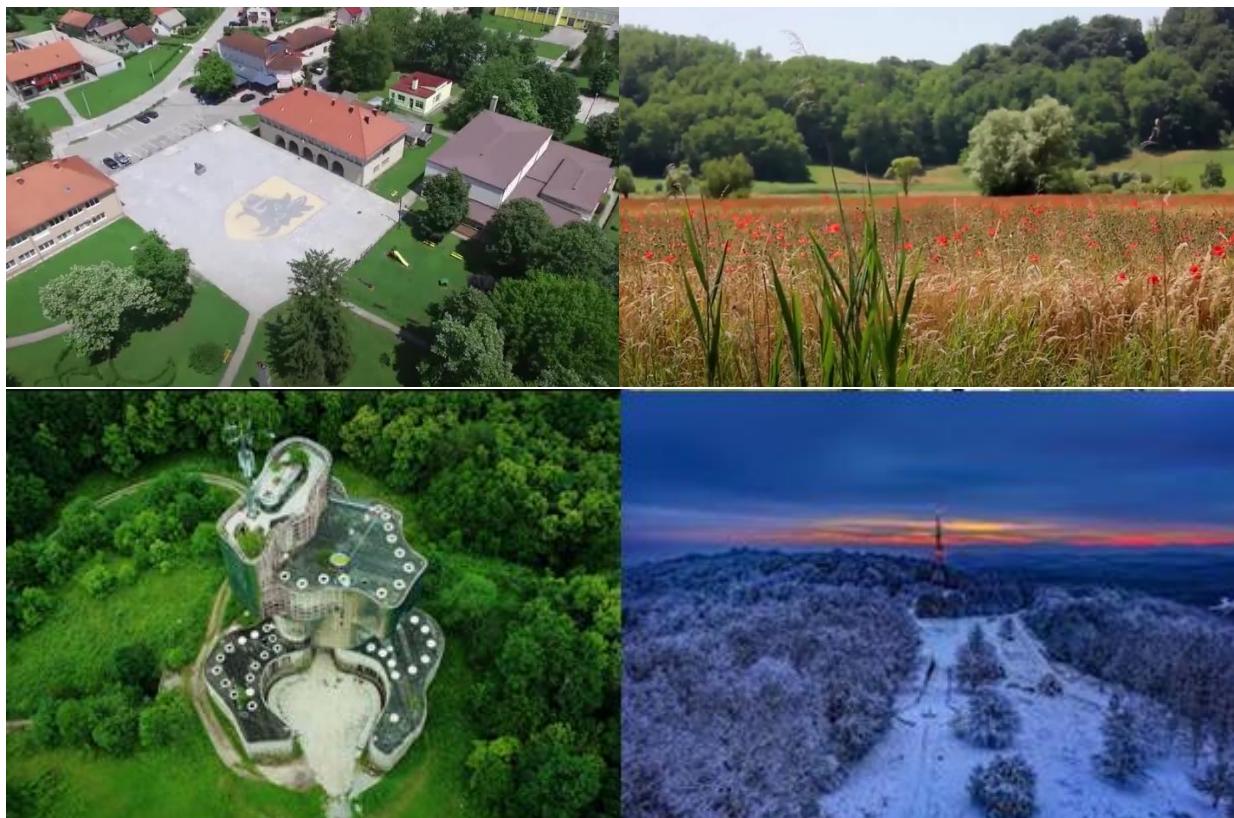

VOJNIĆ – TURISTIČKA DESTINACIJA ZA SVAKO GODIŠNJE DOBA

**STRATEŠKI PLAN RAZVOJA
TURIZMA NA PODRUČJU OPĆINE
VOJNIĆ ZA RAZDOBLJE
2021. – 2025.**

Vojnić, lipanj - srpanj 2021.

SADRŽAJ:

1. OSNOVNA ANALIZA	4
1.1. OPĆA OBILJEŽJA PROSTORA / položaj; zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja/	4
1.1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ.....	5
1.1.2. ADMINISTRATIVNA PODJELA I TIPOVI NASELJA	6
1.1.3. PRIRODNA OBILJEŽJA.....	7
1.1.4. KULTURNO POVIESNA BAŠTINA.....	11
1.2. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI	18
1.2.1. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA	18
1.2.2. OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA	21
1.2.3. ZDRAVSTVENO STANJE	23
1.2.4. NEZAPOSLENOST	24
1.2.5. ZAPOSLENOST I TRŽIŠTE RADA.....	26
1.3. INFRASTRUKTURA (PROMETNA, KOMUNALNA, ENERGETSKA I POSLOVNA)	28
1.3.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA.....	28
1.3.2. KOMUNALNA INFARSTRUKTURA.....	30
1.3.3. ENERGETIKA.....	32
1.3.4. POSLOVNA INFRASTRUKTURA.....	33
1.3.5. GOSPODARENJE OTPADOM	33
1.4. GOSPODARSTVO.....	33
1.4.1. INDEKS RAZVIJENOSTI	33
1.4.2. OSNOVNI GOSPODARSKI POKAZATELJI	35
1.4.3. INDUSTRija	38
1.4.4. OBRTNIŠTVO	38
1.4.5. ŠUMARSTVO	40
1.4.6. ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA	40
1.4.7. POLJOPRIVREDA	40
1.4.8. LOVSTVO I RIBOLOVNA PODRUČJA	43
1.4.9. TURIZAM.....	45
1.5. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	52
1.5.1. ODGOJ I OBRAZOVANJE	53
1.5.2. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB.....	54
1.5.3. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA	54
1.5.4. KULTURNE I DRUGE MANIFESTACIJE.....	55
2. SWOT ANALIZA	56

3. RAZVOJNA VIZIJA	67
4. CILJEVI I PRIORITY 4.1. RAZVOJNI CILJEVI, PRIORITY, MJERE, OČEKIVANI REZULTATI I INDIKATORI	67 71
4. 2. HORIZONTALNI CILJEVI	81
5. USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA OPĆINE S CILJEVIMA EU, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM RAZVOJnim CILJEVIMA	83
6. PROVEDBENI MEHANIZMI..... 6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU	87 88
6.2. FINANCIRANJE	90
7. PRAĆENJE I VREDNOVANJE	91
8. IDENTIFICIRANI PROJEKTI TURISTIČKOG KARAKTERA	94
POPIS KORIŠTENIH VIZUALIJA.....	96
AUTORI STUDIJE	98
POPIS IZVORA I LITERATURE.....	98

1. OSNOVNA ANALIZA

1.1. OPĆA OBILJEŽJA PROSTORA / položaj; zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja/

Općina Vojnić je jedinica lokalne samouprave smještena u samom središtu Republike Hrvatske podno Petrove gore u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije kojoj i administrativno pripada. Svojom površinom od 240,59 km² obuhvaća sveukupno 46 naselja koja su podijeljena u 13 katastarskih općina i 14 mjesnih odbora. Prema statističkoj regiji pripada Statističkoj NUTS-1 regiji koja označava Kontinentalnu Hrvatsku.

Slika 1 - Karlovačka županija i općina Vojnić

Izvor: <https://proleksis.lzmk.hr/30248/>, pristupljeno 10.06.2021.

Blago brežuljkasti krajevi s niskim pobrđem, nizinama i šumama najbolje opisuje krajolik unutar kojeg je smješteno središte općine i najveće naselje, Vojnić, udaljen svega 26 km od županijskog središta Karlovca. Za razliku od ostalih naselja koja su više seoskog karaktera, Vojnić se ističe kao središte svih zbivanja, gospodarskog razvoja, kulturnih i sportskih događanja, okupljanja ljudi i slično. Područje Općine zauzima 6,64% teritorija Karlovačke županije, odnosno 0,43% kopnenog teritorija RH.

Prema popisu stanovništva iz 2011. područje Općine Vojnić naseljava **4.764** stanovnika te je prosječna gustoća naseljenosti iznosila 19,80 stanovnika na km². To je znatno manje od prosjeka Karlovačke županije od 35,55 st/km² i prosjeka cijele Republike Hrvatske od 78,1 st/km².

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br.174/14 i 123/17) i Uredbom o indeksu razvijenosti (NN 131/17) i Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/17), Općina Vojnić svrstana je u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u

zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Vrijednost indeksa razvijenosti Općine Vojnić iznosi 89,828 dok je za Karlovačku županiju 95,191.

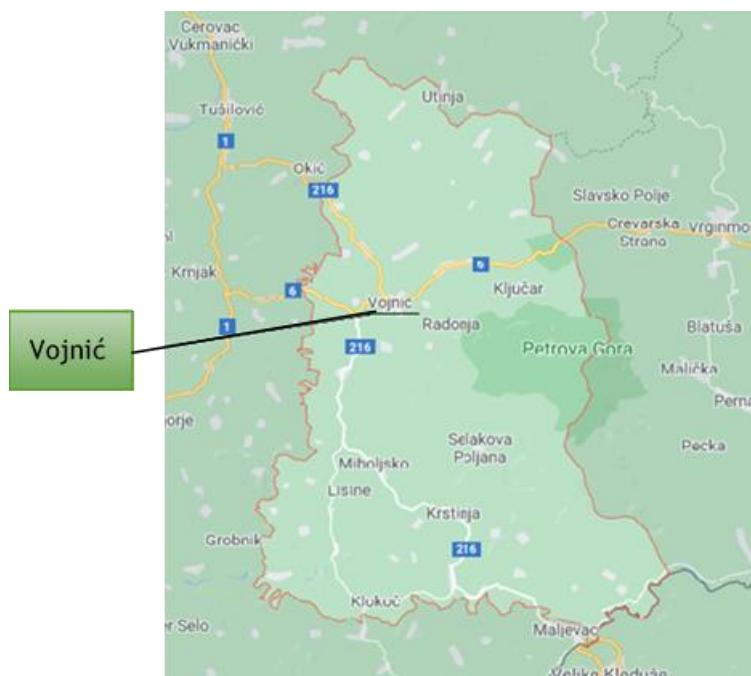
OPĆINA/ŽUPANIJA	VOJNIĆ	KARLOVAČKA ŽUPANIJA
površina (km ²)	240,59	3.625,46
broj kućanstava	1.620	47.524
broj stanovnika	4.764	128.899
gustoća stanovnika (st/km ²)	19,8	35,55
indeks razvijenosti	89,828	95,191

Tablica 1 - Osnovni statistički podaci o Općini Vojnić

Izvor: sistematizacija autora prema podacima iz: ARKOD-a, DZS-a, Popisa stanovništva 2011

1.1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ

Općina Vojnić smještena podno Petrove Gore, u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije, te graniči sa sljedećim jedinicama lokalne samouprave: na sjeveru s gradom Karlovcom i Općinom Krnjak; na jugu graniči sa Općinom Cetingrad; na zapadu s gradom Slunjem i Općinom Krnjak, dok na istoku graniči sa Sisačko-Moslavačkom županijom. Pored navedenog, Općina graniči i sa Bosnom i Hercegovinom u svom jugoistočnom dijelu gdje je granica vodotok rijeke Gline, dok se u neposrednoj blizini nalazi stalni međunarodni granični cestovni prijelaz (Maljevac-Velika Kladuša) koji teritorijalno pripada Općini Cetingrad. Malogranični prijelaz u mjestu Gejkovac je završen, ali nije stavljen u punu funkciju.

Slika 2 - Geografski položaj Općine Vojnić
(Izvor: obrađeno prema Google maps 10.06.2021.)

Središte općine i najveće naselje je Vojnić, smješten u podnožju Petrove Gore, uz potok Radonju i državnu cestu D6, udaljen 26 km od županijskog središta Karlovca.

Najbliži veliki hrvatski gradovi općini Vojnić su Zagreb, Karlovac i Sisak. Cestovna udaljenost od lokalnog središta općine, naselja Vojnić do općinskih središta susjednih općina, većih naselja ili gradskih središta prikazana je u *Tablici 2*.

GRADSKA SREDIŠTA	UDALJENOST u km	OPĆINSKA SREDIŠTA	UDALJENOST u km
Karlovac	25,9	Vrginmost (Gvozd)	15,3
Zagreb	80,3	Topusko	26,6
Jastrebarsko	51,4	Cetingrad	25,2
Duga Resa	25,3	Krnjak	9,9
Sisak	70,3	Barilović	17,6
Glina	35,4	Lasinja	48,1
Petrinja	56,8	Velika Kladuša (BiH)	27,0
Slunj	37,2	Novo Mesto (Slov.)	63,2

Tablica 2 - Cestovna udaljenost naselja Vojnić od značajnijih gradskih i općinskih središta u okruženju
Izvor: www.udaljenosti.com pristupljeno: 10.06.2021.

1.1.2. ADMINISTRATIVNA PODJELA I TIPOVI NASELJA

Današnje granice Općine Vojnić su uspostavljene izmjenom županijskih granica 1997. godine. Teritorij općine Vojnić je podijeljen u 13 katastarskih općina i 14 mjesnih odbora koje čine ukupno 46 naselja:

1. MJESNI ODBOR Brdo Utinjsko obuhvaća naselja: Brdo Utinjsko,
2. MO Bukovica obuhvaća naselja: Bukovica Utinjska i Mandić Selo,
3. MO Kestenovac: Kestenovac, Klokoč, Dunjak i Petrova Poljana,
4. MO Ključar: obuhvaća naselje Ključar,
5. MO Knežević Kosa: Loskunja, Knežević Kosa, Živković Kosa i dio naselja Kokirevo,
6. MO Krstinja: Krstinja, Prsjeka, Kusaja, Lipovac Krstinski, Donja Brusovača, Gornja Brusovača, Džaperovac i Selakova Poljana,
7. MO Kupljensko: Kupljensko i Radmanovac,
8. MO Miholjsko: Miholjsko, Johovo, Rajić Brdo, Klupica, Mračaj Krstinski i Lisine,
9. MO Radonja – obuhvaća naselja: Radonja, Jurga, Krivaja Vojnička i ulicu Gornji Vojnić,
10. MO Svinica Krstinska: Svinica Krstinska, Gejkovac i Mracelj,
11. MO Široka Rijeka: Široka Rijeka, Jagrovac i Štakorovica,
12. MO Vojnišnic: Vojnišnica i dio Kokireva
13. MO Utinja Vrelo: Utinja Vrelo, Malešević Selo, Podsedlo, Kartalije Selo, Gačeša Selo i Međeđak Utinjski i
14. MO Vojnić, koji obuhvaća naselja: Vojnić (Donji Vojnić) i Kolarić.

Naselja u sastavu Općine Vojnić su izrazito ruralnog karaktera, smještena uz glavne prometnice ili raštrkana po okolnim brdima. Od svih drugih naselja se izdvaja naselje Vojnić koje ima urbanu prostornu strukturu i sva obilježja malog lokalnog središta prije svega zbog glavnih prometnica koje kroz njega prolaze. Ostala naselja se prema kriterijima prometne povezanosti i njihovog

položaja, mogu svrstati u dvije grupe sukladno njihovoj razvijenosti: naselja u stagnaciji i naselja s razvojnim potencijalom. U prvu skupinu spadaju sva naselja udaljena od glavnih prometnih pravaca čiji je broj stanovnika u stalnom opadanju. To se odnosi na naselja: Džaperovac, Gornja Brusovača, Johovo, Kartalije, Kestenovac, Klupica, Krivaja Vojnićka, Lipovac Krstinski, Lisine, Malešević Selo, Mračaj Krstinski, Petrova Poljana, Prisjeka, Radmanovac, Selakova Poljana, Štakorovica, Utinja Vrelo. Naselja uz prometnice Karlovac – Vojnić (Knežević Kosa i Živković Kosa) i Vojnić – Glina (Vojišnica) te ostala naselja uz prometnice koja su po broju stanovnika nešto veća od prethodno navedenih (uz prometnicu Vojnić – Velika Kladuša, BiH) Kupljensko, Miholjsko, Krstinja, Donja Brusovača, Široka Rijeka, a u neposrednoj blizini su i Svinica Krstinska i Gejkovac; su u povoljnijem položaju. Sva naselja koja su susjedna općinskom središtu imaju razvojne potencijale prije svega zbog dobre cestovne povezanosti (npr. Radonja, Kolarić, Loskunja i Jurga).

1.1.3. PRIRODNA OBILJEŽJA

Područje općine Vojnić ima pretežito brežuljkasti reljef, pokriven šumama bukve, graba i hrasta, s manjim vodotocima te poljoprivrednim površinama pašnjaka, oranica i voćnjaka. Prosječna nadmorska visina je oko 160 m, a izdvaja se najviši je vrh Petrove Gore, Mali Petrovac s nadmorskom visinom od 512 m.

Klima na područje općine Vojnić je umjereno kontinentalna s količinom padalina u rasponu 1.000 – 1.400 mm i umjerenim temperaturama, više pod kontinentalnim nego pod jadranskim utjecajem. Postoje razlike u temperaturama u pojedinim naseljima općine koje nisu od velikog značaja.

Veći dio prostora zauzimaju šume, što je osobito izraženo u istočnom dijelu općine na Petrovoj Gori. Veliki kompleks šume se prostire i na područja susjednih općina Gvozd i Topusko u Sisačko-moslavačkoj županiji. Iako je eksploatacija tehničkog, ogrjevnog drveta i bio mase zadnjih godina snažno izražena, još uvijek su prisutne velike površine nedirnutih mješovitih šuma bukve i graba. U drugim dijelovima općine su prisutne manje šumske površine, uglavnom na sjevernim stranama brežuljaka, gdje se smjenjuju šumarci i lugovi bukve, graba i hrasta, a mjestimično se pojavljuju breze, pitomi kesten i divlje voće. Na područjima Kestenove Gore i Petrovca, u dijelovima nekadašnjeg spomen područja, postoje i manji potezi crnogoričnog drveća koje je ranije planski zasađeno.

Dominantna gospodarska grana je poljoprivreda pa se na brdovitom krajoliku općine Vojnić izmjenjuju površine pašnjaka, livada i oranica. Ratarstvo je dosta često u funkciji uzgoja stoke. U zadnjih desetak godina pristup poljoprivredi se polako mijenja pa su podignute značajne površine plantažnih nasada voća, najčešće šljiva i oraha, a u zadnje vrijeme lješnjaka i višnje. Ipak, još uvijek su izražene poljoprivredne površine koje su zarasle i zapuštene, pa dolazi do pojave nekvalitetnih samoniklih šuma, često sa prisutnim invazivnim stranim vrstama (najčešće bagrem - *Robinia pseudoacacia L.*). Velike šumske površine kao i zapuštene poljoprivredne površine stvaraju preduvjete za idealna staništa brojnoj divljači što cijelo to područje čini izrazito pogodnim za razvoj različitih oblika lovnog turizma.

U prošlosti su se intenzivno eksplorirala nalazišta mineralnih sirovina građevnog kamenja i keramičke gline. Osobito je bila značajna eksploracija gline kao sirovinske osnove za proizvodnju keramičkih pločica, međutim prestankom rada tvornice pločica sva nalazišta gline su napuštena. Danas se eksplorira samo građevinski kamen i to samo na jednoj lokaciji. Od prirodnih resursa postoje nalazišta kvarcnog kamenja i pijeska koja još uvijek nisu dovoljno istražena.

Na području općine Vojnić nema većih vodotoka, a od manjih vodotoka koji se uglavnom spuštaju niz padine Petrove gore, izdvaja se Radonja, koji prolazi kroz naselje Vojnić i kao rječica utječe u rijeku Koranu na području Grada Karlovca. Preostali potoci su Vojišnica, Kupljenčica, Utinja, Bukovica. Potoci u južnom dijelu općine utječu u rijeku Glinu koja svojim većim dijelom čini međudržavnu granicu s Bosnom i Hercegovinom. Na području općine se nalaze tri vododjelnice: sliv Gline, sliv Korane (preko Radonje) i sliv Utinje. Kao rezultat nepropusnih geoloških slojeva javljaju se izvori vode u podnožjima brežuljaka uz koje su formirana i većina naselja. Najniži dijelovi općine su tereni uz potok Utinju i rijeku Glinu koji imaju močvarne karakteristike. Nizinski dio karakteriziraju nepropusna tla na kojima su radi bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom potrebni ograničeni hidromelioracijski zahvati.

Osim za potrebe navodnjavanja manjih površina, od potencijala vezanih uz vodotoke izdvajaju se jedino nekoliko mlinica na Radonji i njenim pritokama za koje postoji mogućnost obnove i korištenja u turističke svrhe. Potencijali rijeke Gline su također vrlo ograničeni, prije svega iz razloga jer se radi o međudržavnoj graničnoj rijeci.

Slika 3. – Panorama Vojnića

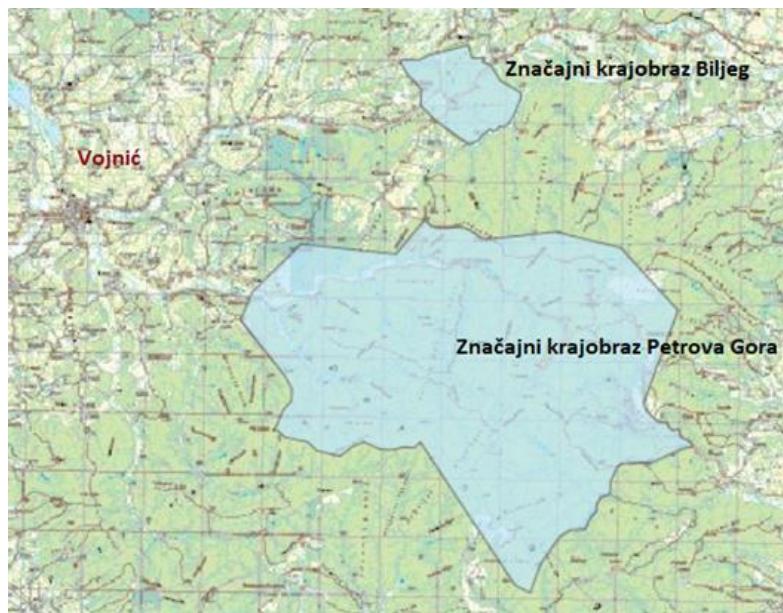
Izvor: <https://www.tz-vojnic.hr/wp-content/uploads/2019/02/sv9.jpg> , pristupljeno 11.06.2021.

ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Ono što izdvaja teritorij općine Vojnić su zaštićena područja pa je potrebno posebno izdvojiti njihove gospodarske potencijale prije svega za razvoj turizma.

Inače, Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) utvrđuje devet kategorija zaštićenih područja. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zavod za zaštitu okoliša i prirode je uspostavilo bazu zaštićenih područja Republike Hrvatske koja sadrži granice zaštićenih područja u sljedećim kategorijama zaštite: strogi rezervat, nacionalni park, park prirode, posebni rezervat, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park - šuma i spomenik parkovne arhitekture.¹

Na području općine Vojnić nalazi se dva zaštićena područja koja se odnose na **značajni krajobraz Biljeg** i **značajni krajobraz Petrova Gora**. Značajni krajobraz kao kategorija zaštite ima namjenu zaštiti krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-povijesne vrijednosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja, za odmor i rekreaciju. Stoga je iznimno važno posebno izdvojiti vrijednosti zaštićenih područja općine Vojnić kako bi se onda mogli puno bolje iskoristiti njihovi razvojni potencijali. Oba zaštićena krajobraza su proglašena još 05.12.1969. godine. Krajobraz „Biljeg“ je manji i prostire se na 194 hektara, dok je „Petrova Gora“ na 2.734,91 ha od kojih 1.929,53 ha pripada općini Vojnić, a ostatak općinama Topusko i Gvozd iz Sisačko-moslavačke županije. "Petrova gora" i „Biljeg“ su zaštićeni prije svega zbog očuvanja cjelovitosti i prirodnog sastava šumskog staništa, potočnih dolina te krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti u svrhu održivog razvoja, te osobito za potrebe turizma i rekreacije. Čine ih šuma bukve, običnog graba, hrasta kitnjaka i pitomog kestena. To je područje s jedinstvenim šumskim ekosustavima i staništima različitih biljnih i životinjskih vrsta, kao i brojnih vrsta gljiva.

Slika 4. – Zaštićena područja općine Vojnić / Položaj značajnih krajobraza Biljeg i Petrova Gora
Izvor: Interaktivna web karta zaštićenih područja RH <http://www.bioportal.hr/gis/>, pristupljeno 12.06.2021.

¹ Izvor - <http://www.haop.hr/hr/tematska-područja/zasticena-područja/zasticena-područja/kategorije-zasticenih-područja>

Najvažnija prirodna obilježja oba značajna krajobraza općine Vojnić su očuvani šumski predjeli bjelogoričnih šuma ispresijecani s potočnim dolinama. U južnom dijelu prevladavaju šume hrasta kitnjaka i pitomog kestena, dok sjeverne obronke obrastaju bukove šume u kojima je prisutan obični grab. Posebnu prirodnu vrijednost čine i brojni izvori vode i bistri potoci s brzacima i slapovima. Osim prirodnih vrijednosti cijelo područje značajnog krajobraza ima važnost i zbog svojih kulturno-povijesnih vrijednosti (od antičkih vremena, preko perioda srednjeg vijeka pa sve do 2. svjetskog rata).

Najveći dio šuma značajnih krajobraza "Petrova gora" i „Biljeg" čine šumske zajednice gdje u sloju drveća prevladava obična bukva (*Fagus sylvatica*), zatim gorski javor (*Acer pseudoplatanus*), javor mlijec (*Acer platanoides*), glatki brijest (*Ulmus glabra*); u sloju grmlja crvena kozja krv (*Lonicera xylosteum*), žestika (*Rhamnus fallax*), širokolisna kurika (*Euonymus latifolius*), jednovrati glog (*Crataegus monogyna*), crna bazga (*Sambucus nigra*); u sloju zeljastih biljaka velevjetna gorska metvica (*Calamintha grandiflora*), velika mrtva kopriva (*Lamium orvala*), žuta mrtva kopriva (*Lamium galeobdolon*), šumska ljubica (*Viola reichenbachiana*), zidna salatika (*Mycelis muralis*), proljetna kukavičica (*Lathyrus vernus*), šumski kopitnjak (*Asarum europaeum*), šumska kostrika (*Brachypodium sylvaticum*) i niz drugih. Druge po zastupljenosti u zaštićenom području su srednjoeuropske šume hrasta kitnjaka, te obične breze. Među njima prevladava mješovita šuma hrasta kitnjaka i pitomog kestena (*Querco-Castanetum sativae; E.3.2.1.*) brdskog vegetacijskog pojasa. U sloju drveća ove šume ističu se pitomi kesten (*Castanea sativa*) i hrast kitnjak (*Quercus petraea*), ponekad obična bukva ili obični grab. Sloj grmlja i niskog raslinja čine obični vrijes (*Calluna vulgaris*), crnkasta zućica (*Lembotropis nigricans*), bodljikava žutica (*Genista germanica*), šumska runjika (*Hieracium sylvaticum*), livadna urodica (*Melampyrum pratense*), bjelkasta bekica (*Luzula luzuloides*), orešac gomoljasti (*Lathyrus montanus*), ljepiva lepica (*Viscaria vulgaris*), te mahovine (*Hypnum cupressiforme*, *Polytrichum commune...*) i drugo. Posebnost značajnog krajobraza predstavlja veliki broj jestivih gljiva koje se mogu sakupljati tijekom čitave godine.²

Iako ne postoji cjelovita popis flore ovih značajnih krajobraza, prema dostupnim podacima iz Crvenog popisa ugroženih biljaka i životinja Hrvatske (2004.), baze podataka *Flora Croatica*, kao i drugih dostupnih podataka (<http://hirc.botanic.hr/fcd>), ovdje obitava nekoliko ugroženih i zaštićenih biljnih svojti. Strogo zaštićene su: Kitajbelova režuha (*Cardamine kitaibelii*) i tamnocrvena kruščika (*Epipactis atrorubens*), a zaštićene: muška paprat (*Dryopteris filix-mas*) i oslad (*Polypodium vulgare*). Među vrstama koje bi mogle postati ugrožene ukoliko se ne poduzmu zaštitne mjere (stupanj ugroženosti NT) spominje se velevjetni naprstak (*Digitalis grandiflora*).

Na području značajnih krajobraza „Biljeg“ i „Petrova Gora“ obitava više vrsta sisavaca: srna (*Capreolus capreolus*), divlja svinja (*Sus scrofa*), divlja mačka (*Felis sylvestris*), jazavac (*Meles meles*), kuna zlatica (*Martes martes*), kuna bijelica (*Martes fiona*), lasica (*Mustela nivalis*), lisica (*Vulpes vulpes*), vjeverica (*Sciurus vulgaris*), sivi puhi (*Glis glis*) i zec (*Lepus europeaus*). Među

² GRUPA AUTORA: Značajni krajobraz Petrova gora - Biljeg / Zaštićeno područje prirode. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Karlovačke županije "Natura viva". Karlovac, 2011. ([PDF](#))

strogo zaštićenim (SZ) vrstama sisavaca ističu se šišmiši: dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersi*) i sivi dugoušan (*Plecotus austriacus*), a pod strogom zaštitom su i puh orašar (*Muscardinus avellanarius*; NT) te vidra (*Lutra lutra*; DD).

Od ptica koje stalno ili samo povremeno nastanjuju područje značajnih krajobraza su pod strogom zaštitom: škanjac osaš (*Pernis apivorus*; VU), vodomar (*Alcedo atthis*; NT), siva žuna (*Picus canus*; LC), bjelovrata muharica (*Ficedula albicollis*; LC), sirijski djetlić (*Dendrocopos syriacus*; LC), golub dupljaš (*Columba oenas*; DD) i crna žuna (*Dryocopus martius*). U zaštićene vrste ptica spadaju: sivi svračak (*Lanius minor*; LC), ševa krunica (*Lullula arborea*; LC), jastrebača (*Strix uralensis*; LC) i pjegava grmuša (*Sylvia nisoria*). Od vodozemaca na popisu strogo zaštićenih vrsta je žaba gatalinka (*Hyla arborea*; NT). Pod strogom zaštitom je i sedam vrsta leptira.

U središtu značajnog krajobraza "Petrova gora", na vršnom platou koji uključuje i najviši vrh Mali Petrovac (512 m) je formiran Ornitološki park, koji je uklopljen u planinarsku obilaznicu. Prolazi pokraj značajnih povjesnih lokacija kao što su: arheološki ostaci pavlinskog samostana svetog Petra i „Kraljevog groba“. Park je namijenjen prije svega poduci učenika, studenata i drugih posjetitelja. Prostire se na površini od 13,6 ha s dvije osnovne cjeline: šumski dio, na površini od 12,6 ha, i antropogeni dio, koji čine uglavnom livade. Park su 2008. godine osnovali nevladina udružica PCAP International i Hrvatske šume d.o.o. - Uprava šuma, Podružnica Karlovac. Park obuhvaća ornitološke staze s poučnim pločama, promatračnicom za promatranje ptica, lokvom za ptice, kućicama za gniježđenje ptica dupljašica i poludupljašica i zimskim hranilicama.

1.1.4. KULTURNO POVIJESNA BAŠTINA

Prvenstveno zbog svog povoljnog položaja, područje Općine Vojnić je bilo naseljeno još u predpovijesno doba. Sva poznata povijest ovog područja je obilježena periodima sukoba, ratova i čestih migracija stanovništva.

Arheološki nalazi iz 11.stoljeća prije Krista na teritoriju općine Vojnić, točnije s područja Lisina, dokazuju da je ovo područje bilo naseljeno već u brončanom dobu. Nalazi su potvrđili pripadnost tzv. lasinjskoj kulturi, koja je nastala razvojem lokalnih kulturnih tradicija i trajala sve do kasnoga brončanog doba. Kasnije je na području između rijeke Kupe i Petrove Gore, živjelo ilirsko pleme breuci (Brajci). Rimskim osvajanjem započinje novo razdoblje u povijesti ovih područja. Tada se intenzivno grade prometnice od kojih je jedna, naziva „*Via vita*“ (cesta koja život znači) od Senja do Siscije (Sisak), dijelom prolazila i kroz ovo područje. Rimski ostaci su također pronađeni na području naselja Klokoč i Krstinja te ma području Petrove Gore.

Poslije pada Zapadnog Rimskog Carstva i kratkotrajne vladavine Gota i Langobarda, ove prostore naseljavaju Avari, a kasnije i Hrvati. To se vidi u dokumentu "Pacta conventa" iz druga polovina 11. st. gdje se spominje da je ovo područje bilo naseljeno s hrvatskim plemenom Vojnovići kao jednim od 12 plemena koji su dogovorili uniju Hrvatske i Ugarske. Kasnije Vojnovići postaju plemići, a po njima se naziv Vojnić zadržao do danas. Početkom 9. stoljeća ovo područje potпадa pod franačku vlast, kada je pokršten narod, što je svakako najvažniji događaj hrvatske rano-srednjovjekovne povijesti.

Kraj 11. stoljeća karakteriziraju stalni prodori Ugara prema jugu. Iz tog vremena su ostali zapisi o hrvatsko-ugarskom oružanom sukobu koji se vodio 1097. godine na gori Gvozd (bitka na Gvozdu) između hrvatske vojske predvođene kraljem Petrom Snačićem (prema starijim izvorima Svačićem) i ugarskih snaga pod zapovjedništvom kralja Kolomana Arpadovića. Bitka je završila porazom Hrvata i smrću kralja Petra, što je imalo dalekosežne posljedice i značilo presudnu prekretnicu u hrvatskoj povijesti jer od tada hrvatskim zemljama više nikad nisu vladali kraljevi narodne krvi, nego oni stranog podrijetla. Iako se povjesničari ne slažu oko točne lokacije bitke i mjesta pogibije posljednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića, o bitci na Gvozdu govori niz toponima na širem području današnje Petrove gore (*Petrova poljana, Mađarev most, Dalmatinska varoš, Kraljev grob, Grobnik, Mađari*), koji potkrjepljuju tvrdnje onih koji smatraju da se bitka odvijala upravo tamo.³

Nakon dosljavanja Hrvata, prostor je bio organiziran u župe te je područje današnje općine Vojnić bilo u sastavu takozvane Župe Gorice. Postojale su tzv. plemićke općine (Klokoč, Ladihović, Zlat, Gorica, Husić, Stojmerić, Smrčković, Vojnović) što je zabilježeno u različitim dokumentima od 13. do 16. stoljeća. Iza sebe su ostavile utvrđene gradove čiji su ostaci sačuvani do danas: ostaci Klokoča, plemena Klokočana, Krstinja, plemena Ladihovića i Otmića od plemena Stojmerića. Na ovom području je u srednjem vijeku postojala hrvatska plemenita općina Kolarić, u kojoj su svi stanovnici bili „plemeniti“, odnosno slobodni seljaci. Titulu im je podario hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. Cijelo ovo područje je u 12. stoljeću pripadalo takozvanoj Goričkoj županiji kojom su upravljali knezovi Babonići, a u 13. i 14. stoljeću knezovi Frankopani. Sve do početka 15. stoljeća ova područja naseljavao je isključivo hrvatski živalj.

Prvi prodror Turaka na ovo područje je zabilježen 1445. godine, kada je brojno stanovništvo završilo u ropstvu, dok se dio iselio, te je nekad prilično naseljeno područje zamijenila pustoš. 1527. godine na vlast dolazi kralj Ferdinand (iz dinastije Habsburgovaca), te uz postupno formiranje Vojne Krajine započinje razdoblje sustavne obrane ovog područja. Krajem 15. stoljeća, počeli su upadi Turaka na područja preko Kupe, pa je u svrhu obrane izgrađeno nekoliko utvrda od kojih se izdvajaju utvrđeni gradovi Klokoč i Krstinja. Unatoč otporu spaljene su i opljačkane mnoge plemente općine: Krstinja 1575. godine, Smrčković (Vojnić) 1576., Petrovac 1584. i Klokoč 1592. kao i objekti samostana - Zlat i Petrovac. Mnogi plemići skupa sa narodom napustili su tada svoja imanja i preselili u krajeve sjeverno od rijeke Kupe. Tursko prodiranje je usporeno bitkom kod Siska, 1593. godine koja ujedno predstavlja prvu veliku pobjedu ujedinjenih kršćanskih snaga srednje Europe protiv osmanlijske vojske. Tada su Turci doživjeli težak poraz.

17. stoljeće je obilježeno novom organizacijom Vojne Krajine koja postaje zasebni teritorij, pod direktnom upravom Beča, a čiji jedan dio je bilo i područje današnje općine Vojnić. Nakon pada Srbije pod Tursku vlast, vjeruje se da su Srbi naseljeni na područje Vojne Krajine kao izvor besplatne vojske za Austro ugarsku (otprilike 100.000 vojnika).

Naselje Vojnić se razvija, gradi se pravoslavna crkva, carsko-kraljevska škola i općinski žitni magazin. Zabilježeno je da je 1835. godine Vojnić imao 32 kuće i 333 stanovnika. Manifestom cara Franje Josipa I iz 1881. godine proglašeno je sjedinjenje Vojne krajine s civilnim dijelovima

³ Izvor - https://hr.wikipedia.org/wiki/Bitka_na_Gvozdu prist. 09.06.2021.

Hrvatske, nakon čega je formirana Kotarska oblast Vojnić koja postaje dijelom Modruško-riječke županije. Ta oblast je imala 695,4 km², od čega su oko 300 km² bile poljoprivredne površine. U tu oblast su spadale općine: Barilović, Krnjak, Krstinja, Perjasica, Vojnić i Vukmanić.

Prijelaz iz 19. u 20. stoljeća karakterizira masovna emigracija stanovništva, prvenstveno u Ameriku, koja se nastavlja sve do, i za vrijeme, Prvog svjetskog rata. Smanjenju broja stanovnika je pridonijelo odlazak muškaraca u austrougarsku vojsku i na razne bojišnice, gdje su mnogi od njih i poginuli.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata područje Petrove Gore je bilo jedno od najznačajnijih uporišta narodno-oslobodilačkog pokreta. Od kraja 1941. na tom području je održano niz skupova značajnih za pokret, a uspostavljen je rad partizanske bolnice, tiskare, vojno-mehaničke radionice, kovačnice i kožare te ljekarne i pekarnice, koji su osim u vojne namjene služile i za skrb o tisućama izbjeglih stanovnika.

Nakon rata donesena je odluka o obnovi mjesta Vojnić kao središnjeg naselja. Novi je plan imao namjeru preseliti mjesto sa svim pratećim sadržajima izvan područja uz glavnu prometnicu. Planirana je bila gradnja 103 kuće prema projektu A. Feudenreicha sa svim potrebnim javnim servisima kao što su dom kulture, crkva, vježbalište, zadružni dom, vrtić, pošta i drugo s mogućnosti za širenje naselja. Realizacija tog plana započela je 1946. godine, ali nikad nije do kraja dovršena.

Za vrijeme Jugoslavije Općina Vojnić je isprva bila u sastavu takozvanog Kotara Vojnić s još 5 općina sve do 1952. godine kada započinje decentralizacija. Kotari su konačno ukinuti 1955., dok je nešto kasnije 1957. godine, Općini Vojnić pripojena dotadašnja Općina Krstinja. U to vrijeme na teritoriju današnje općine Vojnić je živjelo oko 11.000 stanovnika. Tek šezdesetih godina prošlog stoljeća dolazi do snažnije industrializacije Vojnića, izgradnjom tvornice za proizvodnju keramičkih pločica, a kasnije i tvornica metalske i tekstilne industrije. 1961. godine započinje obnova Centralne partizanske bolnice i osniva se „Turističko društvo u Vojniću“, a time i započinje razvoj spomeničkog područja Petrova gora te započinje razvoj turizma na ovom području.

U vrijeme Domovinskog rata, općina Vojnić bila je dio srpske krajine, čime se našla u nepovoljnem položaju te nije imala skoro nikakve uvjete za gospodarski razvoj. Nakon rata, na ovom području dolazi do povratka stanovništva te skoro istovremeno i doseljavanja izbjeglog i prognanog stanovništva iz Bosne i Hercegovine i drugih krajeva Hrvatske, a Vojnić dobiva status općine.

Prema podacima Ministarstva kulture na području općine Vojnić registrirano je sedam zaštićenih kulturnih dobara: tri dobra koji su ostaci nakadašnjih utvrđenih gradova u kategoriji nepokretnih pojedinačnih dobara (Otmić, Klokoč i Krstinja), te četiri u kategoriji pokretnih kulturnih dobara (Crkva sv. Petke u Kolariću, brvnara u Vojniću, Spomen područje Petrove Gore i Centralna partizanska bolnica). Njihov opis je sažet u *Tablicama 3 i 4*:

NASELJE	KULTURNA BAŠTINA	KLASIFIKACIJA	STATUS ZAŠTITE
Kestenovac	Ruševine starog grada Otmića	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-288
Klokoč	Ruševine starog grada Klokoča	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-290
Krstinja	Ruševine starog grada Krstinja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-289
Kolarić	Pravoslavna crkva sv. Petke	Pokretno kulturno dobro	RZG-0166-1969
Vojnić	Brvnara u Vojniću	Pokretno kulturno dobro	RZG-0291-1969
Vojnić	Spomen područje Petrove Gore	Pokretno kulturno dobro	RZG-0223-1969
Vojnić	Centralna partizanska bolnica	Pokretno kulturno dobro	RZG-0175-1969

Tablica 3 - Kulturna baština na području Općine Vojnić;

Izvor: Ministarstvo kulture i medija RH

Naziv dobra:	Ruševine starog grada Krstinja	Ruševine starog grada Klokoča	Ruševine starog grada Otmića
Lista i reg. br.	Nepokretna pojedinačna, Z-289	Nepokretna pojedinačna, Z-290	Nepokretna pojedinačna, Z-288
Klasifikacija:	vojne i obrambene građevine	vojne i obrambene građevine	vojne i obrambene građevine
Datacija:	14 st. n.e. -	12 st. n.e. - 15 st. n.e.	16 st. n.e.
Pravni status:	Zaštićeno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta:	Nepokretna pojedinačna	Nepokretna pojedinačna	Nepokretna pojedinačna
Opis:	Stari grad Krstinja smješten je na brdu iznad istoimenog naselja. Spominje se 1334. pod nazivom Crestina u vlasništvu J.Sankovića, člana plemena Ladikovića. Od 1504. u rukama je Frankopana Cetinskih, a od 1543. Frankopana Slunjskih. U turskoj je vlasti do 1699. godine. Nakon ukidanja Vojne krajine propada. Visoka branič kula bila je opasana zidinama nepravilnog ovalnog tlocrta s polkulama.	Stari plemenski grad klokočkog plemena smješten je na povиšenoj poziciji, iznad ušća potoka Rabnice u rijeku Glinu. Sagrađen je kao utvrda nepravilnog pravokutnog tlocrta s cilindričnom kulom u jednom uglu, okolnim jarkom te stambenom zgradom unutar zidina. U 14. st. dolazi pod vlast Frankopana, nakon kojih mijenja više vlasnika. Do 1681. je u turskim rukama, a do razvojačenja 1871. u funkciji granične stražarske utvrde kada je i popravljan. Nakon toga je napušten i počinje propadati.	Stari grad smješten je na povиšenom položaju, u Otmičkoj šumi, u blizini sela Kestenovac. Sagradila ga je u 16. st. ugledna porodica Otmić koja je pripadala klokočkom plemenu. U njihovom vlasništvu ostao je do pada Bišća 1592. godine, nakon čega je došao pod tursku vlast i od tada je napušten. Pripada tipu kružnih utvrda sa središnjom branič kulom, vanjskim obrambenim zidom i opkopom. Sačuvan je dio cilindrične kule.
Koordinate	45,24442 15,72434	45,21632 15,68394	45,21722 15,65028

Tablica 4 - Utvrđeni stari gradovi na području Općine Vojnić

Izvor: sistematizacija autora prema dostupnim podacima Ministarstva kulture i medija RH

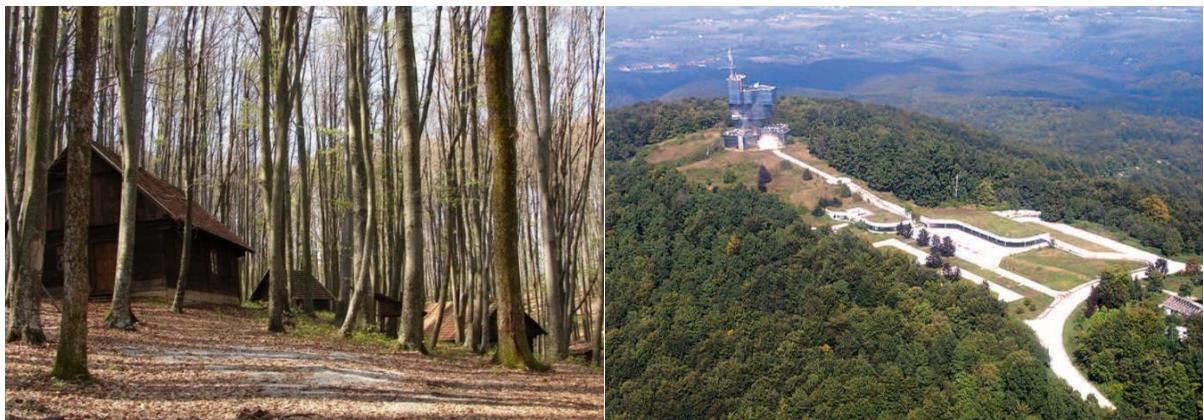
Prema evidenciji Konzervatorske studije za prostorni plan Karlovačke županije izdane 2000. godine, pod kategoriju „arheološki lokaliteti“ evidentirane su dvije lokacije: arheološki ostaci pavlinskog samostana i krajiške utvrde u naselju Radonja (lokalitet Mali Petrovac) te prehistorijski pojedinačni lokaliteti u naselju Lisine. U sklopu Studije evidentirano je ukupno sedam spomenika te devet spomen ploča koje se odnose na narodnooslobodilački rat. Također,

pod kategoriju „povijesni sklop i građevina“, evidentirane su dvije vojne građevine: „kuburana“ i „čardak kbr.40“ u naselju Krstinja.

U kategoriji „povijesna graditeljska cjelina“ evidentirana su četiri dijela naselja: Gaćeša Selo, Krstinja, Petrovo Poljana te Rajić Brdo; dok je u kategoriji „povijesni sklop i građevina“ ukupno evidentirano 73 građevina (jedna u kategoriji „civilna građevina“, 11 u kategoriji „tradicionalni ruralni sklop“, 34 u kategoriji „stambeni objekti“, 11 u kategoriji „gospodarski objekti“, 15 u kategoriji „privredne građevine“ (11 mlinova, jedna bačvarska radionica, 2 kovačnice i jedna pilana), kao i jedna u kategoriji „inženjerske građevine“.

Isto tako, evidentirana su ukupno dva memorijalna područja (mjesna groblja s krstačama), jedna nematerijalna baština (toponim Draškovićev stol), tri etnološke nematerijalne baštine: umijeće izrade drvenih tradicijskih instrumenata, tradicijska kovačka znanja te narodne priče i legende i umijeće predanja vune) te još tri pokretna kulturna dobra. Među evidentiranim seoskim naseljima povijesnih graditeljskih cjelina izdvojen je dio naselja Krstinja s nekoliko karakterističnih starih okućnica, starim gradom, čardakom i „kuburanom“ te je predložen za preventivnu zaštitu.

Ovako veliki broj evidentiranih pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara na području općine Vojnić, bez obzira na zvanični stupanj njihove zaštite kao kulturno dobro, otvara niz mogućnosti za njihovu stvarnu zaštitu, obnovu i organizirano korištenje u turističke svrhe. Iako je zadnjih nekoliko godina učinjen značajan napredak u ovom području (obnovom centralne partizanske bolnice, uređenjem okoliša oko utvrđenih gradova, obnovom nekoliko starih mlinova i drvenih kuća), još uvijek je potrebno učiniti dosta kako bi se ovi potencijali mogli značajnije koristiti u turističke svrhe.

Slika 5 – Centralna partizanska bolnica i zračni snimak spomenika na Petrovoj Gori
Izvor: Turistička zajednica Vojnić i <https://www.sumari.hr/biblio/pdf/14059full.pdf>

ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Na području značajnog krajobraza "Petrova gora" i „Biljeg" sačuvane su brojne kulturne i povijesne znamenitosti koje potječu od antičkih vremena pa sve do suvremenog doba. Najveći dio te baštine nalazi se u uskom obuhvatu najvišeg vrha Petrovca, preko kojega je vodila rimska cesta sagrađena u doba Rimskog Carstva (1-4. st.) koja je povezivala rimske provincije Dalmaciju i Panoniju. Cesta se pružala od rimskog naselja na mjestu današnjeg Topuskog na zapad, preko sela Perne i Petrovca te dolinom Radonje, u smjeru rimskog uporišta u današnjem Kamenskom kraj Karlovca. Cesta je u to vrijeme služila uglavnom za vojne potrebe dok se kasnije, tijekom srednjeg vijeka, koristila kao trgovački put. Današnja cesta od Vojnića prema Perni dijelom slijedi smjer stare povijesne ceste, a njen dio u blizini izletišta Muljava uklopljen je u poučnu stazu koja je zbog toga prozvana "Rimski put".

Na mjestu podno vrha Mali Petrovac dugo vremena se nalazila rimska stražarska utvrda koja je štitila sigurnost putnika koji su cestom prelazili preko Petrove Gore. Dosta kasnije, dokument iz 1225. godine upućuje da su crkveni viteški red - templari na Petrovcu izgradili utvrdu i samostan. Na istom mjestu, vjerojatno već potkraj 13. stoljeća samostan i crkvu posvećenu svetom Petru apostolu su dogradili pavlini - redovnici reda svetog Pavla. Samostan je prvi puta stradao u turskim osvajanjima 1445. godine, ali su ga redovnici koristili sve do 1558. godine, kada je sasvim opustošen. Kasnije je na ruševinama samostanske crkve izgrađen obrambeni zidani čardak koji se u raznim oblicima koristio sve do prestanka sukoba s Turcima i potpisanih mirovnog sporazuma 1791. godine, nakon čega ubrzano propada. Danas su očuvani dijelovi zidova nekadašnjih građevina i obrambeni jarak. Iako se formalno arheološko nalazište danas nalazi na administrativnom području Općine Topusko, predstavlja nedjeljivu cjelinu značajnog krajobraza Petrova Gora i sastavni je dio turističke ponude Općine Vojnić od 2008. godine.

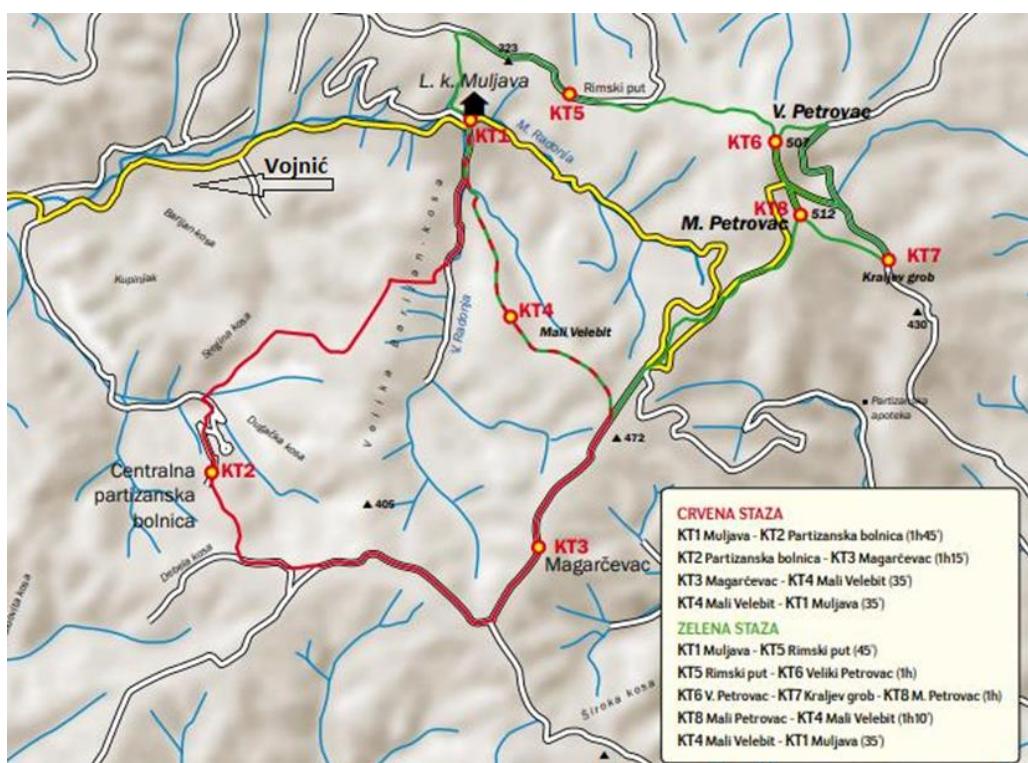
Prema predaji posljednji hrvatski kralj iz narodne loze Petar Svačić poginuo je 1097. godine u bitci u gori Gvozd što je bio rani srednjovjekovni hrvatski naziv za današnju Petrovu goru (ali i Kapelu kod Modruša). Kralj je pokopan blizu vrha Mali Petrovac, pa je mjesto navodnog kraljevog groba obilježeno spomen-pločom i informativnim panoom koje su 2006. godine postavili djelatnici Hrvatskih šuma - UŠP Karlovac.

U šumi Vrletne strane na Petrovoj gori otvorena je prva šumska partizanska bolnica u vrijeme naorodnooslobodilačkog rata u listopadu 1941., a u predjelu Pišin gaj otvorena je u svibnju 1942. godine nova bolnica koja će postati Centralna partizanska bolnica i raditi sve do kraja rata 1945. godine. Kroz bolnicu i obližnje zemunice prošlo je više tisuća ranjenika. Nakon rata dio bolničkih baraka je obnovljen i preuređen u muzej. Podignuta je spomen-ploča liječnici Mariji Šlezinger, a redovito se održavalо i partizansko groblje. Sabor Hrvatske proglašio je 1963. godine Spomen-područje Petrove gore čijim je najvažnijim dijelom postala Centralna partizanska bolnica koju su od tada posjećivali brojni izletnici i turisti. Iako je u periodu Domovinskog rata bolnica bila zapuštena, danas je većinom obnovljena i otvorena za posjetitelje.

Kao dio spomen područja Petrova Gora, na Velikom Petrovcu je 1981. godine otvoren 37 metara visoki spomenik partizanskim i civilnim žrtvama 2. svjetskog rata. Sadržavao je muzej, galeriju,

knjižnicu s čitaonicom i upravu spomen parka, dok su podzemni prostori ostali nedovršeni. Na vrhu se nalazio vidikovac s kojeg se pružao odličan pogled. Spomenički kompleks su činili i veliki prijemni trg, memorijalno stubište sa spomen-kosturnicom te ugostiteljski i prateći gospodarski sadržaji. Spomenik su posjećivale brojne učeničke i studentske ekskurzije te izletnici i turisti. Tijekom i neposredno nakon Domovinskog rata spomenik je djelomično oštećen i devastiran, te je uz obližnji napušteni vojni objekt na vrhu Magarčevac dugo korišten samo kao mjesto za postavljanje telekomunikacijske opreme različitih tvrtki, ali i kao kulisa za snimanje filmova.

Planinarska obilaznica duljine 27 km formirana je 2007. godine na način da povezuje sve kulturno-povijesne lokacije značajnog krajobraza Petrova Gora- Biljeg.

Slika 6 - Planinarska obilaznica Petrova gora - karta i kontrolne točke
Izvor: PD "Šumar", Zagreb i <https://www.dinarskogorje.com/petrova-gora.html>

Osim prirodnih i kulturnih znamenitosti kao značajnog krajobraza, područje Petrove Gore je zanimljivo i zbog svog malog svjetlosnog onečišćenja noćnog neba. To su prepoznali astronomi amateri, pa su se na platou, ispred spomenika, nekoliko godina organizirala noćna okupljanja s ciljem promatranja nebeskih tijela u uvjetima malog svjetlosnog onečišćenja i povećanja popularizacije astronomije.

Bez šire rasprave u koju bi bili uključeni svi zainteresirani dionici, pa i oni s državne razine, incijativa astronoma amatera je doprinijela da se lokacija 2019. godine službeno proglaši Međunarodnim parkom tamnog neba prema kriterijima Međunarodne udruge za tamno nebo – *International Dark-Sky Association (IDA)*.

Proglašenje parka nije bilo usklađeno s Prostornim planom općine Vojnić, a niti s drugim dokumentima, kao i dionicima koji imaju svoje aktivnosti unutar značajnog krajobraza Petrova Gora – Biljeg. Tako je, manje od godinu dana nakon proglašenja parka, državna tvrtka morala u blizini mjesta promatranja postaviti toranj sa signalnom rasvjetom čime je bitno smanjena mogućnost za promatranje noćnog neba.

To je pravi primjer kako se jedna aktivnost koja može imati određeni utjecaj na ukupnu turističku ponudu jednog slabo razvijenog područja, koje je čak i prema Zakonu o zaštiti prirode zaštićeno područje značajnog krajobraza, može vrlo lako urušiti ukoliko nema suradnje i planiranja na lokalnoj razini između različitih državnih, lokalnih, privatnih i civilnih dionika. To je također pokazatelj za druge prirodne i kulturne potencijale za čije korištenje u turističke svrhe se jednostavno mora provesti šira javna rasprava, osigurati suglasnost svih dionika i sve uskladiti s prostorno-planskim dokumentima.

1.2. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI

1.2.1. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Glavna karakteristika demografskog obilježja područja Općine Vojnić je stalni pad broja stanovnika; dijelom kao posljedica migracija u veće gradove i inozemstvo, a dijelom kao posljedica Domovinskog rata.

Prema popisu iz 2011. godine, Općina Vojnić je imala 4.764 stanovnika, u 46 naselja, gdje su etnički sastav činili Srbi (44,71%), Hrvati (37,13%), Bošnjaci (6,68%) i ostali (11,48%).

Rezultati prethodnih popisa stanovništva od 1961. do 2011. su prikazani u *Tablici 5.*, dok je u *Tablici 6.* prikazan broj stanovnika Općine Vojnić u pojedinim naseljima prema popisu stanovništva iz 2011. godine.

Godina popisa	Ukupno	Srbi	Hrvati	Jugoslaveni	Ostali	Bošnjaci
2011.	4.764	2.130 (44,71%)	1.769 (37,13%)	0	547 (11,48%)	318 (6,68%)
2001.	5.495	2.747 (49,99%)	1.980 (36,03%)	0	333 (6,06%)	435 (7,92%)
1991.	8.236	7.366 (89,43%)	116 (1,40%)	158 (1,91%)	596 (7,23%)	
1981.	8.908	7.895 (88,62%)	127 (1,42%)	479 (5,37%)	407 (4,56%)	
1971.	9.590	9.146 (95,37%)	188 (1,96%)	131 (1,36%)	125 (1,30%)	
1961.	10.490	10.133 (96,59%)	299 (2,85%)	14 (0,13%)	44 (0,41%)	

Tablica 5 - Demografska obilježja Općine Vojnić, popisi stanovništva 1961. – 2011.

Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku

Naselje	Broj stanovnika	Naselje	Broj stanovnika	Naselje	Broj stanovnika
Brdo Utinjsko	73	Knežević Kosa	119	Petrova Poljana	17
Bukovica Utinjska	80	Kokirevo	43	Podsedlo	76
Donja Brusovača	122	Kolarić	195	Prisjeka	24
Dunjak	39	Krivaja Vojnička	21	Radmanovac	33
Džaperovac	12	Krstinja	82	Radonja	103
Gačeša Selo	46	Kupljensko	317	Rajić Brdo	26
Gejkovac	183	Kusaja	45	Selakova Poljana	/
Gornja Brusovača	33	Lipovac Krstinski	7	Svinica Krstinska	253
Jagrovac	44	Lisine	11	Široka Rijeka	161
Johovo	36	Loskunja	58	Štakorovica	23
Jurga	89	Malešević Selo	44	Utinja Vrelo	18
Kartalije	43	Mandić Selo	65	Vojišnica	404
Kestenovac	10	Međeđak Utinjski	62	Vojnić	1.221
Klokoč	64	Miholjsko	123	Živković Kosa	119
Klupica	11	Mracelj	116	UKUPNO:	
Ključar	86	Mračaj Krstinski	7	4.764	

Tablica 6 - Prikaz broja stanovnika općine Vojnić po naseljima

Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku, popis 2011.

Za ilustraciju koliko se broj stanovništva ovog područja uopće smanjio, govori podatak da je 1880. godine Kotarska oblast Vojnić u koju su spadale tadašnje općine: Barilović, Krnjak, Krstinja, Perjasica, Vojnić i Vukmanić imala 695,4 km², od čega oko 300 km² poljoprivrednih površina i bila naseljena sa 28.595 stanovnika. Danas na ovom cijelom području, u svim općinama, ne živi više od 10.000 stanovnika.

Smanjenje broja stanovnika zadnjih godina se najbolje može vidjeti iz podataka Državnog zavoda za statistiku koji svake godine daje procjenu broja stanovnika po jedinicama lokalne i regionalne samouprave sa stanjem na dan 31. prosinca. Dostupni podatci Državnog zavoda za statistiku o procjeni broja stanovnika općine Vojnić od 2011. do 2019. godine su prikazani u Tablici 7. Iz njih je vidljivo da se procjena broja stanovnika za 2019. razlikuje za više od 800 stanovnika u odnosu na broj dobiven Popisom iz 2011.

Općina Vojnić	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Muškarci	2.337	2.279	2.178	2.111	2.137	2.074	1.975	2.007	2.031
Žene	2.343	2.287	2.169	2.112	2.086	1.991	1.877	1.849	1.821
Svega	4.680	4.566	4.347	4.223	4.223	4.065	3.852	3.856	3.852

Tablica 7 - Prikaz procjene stanovništva općine Vojnić prema spolu u periodu 2011. - 2019.

Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

Razlozi za stalno smanjenje broja stanovnika na ovim prostorima se prije svega ogledaju u iseljavanju stanovnika te negativnim općim demografskim trendovima. U Tablici 8 je prikazan broj doseljenih i odseljenih stanovnika općine Vojnić i Karlovačke županije u 2019. godini, a u Tablici 9. su prikazani podatci o broju doseljenih i odseljenih stanovnika općine Vojnić u periodu 2011. – 2019., dok je a u Tablici 10. broj umrlih i živorođenih u općini Vojnić u istom periodu.

2019. godina	Ukupno dоселjeni	Dоселjeni iz drugoga grada/općine iste županije	Dоселjeni iz druge županije	Dоселjeni iz inozemstva	Ukupno odseljeni	Odseljeni u drugi grad/općinu iste županije	Odseljeni u drugu županiju	Odseljeni u inozemstvo
Karlovačka županija	2.912	749	743	933	3.374	749	828	1.310
Vojnić	231	21	31	139	193	22	24	107

Tablica 8 - Dоселено i odseljeno stanovništvo Karlovačke županije i općine Vojnić u 2019. godini

Izvor: Sistematisacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

2011.		2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		2017.		2018.		2019.		
Ukupno doseљени	Ukupno odseљeni	Ukupno doseљени	Ukupno odseљени															
Vojnić	137	188	146	223	107	270	123	199	254	206	123	242	119	287	293	228	231	193
Razlika	-51	-77	-163	-76			48		-119		-168		65		38			
Ukupno doseljeno - odseljeno 2011. - 2019.										-503								
Prosječno godišnje										-55,89								

Tablica 9. – Dоселjeni i odseljeni stanovnici općine Vojnić u periodu 2011. – 2019.

Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

Općina Vojnić	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Živorođeni	36	33	34	38	26	34	25	30	22
Umrlji	96	70	90	86	74	73	70	91	64
Razlika	-60	-37	-56	-48	-48	-39	-45	-61	-42
Prosječek	-48,44								

Tablica 10. – Umrli i živorođeni u općini Vojnić u periodu 2011. – 2019. godine

Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

Iz podataka u Tablicama 8, 9 i 10 je vidljivo da se značajan broj stanovnika doseljava u Vojnić, ali isto tako i puno više njih odseljava, najviše u inozemstvo. Također je vidljivo da se od 2011. godine konstantno smanjuje broj stanovnika jer je ukupno puno više odseljavanja. Prosječno je to 56 stanovnika godišnje. Isto tako, uslijed razlike između broja umrlih i živorođenih smanjuje se broj stanovnika svake godine za prosječno njih 48. Jednostavnim zbrajanjem se može zaključiti da općina Vojnić svake godine gubi više od 100 stanovnika, što u desetogodišnjem periodu rezultira sa s gubitkom više od 20% stanovništva općine. To je iznimno nepovoljan pokazatelj potpune demografske devastacije ovog prostora. Sve podatke će sigurno bolje osvijetliti naredni Popis stanovništva planiran za 2021. godinu, međutim, sadašnji dostupni podatci i procjene već su

razlog da se tome posveti osobita pažnja prilikom planiranja razvojnih ciljeva i mjera za naredni programski period.

1.2.2. OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

U odnosu na Republiku Hrvatsku, struktura stanovništva Karlovačke županije po pitanju stupnja obrazovanja pokazuje ispodprosječne rezultate, točnije, Karlovačka županija spada pod kategoriju županija s najvišim udjelom osoba bez osnovnog obrazovanja. Glavni uzročnik ovakve pojave očituje se u demografskom procesu starenja stanovništva koji dovodi do povećanja mortaliteta.

Prema zadnjim podacima, na području Karlovačke županije ima sveukupno 13 srednjih škola, uključujući Glazbenu školi, 18 županijskih i 11 gradskih osnovnih škola s Centrom za odgoj i obrazovanje djece i mladeži koji u programima srednje škole obrazuje učenike s teškoćama u razvoju.

Predškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

Na području županije postoje ukupno 32 institucije za predškolsko obrazovanje (vrtić). Unatoč negativnim demografskim trendovima, odnosno smanjenju broja djece, potražnja za mjestima u vrtićima u posljednjih desetak godina značajno raste. Izdvajaju se tri razloga ovakvog trenda, a to su: sve starija populacija baka i djedova koji zbog svojih fizičkih ograničenja nisu više u mogućnosti čuvati djecu, želja roditelja za pravovremenom socijalizacijom djece kroz sustav predškolskog obrazovanja i sve veći porast profesionalnih karijera roditelja koje rezultiraju dužim vremenskim periodima provedenih na poslu. U *Tablici 11* prikazan je broj upisane djece po školskim godinama, od 2008. do 2018. godine.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
2.488	2.791	2.939	3.002	2.647	3.083	3.062	3.105	3.354	3.055

Tablica 11 – Broj djece u predškolskim programima u Karlovačkoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Osnovnoškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

Depopulacija Karlovačke županije rezultira sve manjim brojem djece koja upisuju osnovnu školu. Prema posljednjim dostupnim podacima za školsku 2017./2018., osnovnu školu pohađalo je 8.470 učenika u Karlovačkoj županiji, što je smanjenje za 1,0 % na godišnjoj razini.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
9.631	9.565	9.326	9.105	8.910	8.864	8.787	8.661	8.564	8.470

Tablica 12 – Broj djece u OŠ u Karlovačkoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Srednjoškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

U županiji već godinama postoji problem neusklađenosti upisnih kvota s potrebama lokalnog gospodarstva. Pad broja učenika u srednjim školama dodatno stvara probleme s obzirom na veći broj ponuđenih upisnih kvota od ukupnog broja učenika. Prema posljednjim podacima u školskoj 2017./2018. srednje škole pohađalo je 4.300 učenika, što je smanjenje za manje od 1% na godišnjoj razini, no ipak kontinuirani trend je vidljiv.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
5.033	4.918	4.811	4.922	5.016	4.911	4.820	4.555	4.334	4.300

Tablica 13 – Broj učenika u SŠ u Karlovačkoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Visokoškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

Kao jedina javna visokoškolska ustanova na području Karlovačke županije ističe se Veleučilište u Karlovcu koja obrazuje veliki broj studenata kako s područja županije, tako i studenata s područja općine Vojnić. Studenti iz Karlovačke županije, osim Veleučilišta u Karlovcu, pohađaju i druga sveučilišta u Hrvatskoj i inozemstvu. Zbog blizine grada Zagreba, Zagrebačko Sveučilište je najčešći odabir studenata. Posljednjih nekoliko godina nakon godina rasta broja studenata iz Karlovačke županije njihov broj počeo je blago padati. U školskoj 2017./2018. godini ukupno je studiralo 3.387 studenata s prebivalištem u Karlovačkoj županiji, što je blago smanjenje od 1,3% u odnosu na prethodnu godinu.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
3.884	4.004	4.145	4.036	3.819	3.671	3.547	3.457	3.434	3.387

Tablica 14 - Broj studenata iz Karlovačke županije

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje u Karlovačkoj županiji

U Karlovačkoj županiji osim ustanova za redovito obrazovanje postoji devet ustanova za obrazovanje odraslih. Iako je izbor programa znatno povećan unatrag nekoliko godina, i postoje mogućnosti širenja dodatnih, tržištu rada Karlovačke županije potrebnih programa. Problem velikog broja nezaposlenih i neadekvatno obrazovanih radnika, odnosno bez vještina i znanja potrebnih lokalnom gospodarstvu, tim je veći što ne postoji svjesnost o potrebama cjeloživotnog učenja i usavršavanja kao ni interes za obrazovnim programima, dok gospodarstvo i tržište rada zahtijevaju sve više stručne i obrazovane radne snage.⁴

⁴ Izvor: Strategija razvoja ljudskih potencijala Karlovačke županije pristupljeno: 12.06.2021.

Obrazovanje na području općine Vojnić

Na području općine Vojnić djeluje jedan dječji vrtić koji trenutno zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva po pitanju broja smještajnih jedinica za djecu vrtičke dobi (22+12 djece u jasličkoj skupini). Provedbom projekta „Rekonstrukcija i opremanje dječjeg vrtića u Vojniću“ financiranog iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, povećani su kapaciteti vrtića i značajno podignuta kvaliteta pružanja usluga predškolskog odgoja i obrazovanja.

Stabilan trend po pitanju broja upisanih učenika bilježi Osnovna škola Vojnić koja je u školskoj 2020/2021 imala 207 upisane djece. Općina Vojnić nema srednju školu pa učenici pohađaju škole većinom u gradu Karlovcu, a manjim dijelom u Topuskom i Glini u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Studenti iz općine Vojnić, pohađaju najčešće Veleučilište u Karlovcu i visokoškolske ustanove u Zagrebu. Prema statističkom izvješću za visoko obrazovanje Državnog zavoda za statistiku u 2019. godini, ukupno 16 studenata s područja općine Vojnić je diplomiralo /završilo sveučilišni ili stručni studij.

1.2.3. ZDRAVSTVENO STANJE

Primarna zdravstvena zaštita je organizirana putem Doma zdravlja Vojnić koji obavlja djelatnost primarne zdravstvene zaštite na području općine od 1996. godine. U svom sastavu ima tri ordinacije opće medicine, dvije dentalne ordinacije, ginekološku ordinaciju, patronažu i sanitetski prijevoz. Za bolničke i usluge specijalističkih pregleda te usluge Zavoda za javno zdravstvo Karlovačke županije, odnosno za potrebe sekundarne razine zdravstvene zaštite te preventivne i sanitарне zaštite, stanovnici općine Vojnić odlaze u grad Karlovac.

Za zdravstvo, na lokalnoj razini, nadležna je Karlovačka županija, te ne postoji točni statistički podaci relevantni samo za područje općine Vojnić. Prema Slici zdravlja Karlovačke županije može se zaključiti da se podaci koji vrijede za područje županije, mogu preslikati i na područje općine, sa manjim iznimkama. Na području Općine Vojnić vodeći uzrok smrtnosti su bolesti cirkulacijskog sustava, na drugom mjestu su zločudne tvorevine, treće mjesto zauzimaju ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka te su na četvrtom mjestu bolesti probavnog i dišnog sustava. Najčešći razlozi posjeta liječniku primarne zdravstvene zaštite su bolesti dišnog sustava, cirkulacijskog sustava, mišićno-koštanog sustava, bolesti probavnog sustava te duševni poremećaji i poremećaji ponašanja.

Izgradnjom zgrade Ispostave Zavoda za hitnu medicinu u Vojniću 2021. godine, značajno će se unaprijediti razina zdravstvene usluge po pitanju hitne medicine prije svega u južnom dijelu općine, gdje je koncentracija stanovnika, ali i putnika u ljetnom periodu iznimno velika. Ispostava će imati jednu ekipu, odnosno takozvani tim T-2, koji uključuje dva medicinska tehničara.

Broj pripadnika starijih dobnih skupina s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti se zadnjih godina sve više povećava što iziskuje sve više specifičnih zdravstvenih usluga, ali i povećani broj odlaska liječniku i više sanitetskih prijevoza. Istovremeno to otvara mogućnost za razvoj različitih projekata civilnog sektora te isto tako poduzetničkih aktivnosti za pružanje usluga pomoći i njegu starijih osoba na području Općine Vojnić.

1.2.4. NEZAPOSLENOST

Kada se govori o nezaposlenosti stanovništva važno je utvrditi obuhvat tržišta rada. Pri tome jedno tržište rada odgovara području na kojem nezaposlena osoba traži zaposlenje, a da pri tome, to ne uključuje njenu selidbu. Često to područje ne odgovara administrativnim granicama jedne općine, grada ili županije. Upravo ta činjenica je karakteristična za stanovnike općine Vojnić koji svoje zaposlenje, osim u naseljima općine i njenom središtu – Vojniću, prvenstveno traže na području grada Karlovca te susjednih općina u Karlovačkoj, ali i Sisačko-moslavačkoj županiji. Zbog toga će se u ovoj analizi promatrati šire područje Karlovačke županije u usporedbi s podatcima za Općinu Vojnić.

Sljedeća tablica prikazuje kretanje broja nezaposlenih u gradovima i općinama Karlovačke županije u periodu od 2011. do kraja prvih šest mjeseci 2021. godine. Ukupni broj nezaposlenih na području općine Vojnić je sasvim mali u odnosu na županiju i čini ga samo 4,9 % nezaposlenih za prosjek prvih 6 mjeseci 2021. godine. Vidljivo je također da broj nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji konstantno opada od 2014., a u općini Vojnić od 2011. godine. Slična situacija je i u svim ostalim jedinicama lokalne samouprave Karlovačke županije. Također je vidljiv i blagi porast broja nezaposlenih u 2020. godini, što se može objasniti krizom gospodarstva uzrokovanim pandemijom virusa covid 19.

Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	11.279	11.331	11.478	10.781	9.592	7.872	5.931	4.438	3.342	3.717	3.383
BARILOVIĆ	242	273	280	259	227	203	167	120	81	67	63
BOSILJEVO	114	103	109	98	97	73	57	38	20	19	25
CETINGRAD	417	412	415	405	390	328	272	209	130	124	119
DRAGANIĆ	190	190	226	217	201	164	133	95	83	94	80
DUGA RESA	1.505	1.322	1.241	1.118	971	779	553	376	290	277	246
GENERALSKI STOL	208	230	227	233	189	166	134	91	64	70	59
JOSIPDOL	309	327	330	326	323	264	200	152	107	130	144
KARLOVAC	4.025	4.123	4.234	3.968	3.494	2.805	2.048	1.546	1.206	1.379	1.207
KRNJAK	194	210	229	209	174	140	101	88	65	57	58
LASINJA	71	78	76	76	71	53	35	26	16	23	26
NETRETIĆ	134	173	206	208	188	155	118	82	55	54	47
OGULIN	983	1.033	1.067	1.068	1.025	907	666	525	399	407	364
OZALJ	631	624	581	471	394	276	195	130	101	125	107
PLAŠKI	303	285	289	316	300	273	210	147	114	127	129
RAKOVICA	203	219	227	239	214	201	168	136	101	199	170
SABORSKO	58	60	56	63	56	50	39	29	28	30	31
SLUNJ	626	617	627	619	568	495	434	337	238	273	255
VOJNIĆ	625	617	633	514	399	316	223	188	152	169	166
ŽAKANJE	172	169	159	133	101	62	49	37	27	25	28
RIBNIK	55	52	47	42	40	22	18	12	10	9	7
TOUNJ	109	108	112	108	99	89	69	51	38	40	38
KAMANJE	106	106	106	91	70	51	43	24	18	19	17

Tablica 15. – Kretanje broja nezaposlenih u gradovima i općinama Karlovačke županije 2011. – 2021. (za 2021.

prosjeck u periodu 01.01. – 30.06.)

Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

U sljedećoj tablici su prikazani podaci kretanja broja nezaposlenih u 2021. godini u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, gdje se može primjetiti nešto veći broj nezaposlenih žena od muškaraca: 60,6 % prema 39,4 % na razini županije, odnosno 50,7 % naspram 49,3 % u Vojniću.

		2021.					
REGISTRIRANA NEZAPOSLENOST		1	2	3	4	5	6
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	UKUPNO	3.837	3.792	3.560	3.348	3.028	2.731
	ŽENE	2.326	2.287	2.120	2.013	1.828	1.657
VOJNIĆ	UKUPNO	191	177	183	165	148	134
	ŽENE	94	87	93	91	75	68

Tablica 16 - Kretanje broja nezaposlenih u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić u 2021

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Ako se pogleda obrazovna struktura nezaposlenih, vidljivo je da je najizraženiji broj osoba koji imaju završenu srednju školu: 59,32 % na razini županije i 55,42 % u općini Vojnić, što je prikazano u sljedećoj tablici.

Razina obrazovanja	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	Ukupno
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	240	772	2.007	210	153	3.383
VOJNIĆ	14	55	92	5	1	166

Tablica 17 - Razina obrazovanja nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, prosjek u periodu 01.01. – 30.06.2021.

Izvor: sistematizacija prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

Naredna tablica prikazuje dobnu strukturu nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić gdje osobito upada u oči veći broj nezaposlenih u dobnim skupinama preko 50 godina: Za općinu Vojnić je to 49,4 % ukupnog broja nezaposlenih dok je na razini županije taj broj puno manji 34,7 %.

		2021.										
DOBNA STRUKTURA NEZAPOSLENIH OSOBA		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 i više	Ukupno
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	UKUPNO	161	345	327	345	322	362	347	420	485	269	3.383
	ŽENE	80	218	204	221	223	225	211	259	267	132	2.039
VOJNIĆ	UKUPNO	10	12	4	7	14	17	19	27	25	30	166
	ŽENE	5	8	3	4	10	10	13	12	10	11	85

Tablica 18 - Dobna struktura nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, stanje: prosjek u periodu 01.01. – 30.06.2021.

Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

Prema podacima o registriranoj nezaposlenosti (Tablica 16) te iz prijava i odjava Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i trenutno otvorenih radnih mesta može se zaključiti da mnogi nezaposleni prihvataju sezonske poslove ili odlaze na privremeni pa i stalni rad u druge gradove

i općine te inozemstvo. To svakako doprinosi konačnom odseljavanju s područja općine, a samim time i depopulaciji stanovništva što sve pogoduje smanjenju prepostavki za jačanje ukupnog razvoja općine Vojnić.

1.2.5. ZAPOSLENOST I TRŽIŠTE RADA

Iako stanovnici ne traže svoje zaposlenje samo na području općine Vojnić nego također na području grada Karlovca i susjednih općina u Karlovačkoj i Sisačko-moslavačkoj županiji, za analizu je potrebno pogledati podatke o zaposlenosti samo na teritoriju općine. Prema podacima Hrvatske gospodarske komore na području općine Vojnić je registrirano **86** poslovnih subjekata, obveznih predavati Godišnje finansijsko izviješće. Od njih većina spada u kategoriju mikro poduzeća koje zapošljavaju manji broj djelatnika. Izdvaja se 4 gospodarska subjekta koji spadaju u kategoriju malih te jedan subjekt u kategoriju srednjih poduzeća sa 70 zaposlenih. Ukupno je u svim tim tvrtkama na području općine Vojnić zaposleno **390** osoba. Također, postoji mogućnost sezonskog rada u tvrtkama koje se bave proizvodnjom sezonskih poljoprivrednih proizvoda. U Tablicama 19, 20 i 21 prikazan je broj tvrtki i broj zaposlenih u tvrtkama registriranim u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima te ukupni prihodi i dobit tvrtki u općini Vojnić u 2020. godini.

BROJ TVRTKI	Mikro	Male	Srednje	Velike	Ukupno
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	30	2	0	0	32
(C) Prerađivačka industrija	10	1	1	0	12
(E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2	0	0	0	2
(F) Građevinarstvo	17	1	0	0	18
(G) Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala	5	0	0	0	5
(H) Prijevoz i skladištenje	3	0	0	0	3
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	7	0	0	0	7
(L) Poslovanje nekretninama	1	0	0	0	1
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3	0	0	0	3
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	3	0	0	0	3
UKUPNO	81	4	1	0	86

Tablica 19 - Broj tvrtki registriranih u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima, stanje na dan 30.06.2021.

Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora

BROJ ZAPOSLENIH	Mikro	Male	Srednje	Velike	Ukupno
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	70	9	0	0	79
(C) Prerađivačka industrija	39	21	70	0	130
(E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	24	0	0	0	24
(F) Građevinarstvo	78	23	0	0	101
(G) Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala	13	0	0	0	13
(H) Prijevoz i skladištenje	7	0	0	0	7
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	17	0	0	0	17
(L) Poslovanje nekretninama	0	0	0	0	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10	0	0	0	10
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	9	0	0	0	9
UKUPNO	267	53	70	0	390

Tablica 20 - Broj zaposlenih u tvrtkama registriranim u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima, stanje na dan 30.06.2021.

Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora

Djelatnosti	Ukupni prihodi	Dobit ili gubitak prije oporezivanja	Broj zaposlenih	Broj tvrtki
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	33.562.454,00	5.006.061,00	79	32
(C) Prerađivačka industrija	93.431.670,00	6.112.705,00	130	12
(E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4.484.740,00	-646.455,00	24	2
(F) Građevinarstvo	12.135.885,00	-288.232,00	101	18
(G) Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala	10.161.973,00	604.027,00	13	5
(H) Prijevoz i skladištenje	3.864.786,00	436.525,00	7	3
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1.662.509,00	-250.623,00	17	7
(L) Poslovanje nekretninama	961,00	-23.639,00	0	1
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3.899.371,00	328.853,00	10	3
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	885.140,00	-26.579,00	9	3
UKUPNO:	164.089.489,00	11.252.643,00	390	86,00

Tablica 21 - Ukupni prihodi i dobit tvrtki po djelatnostima u 2020..

Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora

Osim toga, na području Općine Vojnić aktivno djeluje **41** obrt koji se bave različitim vrstama pružanja osnovnih usluga (npr. pekara, frizerski salon, knjigovodstvo i dr.), trgovinom, ugostiteljstvom, građevinarstvom, šumarstvom i poljoprivredom. U odnosu na susjedne općine, zamjetan je visok broj registriranih poslovnih subjekata i obrta, kao i nekoliko zadruga.

Prema podatcima iz Upisnika poljoprivrednika Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju zaključno s 31.12.2020., na području općine djeluje **454** obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG-a) te još **27** somoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG).

Prema podacima HZMO-a, na području općine zaposleno je ukupno 550 osoba u sljedećim kategorijama: „Radnici kod pravnih osoba“, „Obrtnici“, „Poljoprivrednici“, „Radnici kod fizičkih osoba“, „Zaposleni u samostalnim profesionalnim djelatnostima“, te „Osiguranici-produženo osiguranje“. No ipak su stanovnici koji traže stalno zaposlenje upućeni na veće urbane centre, što je također povezano sa nizom gospodarskih problema na nacionalnoj razini. Mladi ljudi koji odlaze na školovanje u srednje škole i fakultete, po njihovom završetku traže posao u drugim mjestima i gradovima unutar, a u zadnje vrijeme, i izvan Republike Hrvatske.

1.3. INFRASTRUKTURA (PROMETNA, KOMUNALNA, ENERGETSKA I POSLOVNA)

Za razvoj svake lokalne zajednice razvijenost infrastrukturne mreže na tom području je od presudnog značaja. To se odnosi na sve oblike infrastrukture, od prometne, komunalne i energetske pa sve do poslovne. Pri tome prometna infrastruktura podrazumijeva ukupnu infrastrukturu koja uključuje sve grane prometa, a komunalna sve oblike infrastrukture od životne važnosti za stanovništvo - od vodoopskrbe i odvodnje pa sve do telekomunikacija i dostupnosti širokopojasnog interneta u novije vrijeme. Stoga je iznimno važno provesti analizu svakog od tih oblika infrastrukture u Općini Vojnić.

1.3.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Prema Odluci o razvrstavanju cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 42/12) na prostoru Općine Vojnić javne ceste su razvrstane na sljedeći način:

Državne ceste:

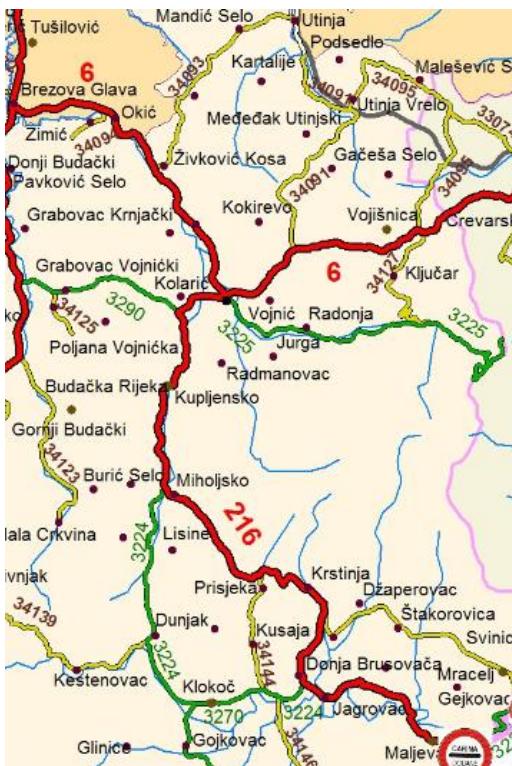
- D-6; Jurovski Brod (gr. Republika Slovenija) – Ribnjak – Karlovac – Krnjak – Glina – Dvor – gr. Federacija BiH;
- D-216; Brezova Glava (D1) – Vojnić - GP Maljevac (gp. R. BiH),

Županijske ceste:

- Ž-3224: Johovo (D216) – Dunjak – Klokoč – Donja Brusovača (D216),
- Ž-3225: Vojnić (D216) – Petrova Gora,
- Ž-3229: D6 – Topusko – Katinovac – Maljevac (D216),
- Ž-3270: Klokoč (Ž3224) – Gojkovac – Batnoga (Ž3258),
- Ž-3290: Krnjak (D1) – Kolarić (D216).

Lokalne ceste:

- L-34091: A.G. Grada Karlovca – Vojišnica (D6),
- L-34093: Živković Kosa (D6) – Bukovica – A.G. Grada Karlovca,
- L-34095: L34091 – Utinja Vrelo – Malešević Selo – Vojišnica (D6),
- L-34127: Biljeg (D6) – Ključar – Muljava (Ž3225),
- L-34144: D216 – Prisjeka – Kusaja – Ž3224,
- L-34145: D216 – G. Brusovača – Svinica – Gejkovac (Ž3229),
- L-34146: Ž3224 – Dejanović Križ – Ruševica – Cetingrad (Ž3258).

Slika 7 - Državne, županijske i lokalne ceste na području općine Vojnić
(Izvor: Hrvatske ceste d.o.o., izdvojeno s karte Razvrstane javne ceste u RH)

U Strategiju prometnog razvoja Republike Hrvatske također je uvršten tzv. Moslavačko-pokupski cestovni smjer na pravcu Karlovac – Petrinja – Sisak - Popovača – Kutina – Virovitica -Terezino Polje.

Cestovna povezanost općine s ostalim krajevima Hrvatske ima sve preduvjete za daljnji ukupni razvoj cijelog područja, s time da je neophodno riješiti promet u samom centru naselja Vojnić na način da se predvide novi koridori za državnu i županijsku cestu koji bi zaobišli strogi centar naselja.

NERAZVRSTANE CESTE

Od iznimne važnosti za sve stanovnike općine Vojnić te njen ukupni razvoj su i nerazvrstane ceste. Na žalost, iako postoji Popis nerazvrstanih cesta Općine Vojnić, nemoguće je utvrditi kolika je njihova ukupna dužina. U navedenom Popisu se nalazi 755 katastarski čestica cesta odvojenih po katastarskim općinama, gdje su samo naznačeni njihove oznake i površina bez navoda o dužini i širini pojedine dionice, a nema niti karakteristika površinskog sloja (npr. asfalt, makadam i sl.). Uz to, još veći problem je što još uvijek nije usklađeno vlasništvo, pa je Općina Vojnić po zemljишnim knjigama vlasnik samo dijela cestam dok su druge još uvijek u vlasništvu prijašnjih titulara (društveno vlasništvo, javno dobro i sl.).

Prema nekim izvorima ukupna duljina nerazvrstanih cesta koja bi u konačnici trebala biti u vlasništvu Općine iznosi 280 km. Puno sigurniji podatak je da Općina održava 138 km cesta, od kojih neke dionice nisu formalno u njenom vlasništvu. Iako je zadnjih nekoliko godina napravljen

značajan iskorak te je asfaltirano ukupno više od dvadeset kilometara cesta, najmanje tri četvrtine ukupne dužine nerazvrstanih cesta se još uvjek odnosi na ceste s površinskim slojem od tucanika.

Osobito u slabije naseljenim dijelovima općine, ceste su prepune rupa, sa začepljenim odvodnim kanalima i gustim raslinjem uz njihove rubove. Općina na godišnjem nivou izdvaja značajna sredstva iz svog proračuna za nasipanje cesta (460.000,00 kuna za 2020. godinu), ali zadnjih nekoliko godina, uslijed klimatskih promjena i velike količine oborina u kratkom vremenu koje odnose nasuti materijal, ta izdvajanja su nedovoljna. Pri tome, određivanje prioriteta postaje sve teže, a cijeli proces održavanja cesta se dodatno komplicira.

Jedni način da se smanje troškovi održavanja, a sve usluge u središtu općine učine dostupnim za sve stanovnike tijekom cijele godine je asfaltiranje nerazvrstanih cesta. To bi uz sređivanje vlasništva i izradu relevantnog popisa nerazvrstanih cesta trebao biti jedan od prioriteta u narednom programskom razdoblju.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Na području općine Vojnić postoji samo koridor željezničke pruge Karlovac - Vojnić – Sisak, koja je van upotrebe dugi niz godina. Pruga je predviđena u Prostornom planu Karlovačke Županije, ali je izvjesnija trajna obustava prometa.

Ovdje svakako treba napomenuti da bi se neki dijelovi postojećeg koridora ove stare željezničke pruge mogli iskoristiti u turističke svrhe kao pješačke ili biciklističke staze, jer prolaze iznimno lijepim krajolikom.

1.3.2. KOMUNALNA INFARSTRUKTURA

Općina Vojnić je jedini osnivač trgovačkog društva Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. koje gospodari i upravlja sustavima vodoopskrbe i odvodnje na području općine, to jest djeluje kao isporučitelj vodnih usluga.

VODOOPSKRBA

Vodoopskrbni sustav općina Vojnić opskrbuje oko 1.400 domaćinstava i pravnih korisnika, a ukupna duljina cjevovoda iznosi približno 105 kilometara. Voda se dobiva iz tri odvojena vodoopskrbna sustava:

- Utinja Vrelo s protokom od 60 litara u sekundi, sa dvije vodospreme kapaciteta 600 m^3 ,
- Kuplensko – protok 4 – 6 l/s; vodosprema kapaciteta 200 m^3 ,
- Krstinja - protok 2-4 l/s, vodosprema od 100m^3 .

U ukupnim količinama vode, sustav Utinja Vrelo participira sa 90 %, Kuplensko sa 8 %, a Krstinja samo 2%. Svi sustavi su izgrađeni u prošlom stoljeću, između 1980. i 1988. godine; napravljeni su

sa azbest-cementnim cjevima. Uslijed dotrajalosti, česta su puknuća pa je u narednom periodu nužna njihova zamjena s PEHD cjevima. Osim naselja u općini Vojnić, sustav Utinja Vrelo vodom opskrbljuje dio naselja koji pripadaju gradu Karlovcu te dio naselja u općinama Gvozd i Krnjak. Naselja u južnom dijelu Općine Vojnić, vodom se opskrbljuju dijelom iz vodovodnog sustava JKP „Vodovod i kanalizacija“ Velika Kladuša, Bosna i Hercegovina, temeljem zaključenog sporazuma. Drugim riječima, voda za južni dio općine se uvozi. Zbog potreba naselja: Gejkovac, Svinica Krstinska, Mracelj, Široka Rijeka, Gornja i Donja Brusovača, Dejanović Križ, Klokoč, Dunjak, Krstinja, Džaperovac, postoji potreba za proširenjem mreže.

Ukupna duljina cjevovoda kojim upravlja Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. iznosi približno 165 km uključujući i cjevovode iz drugih jedinica lokalne samouprave.

Tijekom 2018. godine, izgrađeno je 4.078 m magistralnog vodoopskrbnog cjevovoda za naselja Gejkovac i Svinica Krstinska (do bivše osnovne škole u Svinici), a 2020. godine je završen magistralni cjevovod od malograničnog prelaza s BiH (Plazikur) preko Mracelja, Široke Rijeke do Vilin Križa u duljini od 8.600 m. Time je iznimno poboljšana vodoopskrba naselja južnog dijela općine Vojnić.

Izrađena je projektna dokumentacija i ishodovana građevinska dozvola te je 2021. odabran izvođač za proširenje magistralnog cjevovoda sustava Utinja Vrelo do naselja Ključar. U koordinaciji s Hrvatskim vodama, Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. intenzivno radi na projektima smanjenja gubitaka u postojećem sustavu koji obuhvaćaju sljedeće aktivnosti gdje je prioritet zamjena azbest-cementnih cjevi u naseljima Vojnić i Kuplensko, ugradnja opreme za mjerjenje i regulaciju i sanacija oštećenja na postojećim vodospremama. U tijeku su i aktivnosti na izradi projektne dokumentacije i ishođenja koncesije za punionicu vode sa crpilišta Utinja Vrelo.

ODVODNJA

Odvodnja na području općine je slabo izgrađena pa se domaćinstva iz većine naselja oslanjaju na septičke jame ili se fekalne vode jednostavno ispuštaju u okoliš bez bilo kakvog pročišćavanja. Sustav mješovite kanalizacije izgrađen je u periodu sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća, samo u užem centru naselja Vojnić i to između četiri mosta. Sustav djeluje na način da se voda gravitacijskim putem izlijeva u rječicu Radonju putem 6 izljevnih mjesta. Ukupna duljina izgrađene mreže je 3.080 m.

Izrađena je projektna dokumentacija i ishođene dozvole za sabirni kolektor koji će primiti otpadne vode sa svih 6 mjesta i transportirati ih dalje do uređaja za pročišćavanje, kao i zasebna dokumentacija za uređaj. Uređaj za pročišćavanje će imati i mogućnost preuzimanja fekalija iz sabirnih jama udaljenih domaćinstava, odnosno onih koja neće moći biti priključena na kanalizacijsku mrežu. Također izrađena je i izvedbena dokumentacija za fekalni sustav kanalizacije, za naselja u blizini središta općine (Gornji Vojnić, Vojnićnica, Donji Vojnić i Kolarić) koji će se direktno spajati na budući uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

Poštanski ured Hrvatskih pošta je smješten u manjem drvenom objektu u središtu Vojnića i većinom zadovoljava potrebe stanovnika općine. Zbog trošnosti tog objekta planirana je izgradnja nove zgrade.

Sustav telekomunikacije realizira se putem fiksne i mobilnih mreža. Pokrivenost područja općine fiksnom telekomunikacijskom mrežom nije zadovoljavajuća. Ranije su TV pretvarači i odašiljači mobilnih operatera bili postavljeni na Petrovoj gori, točnije na vrhu spomenika, ali su prošle godine izmješteni na drugu lokaciju. Iako se radi o praktično najvišoj točki na području općine, pokrivnost signalima mobilnih mreža zbog same konfiguracije terena i nedovoljne izgrađenosti baznih stanica, nije najbolja. Poseban problem su naselja u južnom dijelu općine gdje stanovnici pojedinih naselja moraju za normalnu komunikaciju koristiti puno jači signal mobilnih operatera iz BiH. Ima više naselja gdje je razina signala mobilnih operatera iz RH tako slaba da skoro onemogućuje korištenje Interneta.

Uslijed stanja postojeće fiksne i mobilnih mreža, za uvođenje širokopojasnog interneta na cijelom području općine Vojnić su svakako potrebna značajna finansijska sredstva. Zadnjih nekoliko godina u tom području je ipak napravljen značajan iskorak. U tome se izdvaja projekt uspostave besplatnog Wi-Fi pristupa za građane u središtu Vojnića na javnim površinama i prostorima u kojima boravi veća koncentracija ljudi. Tako je pokriveno više lokacija kao što su park u središtu, Dom kulture, Osnovna škola te teniski i nogometni teren.

1.3.3. ENERGETIKA

OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Područjem Općine Vojnić prolazi 110 kV dalekovod TS 35/10 kV Vojnić - TS 35/10 kV Slunj, koji je na naponu 35 kV. Veza prema transformatorskoj stanici TS 110/35/10 kV Švarča Karlovac ostvarena je preko 35 kV podzemnog kabela Švarča - Vojnić koji je u funkciji. Od TS 35/10 kV Vojnić do TS 110/35/10 kV Švarča postoji i stara 35 kV veza koja je izvedena nadzemim dalekovodom i nije u funkciji. Prema transformatorskoj stanici TS 35/10 kV Gvozd postoji dalekovod koji ide od naselja Vojnić prema istoku Općine.

Na području Općine Vojnić javnu rasvjetu ima 30 naselja od ukupno njih 46. Javnu rasvjetu se proteže u dužini od 51 km, a čine je 45 trafo područja sa ukupno sa 724 rasvjetna tijela. U 2020. godini izvršena je modernizacija javne rasvjete kada je 613 rasvjetnih tijela zamijenjeno novim, štednim rasvjetnim tijelima. U narednom periodu se predviđa nastavak modernizacije i uvođenje javne rasvjete u sva naselja na području općine.

OPSKRBA PLINOM

Općina Vojnić trenutno nema plinoopskrbe, ali cilj je da se plinovod u budućnosti dovede do krajnjih korisnika.

1.3.4. POSLOVNA INFRASTRUKTURA

Prostornim planom općine Vojnić je definiran obuhvat poslovne zone. Međutim do sada se ona nije koristila, niti je registrirana u Jedinstvenom registru poduzetničke infrastrukture Republike Hrvatske - JRPI. Međutim, u okviru poslovne zone previđena je izgradnja kogeneracijskog postrojenja na bio masu ukupne snage 1 MW, za proizvodnju električne energije, grijanje na toplu vodu zgrada javnih subjekata u centru naselja Vojnić, grijanje vode u budućem Aquaparku, javnu rasvjetu i dr., a za koju je izrađena sva potrebna tehnička dokumentacija i pokrenut postupak ishođenja građevinske dozvole.

1.3.5. GOSPODARENJE OTPADOM

Sakupljanjem i odvozom miješanog komunalnog otpada obuhvaćeno je cijelo područje Općine Vojnić i za njega je zaduženo poduzeće Vojnić komunalac d.o.o. Otpad se od svih korisnika jednom tjedno odvozi prema planu. Povremeno dolazi do poremećaja odvoza zbog kvara na vozilu i/ili zbog loših vremenskih uvjeta, ali do sada nije bilo većih zastoja u odvozu istog. Prikupljeni otpad se donedavno odlagao na deponiju Kokirevo. Odlukom Općinskog vijeća Općine Vojnić deponija je zatvorena, a kasnije i sanirana te se od kolovoza 2015. godine otpad odvozi na deponiju u Karlovac. Odvoz otpada obavlja se jedanput tjedno u užem centru Vojnića, a jednom u dva tjedna u ostalim naseljima. Glomazni otpad sakuplja se jedan puta godišnje na način da građani iznesu i odlože glomazni otpad ispred svojih kuća na javne površine.

Iako je zadnjih nekoliko godina postignut značajan napredak, svijest ljudi o zaštiti okoliša i sakupljanju vlastitog otpada te odlaganja na za to predviđena mjesta je još uvijek nedovoljno razvijena, pogotovo u selima i zaseocima gdje postoji „tradicija“ bacanja sitnog i krupnog otpada na divlja odlagališta ili paljenja smeća. Podizanju razine svijesti o potrebi odlaganja i razdvajanja otpada među stanovništvom, značajno je doprinijela izgradnja i otvaranje novog reciklažnog dvorišta u naselju Kolarić sufinanciranog iz Europskih fondova 2019. godine, kao i informativna kampanja provedena u sklopu tog projekta.

1.4. GOSPODARSTVO

1.4.1. INDEKS RAZVIJENOSTI

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14 i 123/17), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S) u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Izmjenama i dopunama Zakona koje su stupile na snagu 13. prosinca 2017. (NN 123/17) unaprjeđen je pravni okvir koji se odnosi na postupak ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a prema stupnju razvijenosti. Zadržan je dosadašnji pristup uređenja pravnog okvira ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a te utvrđivanja potpomognutih područja na način da se Zakonom utvrđuje obveza ocjenjivanja svih JLP(R)S-a

temeljem indeksa razvijenosti, nadležnost za provedbu ocjenjivanja i njenu dinamiku, način razvrstavanja JLP(R)S-a u skupine i utvrđivanje potpomognutih područja.

Po donošenju izmjena i dopuna Zakona, a slijedom izrađenoga novoga modela izračuna indeksa razvijenosti, donesena je nova Uredba o indeksu razvijenosti (NN 131/17). Ova Uredba utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti. U skladu s Uredbom, za izračun indeksa razvijenosti koriste se slijedeći pokazatelji:

1. prosječni dohodak po stanovniku,
2. prosječni izvorni prihodi po stanovniku,
3. prosječna stopa nezaposlenosti,
4. opće kretanje stanovništva,
5. stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje) i
6. indeks starenja.

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerjenja stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u određenom razdoblju. Indeks razvijenosti omogućava mjerjenje stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u Republici Hrvatskoj. Kategorizacija svih teritorijalnih jedinica omogućuje kvalitetnije uređenje ključnog pitanja razine regionalnih razvojnih poticaja. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti, dobiva se kvalitetni okvir poticanja razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Također, ovaj pristup omogućuje uključivanje i isključivanje jedinica iz sustava potpomognutih područja sukladno promjenama stupnja razvijenosti.

Sve jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina:

- u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u III. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u V. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VI. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VIII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

U skladu s člankom 36. Zakona, status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske odnosno I.-IV. skupina jedinica lokalne samouprave i I.-II. skupina jedinica područne (regionalne) samouprave.⁵

Općina Vojnić svrstana je u **I. skupinu** jedinica lokalne samouprave prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN br. 132/17 s primjenom od 1. siječnja 2018). Nalazi se na 520. mjestu od 556 jedinica lokalne samouprave u RH s Indeksom razvijenosti od 89,87.

	Jedinica lokalne samouprave (JLS)	Županija	Razvojna skupina JLS	Indeks razvijenosti JLS	Vrijednosti osnovnih pokazatelja za JLS					
					Prosječni dohodak po stanovniku	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)
520	Vojnić	Karlovačka	1	89,87	13.100,21	686,74	0,2881	80,56	163,1	0,0677
Vrijednosti standardiziranih pokazatelja za JLS										
Prosječni dohodak po stanovniku										
82,42										
Prosječni izvorni prihodi po stanovniku										
91,39										
Prosječna stopa nezaposlenosti										
88,78										
Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)										
89,76										
Indeks starenja (2011.)										
96,3										
Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)										
91,72										

Tablica 22 - Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), Izračun za općinu Vojnić

(Izvor: Sistematizacija autora prema <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-ravvijenosti/vrijednosti-indeksa-ravvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-ravvijenosti-2018/3740> pristupljeno: 11.06.2021.)

Pravilnikom o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede (NN 122/2009 9/10- isp., 61/10, 82/10, 36/11, 89/11, 146/11, 141/12, 144/12, 38/13, 153/13, 126/15, 15/16-isp., 54/16, 113/16, 26/17, 61/17, 72/17 i 78/17), područje općine Vojnić je razvrstano u razred **D**, a samo naselje Vojnić u razred **C**.

1.4.2. OSNOVNI GOSPODARSKI POKAZATELJI

Ukupni gospodarski razvitak Općine Vojnić se temelji na mikro i malom poduzetništvu te malim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Već ranije, u poglavlju 1.2.5. ZAPOSLENOST I TRŽIŠTE RADA je naglašeno da je u općini Vojnić registrirano registrirano **86** poslovnih subjekata, obveznih predavati Godišnje financijsko izvješće. To su društva sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.), jednostavna društva sa ograničenom odgovornošću (j.d.o.o.) te zadruge. Velika većina njih spada u kategoriju mikro poduzeća, 4 su u kategoriji malih poduzeća, a samo jedan gospodarski subjekt spada u kategoriju srednjih poduzeća. Ukupno je u tim tvrtkama zaposleno **390** osoba. U istom poglavlju je dat prikaz tvrtki i broja zaposlenih u tvrtkama registriranim u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima. U Tablici 23 su prikazana sva poduzeća koja imaju

⁵ Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-ravvijenosti/112>

obvezu podnosi godišnje finansijsko izviješće, koja su registrirana na području općine Vojnić i bila aktivna 30.06.2021. prema izvorima iz HGK.

Najviše tvrtki djeluje u djelatnostima: poljoprivrede i šumarstva (30), zatim građevinarstvu (17), prerađivačkoj industriji (10) te djelatnostima pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane (7). Ukupni prihodi i dobit svih tvrtki registriranih u općini Vojnić prema podacima iz njihovih godišnjih finansijskih izvješća za 2020. godinu je prikazana u sljedećoj tablici:

Tvrte s područja općine Vojnić	Mikro	Male	Srednje	Velike	Ukupno
Ukupni prihodi	62.448.740,00	21.709.524,00	79.931.225,00	0,00	164.089.489,00
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	1.360.692,00	3.977.309,00	5.914.642,00	0,00	11.252.643,00

Tablica 23 - *Ukupni prihodi i dobit tvrtki u općini Vojnić, prema GFI 2020.*

Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora

Na području Općine Vojnić registriran je i djeluje **41** obrt koji se bave različitim vrstama pružanja osnovnih usluga, trgovinom, ugostiteljstvom, građevinarstvom, šumarstvom i poljoprivredom. Također na području općine djeluje i **454** obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG-a) te još **27** somoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG) (Upisnik poljoprivrednika APPRRR-a zaključno s 31.12.2020.).

Uz očuvani krajolik i nezagađeno tlo, općina Vojnić posjeduje vrijedna prirodna bogatstva šuma i izvora pitke vode, što može biti dobra osnova u njenom budućem razvoju. 37 % površine općine je pod šumama, gdje od ukupno 9.000 hektara šuma, s 5.300 ha upravlja Uprava šuma podružnica Karlovac - Šumarija Vojnić; 500 ha je u privatnom vlasništvu, a sa preostalim površinama upravljaju Šumarije Krnjak i Topusko. Godišnje se eksplloatira oko 50.000 kubičnih metara kvalitetnog tehničkog i ogrjevnog drva i bio mase, što je svakako znatan potencijal za razvoj drvne industrije. Iako ovo područje ima tradiciju i dosta zalihe kvalitetne sirovine, danas je nažalost na ovom području drvna industrija okrenuta prema jednostavnijim načinima prerade, bez proizvoda s većom dodanom vrijednosti.

Redni broj	Puni naziv	OIB	Broj zaposlenih
1	DW Reusables d.o.o. za za preradu polimera, metalno-plastične galeranerije i trgovinu	38536868890	70
2	PANJ-TRGOVINA I PRERADA d.o.o. za usluge u šumarstvu	83247192163	4
3	METALI B.F. d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	22875192824	23
4	EMA DRVO društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge	31548675944	24
5	BANOVINA AGRAR društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	46302643347	5
6	EKO INVEST društvo s ograničenom odgovornošću za savjetovanje i poslovne usluge	71137124326	13
7	LKW-KNEŽEVIĆ d.o.o. za prijevoz i trgovinu	077118824416	7
8	VETERINARSKA STANICA VOJNIĆ društvo s ograničenom odgovornošću	60227051518	10
9	Z društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	80566387743	2
10	BAUMAR d.o.o. za trgovinu i usluge	84480227479	4
11	OFarm d.o.o. za trgovinu i usluge	49924663824	2
12	VOJNIĆ KOMUNALAC d.o.o. za komunalne djelatnosti	34803293727	15
13	AGROSTAR društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu, uvoz-izvoz i usluge	48286954819	16
14	STOLARIJA IČANOVIĆ d.o.o. za trgovinu i usluge	08815368819	2
15	VV MONT d.o.o. za usluge i trgovinu	84679432093	21
16	VODOVOD I ODVODNJA VOJNIĆ d.o.o. za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje	19392196591	9
17	KTS d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	51803153087	3
18	DREIKONZEPT Professionell d.o.o. za graditeljstvo	27839504607	28
19	ADAS GRADITELJSTVO d.o.o. za građenje	56288441579	12
20	SATIVA d.o.o. za poljoprivredu, trgovinu i usluge	30122925273	3
21	TUTIC FASADE jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za građenje	77454391591	6
22	SAN-BO društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge	82811303318	3
23	MRVICA 2 jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za projektiranje, građenje i montažu	88318510347	6
24	AGRO UTINJA društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju i preradu voća	49265287957	4
25	IM-VI d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	05268988353	1
26	KABEL SERVIS 1 d.o.o. za trgovinu i poljoprivrednu proizvodnju	44474309878	2
27	PRO EKO d.o.o. za trgovinu i poljoprivrednu proizvodnju	62328948651	2
28	Terra DoliMar d.o.o. za poljoprivredu, usluge i trgovinu	65076963331	5
29	PLAVA ŠLIVICA d.o.o. za usluge	53495000515	1
30	ADRIATIC COR INVEST d.o.o. za savjetovanje i poslovne usluge	69031665291	1
31	NAŠA ZEMLJA poljoprivredna zadruga	09911980812	1
32	LIMO GRADNJA j.d.o.o. za usluge	70923733632	7
33	AUTOELEKTRO TEHNIČKI PREGLEDI društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	51173312556	0
34	ČUFUROVIĆ FASADE j.d.o.o. za građenje i usluge	67661951714	3
35	Ustanova za zdravstvenu njegu u kući AMOR	80586820918	3
36	FARMA APEX d.o.o. za poljoprivredu i trgovinu	23086350994	1
37	Centar za pomoć u kući Široka Rijeka	50880992006	6
38	EKO BIZZ d.o.o. za poljoprivredu i usluge	86856903257	2
39	LISINE d.o.o. za poljoprivrednu proizvodnju i trgovinu	80657576139	2
40	LAŠABO j.d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu	58217665457	5
41	RUŽICA B.j.d.o.o. za ugostiteljstvo i usluge	51312501991	3
42	MARERA d.o.o. za šumarstvo, gradevinarstvo i usluge	19901001699	5
43	BIO SELO društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju i preradu voća	47568111047	1
44	D-LND jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za građevinske usluge i trgovinu	71996545193	5
45	AUTOBUSNI KOLODOVOR VOJNIC d.o.o. za prihvat i otpremu putnika	83295229339	2
46	BORG d.o.o. za trgovinu i poljoprivrednu proizvodnju	67592917497	2
47	BRANITELSKA ZADRUGA GROM	69042866595	4
48	AGRO PLUS d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	50999601825	1
49	COA d.o.o. za savjetovanje i poslovne usluge	40608196515	2
50	IZBOR PRIRODE d.o.o. za usluge i trgovinu	98941734530	1
51	AGRO GRUPA d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	82586783838	0
52	AGRO-KORDUN d.o.o. za poljoprivredu i usluge	78477499962	1
53	EURO USLUGE društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu, gradevinu i usluge	34314348992	2
54	LIMARIA ZARIFOVIĆ j.d.o.o. za gradevinarstvo	88022100758	3
55	ŠEMSO j.d.o.o. za ugostiteljstvo, trgovinu i usluge	43133771777	3
56	EKOVOĆE društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge	14064740698	1
57	CENTAR GOLD d.o.o. za poljoprivredu i usluge	64131546089	2
58	VELIO GRADNJA društvo s ograničenom odgovornošću za gradnju	24835951734	0
59	CORDON COMPANY d.o.o. za trgovinu i usluge	60712196265	1
60	EKO PRODUKCIJA d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	12249966022	0
61	RD-PROJEKT j.d.o.o. za graditeljstvo i usluge	41051766607	1
62	FRUTTA VITA d.o.o. za poljoprivredu, usluge i trgovinu	25391565369	1
63	MAČEŠIĆ DRVO j.d.o.o. za usluge	44409924856	1
64	OPATIJA GRADENJE d.o.o. za proizvodnju, graditeljstvo i turistička agencija	23700060403	1
65	HTJ GmbH - Podružnica Vojnić Prijevod tvrtke podružnice na njemački: HTJ GmbH - Zweigstelle Vojnić	24494683821	3
66	SLAVONIČUS d.o.o. za poljoprivrednu i usluge	22914226216	0
67	MDN INVEST d.o.o. za savjetovanje i poslovne usluge	19474900225	0
68	VITO ARONIA d.o.o. za poljoprivrednu proizvodnju i trgovinu	76821278678	0
69	POZOR-USLUGE d.o.o. za gospodarenje šumama i usluge	76149067389	1
70	E.P.O.S. MRACEJ d.o.o. za poljoprivredu, proizvodnju i usluge	90299496566	0
71	BOGATA ŠUMA d.o.o. za turizam, trgovinu i promet nekretninama	71958149372	2
72	VILA AMALKA d.o.o. za ekoškolsku poljoprivredu, seoski turizam i nekretnine	83098484166	0
73	Tržnica Vojnić d.o.o. za poljoprivredu, trgovinu i usluge	45067881806	2
74	APC d.o.o. za trgovinu i usluge	48192371625	0
75	TOKMADŽIĆ j.d.o.o. za ugostiteljstvo i usluge	53816683147	0
76	MLADEN MARINOVIC d.o.o. za trgovinu i usluge	36223302337	0
77	SMOKVICA društvo s ograničenom odgovornošću za usluge	64081997417	0
78	VASTUS društvo s ograničenom odgovornošću za graditeljstvo i usluge	08737167853	0
79	JOPA j.d.o.o. za ugostiteljstvo i usluge	93847919910	0
80	CORDA društvo s ograničenom odgovornošću za usluge	24677099171	1
81	H&S SARAČEVIĆ j.d.o.o. za prijevoz i trgovinu	90997860490	0
82	DULOVIĆ GRADITELJSTVO j.d.o.o. za gradevinarstvo	04222292570	0

Tablica 24. – Poduzeća registrirana na području općine Vojni, stanje na dan 30.06.2021.

Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora

1.4.3. INDUSTRIJA

U periodu između Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata industrijska proizvodnja je imala presudan značaj za ukupan razvoj općine Vojnić. Radila je tvornica keramičkih pločica, koja je zajedno s više mjesta na kojima se kopala keramička glina zapošljavala najveći broj radnika. Uz to, bila je razvijena i metaloprerađivačka djelatnost proizvodnje pumpi, tekstilna industrija za proizvodnju teškog platna, prerada građevnog kamena, popravak i održavanje poljoprivredne mehanizacije te obrti i ostale uslužne djelatnosti za kućanstvo i poduzeća, kao i stari obrti (kovači, užari, lončari i bačvari). U godinama odmah nakon Domovinskog rata industrijska proizvodnja je skoro sasvim zamrla. Tvornica keramičkih pločica je radila neko vrijeme, a onda je zajedno s svim nalazištima gline zatvorena.

Danas je aktivna proizvodnja proizvoda od polimera i ambalaže od plastike u Kuplenskom koja ima i najviše zaposlenih, njih 70. Aktivno je i nekoliko manjih poslovnih subjekata za piljenje drveta i proizvodnju proizvoda od drveta niske dodane vrijednosti. Praktično skoro da nema drugih oblika industrijske proizvodnje. Svi ostali poslovni subjekti registrirani na području općine Vojnić se bave osnovnom poljoprivrednom proizvodnjom, građevinarstvom, trgovinom i ugostiteljstvom te čitavim nizom različitih usluga.

1.4.4. OBRTNIŠTVO

Tradicija obrtništva na području općine Vojnić seže duboko u prošlost kada su stari zanati (mlinari, kovači, užari, lončari i bačvari) bili široko zastupljeni te bili generator ukupnog razvijenog cijelog kraja. Ta tradicija poslovanja preko obrta je nastavljena i danas pa na području općine aktivno djeluje **41** obrt. Radi se o obrtimima za različite usluge u zajednici (frizerski, pekarski, knjigovodstvo, čišćenje i slično), zatim obrti za usluge različitog prijevoza, ugostiteljstvo, građevinarstvo i trgovinu. Karakteristični su i obrti koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom i uslugama u šumarstvu. Već iz samog popisa obrta (*Tablica 25*) koji su registrirani na području općine i broja osoba koje oni zapošljavaju (više od 100) se vidi da oni i danas predstavljaju snagu na koju se razvitak cijelog područja može osloniti.

Rbr.	MBO	NAZIV OBRTA
1.	98251490	AB TRANSPORT, obrt za prijevoz,vl. Aldin Bajramović, Vojnić, Svinica Krstinska 51
2.	98172492	ADIVA, zajednički obrt za autotaksi prijevoz, vl. Adrijan Šokčić i Ivana Ahmetović, Vojnić, Draškovićeva ulica 4
3.	98169726	Alica, obrt za informatičke usluge, vl. Aleksandra Milanović, Široka Rijeka, Široka Rijeka 44
4.	97797928	ANA, obrt za frizerske usluge, vl. Željana Topić, Vojnić, Karlovačka 18
5.	90113551	Autoprijevoznički obrt i građevinska mehanizacija, Zoran Petrović, Vojnić, Karlovačka 5
6.	92541780	BAJRIĆ GRADNJA, zidarski obrt, vl. Husein Bajrić, Vojnić, Gejkovac 6
7.	98064690	Bruto Promet, obrt za prijevoz, vl. Mile Krivokuća, Utinja Vrelo, Utinja Vrelo 1
8.	98141686	ČISTA POSLA, obrt za čišćenje, vl. Snježana Borovac, Vojnić, Krešimirova ulica 15 B
9.	90113632	DKD, obrt za proizvodnju i usluge, vl. Denis Fištrović, Vojnić, Kupljensko 101
10.	92756093	DUO, obrt za poljoprivredu i taxi usluge, vl. Tomislav Ciprić, Svinica Krstinska, Svinica Krstinska 59
11.	97687995	ELEKTRONIK, obrt za proizvodnju, vl. Bogdan Novaković, Vojnić, Krešimirova 1
12.	97398233	EURO LIMARIJA, obrt za postavljanje građevinske limarije, vl. Elvir Ogrešević, Vojnić, Mračelj 11 c
13.	90113802	GOLD, obrt za ugostiteljstvo i trgovinu, vl. Saša Užar, Vojnić, Radnička 6
14.	92545858	Gradički obrt CROGRADNJA, Mirsad Bajramović, Svinica Krstinska, Svinica Krstinska 51
15.	97939218	INTERIJERI MARJANOVIĆ, obrt za unutarnje uređenje, vl. Kristijan Marjanović, Vojnić, Donji Vojnić 12a
16.	97698130	JOLE, obrt za usluge u šumarstvu, vl. Dario Jakovljević, Vojnić, Ul. 1. gardijska brigada 19
17.	91694019	KAMELIJA, obrt za trgovinu, usluge i ugostiteljstvo,vl.Anka Škrgić, Vojnić, Radnička 1
18.	92099980	Keramičarski obrt BAU - ŠAKANOVIĆ - MEŠAMONT, Mehmed Šakanović, Donja Brusovača, Donja Brusovača 47/A
19.	92544118	LILJA, frizerski obrt, vl.Ljiljana Sušilović, Vojnić, Karlovačka 28
20.	98040251	LORENA, obrt za ugostiteljstvo, vl. Sanja Jurić, Vojnić, Krešimirova 19
21.	98249266	LUKAS, obrt za građevinske usluge, vl. Marijo Blažan, Knežević Kosa, Vojnić, Knežević Kosa 26C
22.	97324515	MB, obrt za trgovinu, prijevoz i usluge, vl. Bojan Marijanović, Kolarić, Kolarić 6 F
23.	97905852	MIA VITA, obrt za masažu i manikuru, vl. Ivana Tesla, Vojnić, Kralja Tomislava 5
24.	91517877	Obrt GORENA, Ivan Dujlović, Vojnić, Trg Stjepana Radića 3
25.	97162116	OBRT ZA IZRADU PREDMETA OD KERAMIKE IVA ELHADER, LEPOSAVA HRKMAN, KRSTINJA, KRSTINJA 50
26.	91517672	Obrt za završne radove u građevinarstvu EKOPUR, Ivan Jolić, Kupljensko, Kupljensko 47/A
27.	92546471	Pekarski obrt MRVICA, Dusha Dečaj, Vojnić, Karlovačka 16
28.	92090516	Poljoprivredni obrt PERIĆ, Mirko Perić, Vojnić, Vojnić 47
29.	97724530	"S"- obrt za knjigovodstvo, vl. Snježana Radman Stjepanović, Vojnić, Andrije Hebranga 13
30.	97908576	SNJEŽANA, obrt za usluge, vl. Snježana Sušilović, Vojnić, Karlovačka 7 A
32.	97776351	TANJA, obrt za frizerske usluge, vl. Tatjana Šemberger, Vojnić, Karlovačka 7 A
33.	97919128	TBB, obrt za inženjerstvo i tehničke usluge, vl. Sanel Bešić,Vojnić, Donja Brusovača 4
34.	92546030	Ugostiteljski obrt VILIN TOČAK, Đuro Šaula, Vojnić, Kupljensko 181
35.	92089852	Ugostiteljski obrt VURDA, Mile Trbojević, Vojnić, Karlovačka 1
36.	91517940	UŽAR, obrt za sjeću i izvlačenje, vl. Ivica Užar, Vojnić, Nazorova 6
37.	98195093	VESKO, obrt za održavanje objekata, vl. Vesmir Behrić, Vojnić, Široka Rijeka 20 A
38.	90113667	VOĆE I POVRĆE I MINI MARKET, Jaumi Ajrulai, Vojnić, Karlovačka 9
39.	98146386	VS, obrt za pomoć na cesti, vl. Slobodan Vila, Kupljensko, Vojnić, Kupljensko 163
40.	97183881	ZELENI-9, obrt za ugostiteljstvo, vl. Tanja Šimulija, Vojnić, A. Hebranga 13
41.	98059874	ŽELO, obrt za građevinske usluge, vl. Željko Jurkić, Kolarić, Kolarić 44

Tablica 25 - Popis obrta registriranih na području Općine Vojnić
Izvor: sistematizacija autora prema podacima Hrvatske obrtničke komore

1.4.5. ŠUMARSTVO

Jedan od najvrijednijih prirodnih resursa općine Vojnić su šume koje pokrivaju više od trećinu teritorija općina. To su uglavnom šume bukve, graba i hrasta, a mjestimično se pojavljuju breze, pitomi kesten i divlje voće. U nekim dijelovima značajnog krajobrata Petrova Gora – Biljeg postoje manje površine crnogoričnog drveća koje je ranije planski sađeno.

Šume se prostiru na ukupno nešto više od 9.000 hektara, gdje je oko 500 hektara u privatnom vlasništvu. Državne šume razvrstane su u šest gospodarskih jedinica – GJ, kojima gospodare Hrvatske šume, i to: Šumarije Cetingrad (GJ Glinica – Otmić), Karlovac (GJ Veliko brdo), Krnjak (GJ Debela kosa – Markovac), Topusko (GJ Petrova gora – Bublen), Vojnić (GJ Petrova gora – Petrovac) i Gvozd (GJ Trepča). Godišnje se eksplotira oko 50.000 kubičnih metara kvalitetnog tehničkog drva, ogrijevnog drva i bio mase, što je značajan potencijal za razvoj drvne industrije.

Uzveši u obzir sve navedeno drvna industrija ima znatan potencijal za razvoj koji je sada samo djelomično iskorišten. Danas su na žalost na ovom području šumarstvo i drvna industrija u većini okrenuti prema sjeći i izvlačenju trupaca, ili se radi o vrlo jednostavnim načinima prerade (samo piljenje, cijepanje i slično); najčešće bez proizvoda s većom dodanom vrijednosti.

1.4.6. ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA

U prijašnjim razdobljima, osobito između 2. svjetskog rata i Domovinskog rata, od velikog značaja je bila proizvodnja vezana uz korištenje mineralnih sirovina građevnog kamena i keramičke gline, prije svega zbog značajnog udjela stanovništva općine zaposlenog u toj i u djelatnostima koje se na nju naslanjaju. Naročito je bila značajna eksplotacija gline kao sirovine za proizvodnju keramičkih pločica. Prestankom rada tvornice pločica, sva nalazišta gline su napuštena.

Iako su Prostornim planom općine Vojnić definirana eksplotaciona polja za iskorištavanje keramičke gline, kremenog pijeska i građevinskog kamena, tu su prisutna značajna ograničenja s obzirom na udaljenosti od naselja i zone zaštite vodocrpilišta. Danas se eksplotira samo građevinski kamen i to samo na lokaciji - Loskunja (eksploatacione rezerve 1.000 m³ površine 7,81 ha).

1.4.7. POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda je već dugo godina jedan od temelja razvoja gospodarstva na ovim područjima. Za to koju postoji niz prirodnih pogodnosti, prije svega dovoljna količina padalina i ekološki potpuno očuvano tlo. Iako se u većini radi o poljoprivrednoj proizvodnji kao sekundarnom izvoru prihoda za obitelji, mnoga mlađa obiteljska poljoprivredna gospodarstva su prepoznala potencijale pa temelj svojih budućih aktivnosti vezuju uz poljoprivredu; najčešće ratarstvo u funkciji stočarstva, a zadnjih nekoliko godina i voćarstvo.

Tomu govori u prilog i ukupan broj subjekata koji se bave poljoprivredom na području općine Vojnić, odnosno njih **515** (prikazano u *Tablici 26* sa stanjem na dan 31.12.2020.), gdje su u većini

obiteljska poljoprivredna gospodarstva, njih 454. Iako se broj subjekata zadnjih godina lagano smanjuje, povećavaju se površine koje svako od njih obrađuje. Tako se povećava i ukupna poljoprivredna površina zemljišta pa je u sustavu ARKOD upisano **3.167,69** hektara, najviše oranice, livade i voćnjaci (prikazano u *Tablici 28* sa stanjem na dan 31.12.2020.). Ovdje treba istaknuti 838,64 ha voćnjaka što je višestruki porast u zadnjih pet godina, gdje se velika većina njih još ne nalazi u punom rodu. Radi se o voćnim kulturama šljive, oraha, lijeske i višnje. Karakteristično je da u kategorijama vinogradi i kulture kratkih ophodnji nema upisano niti jednog hektara. Iako su prije 1. svjetskog rata bili zastupljeni vinogradi na ovom području, a kulture kratkih ophodnji sve više dobivaju na značaju zbog potražnje za bio masom, niti jedan poljoprivredni subjekt se još nije opredijelio za proizvodnju ovih kultura.

Za uzgoj domaćih životinja je karakteristično da se stalno smanjuje broj goveda i koza te istovremeno povećava broj svih drugih domaćih životinja (*Tablica 26*)

Ipak, ako se to sve usporedi s 1991., kada je bilo na primjer više od 6.000 muznih krava, a obrađivalo se više od 5.000 hektara zemljišta, jasno je koji su razvojni potencijali poljoprivrede i gospodarstva na ovom području.

Dosadašnji ekstenzivan način poljoprivredne proizvodnje na ovim područjima, nedovoljna popularizacija tradicijskog načina života te nedostatna valorizacija potencijala ruralne sredine uzrok su nedovoljnog korištenja poljoprivrednih površina, ali isto tako i slabijih ostvarenih ukupnih prihoda od te djelatnosti. S druge strane, takav ekstenzivan način proizvodnje je doprinio očuvanju tla koje je iznimno pogodno za sve oblike ekološke proizvodnje. U odnosu na većinu zapadnoeuropskih zemalja, općina Vojnić još uvijek raspolaže s nezagađenim tлом te tako ispunjava glavni preduvjet za preusmjeravanje na poljoprivredu okrenutu kvaliteti proizvoda i zaštiti okoliša. Kako bi se dodatno potaknula ekološka proizvodnja potrebno je ipak poduzeti određene mjere u cilju sprječavanja štetnih utjecaja na tlo, a koji se odnose prvenstveno na održivo korištenje gnojiva i pesticida.

Sam položaj općine i blizina grada Karlovca kao značajnog prometnog čvorišta, industrijskog i trgovačkog središta, može bitno utjecati na razvoj poljoprivrede pa samim tim i razvoj cijelog ovog područja. Blizina većih turističkih odredišta kao što su na primjer Nacionalni park Plitvička jezera i druga, dodatno nameće potrebu prilagodbe tradicionalne poljoprivredne proizvodnje, ne samo zahtjevima domaćih potrošača, već i turista; odnosno bržeg prilagođavanja obiteljskih gospodarstava tržišnom načinu poslovanja.

U narednom periodu je svakako potrebno posvetiti veću pažnju osvremenjivanju poljoprivredne proizvodnje, te potrebi stalnog prilagođavanja proizvodnje zahtjevima tržišta i novonastalim klimatskim promjenama. Potrebno je naglasiti da za veliku većinu mjera postoje sredstva u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, odnosno Programa ruralnog razvoja RH, za naredni programski period. To se odnosi i na mjeru poticanja razvoja nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima, gdje je jedna od mogućih djelatnosti za ostvarivanje potpore i ruralni turizam.

	Ž	M	UKUPNO
OBITELJSKO GOSPODARSTVO	100	354	454
OBRT		1	1
SAMOOPSKRBO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO (SOPG)	9	18	27
TRGOVAČKO DRUŠTVO	9	23	32
ZADRUGA		1	1
UKUPNO	118	397	515

Tablica 26 - Prikaz broja subjekata koji se bave poljoprivredom na području općine Vojnić, stanje na dan 31.12.2020.

Izvor: sistematizacija autora prema Upisniku poljoprivrednika Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

	31.12.2019.		31.12.2020.	
	Broj gospodarstava	Broj životinja	Broj gospodarstava	Broj životinja
GOVEDA	130	890	124	854
KONJI	12	42	15	56
MAGARCI	1	4	2	14
SVINJE	283	1.738	282	1.810
OVCE	146	3.286	155	3.493
KOZE	19	208	18	180

Tablica 27 - Prikaz brojnog stanja domaćih životinja na području općine Vojnić, usporedba stanja na dan 31.12.2019 i 31.12.2020.

Izvor: sistematizacija autora prema Ministarstvo poljoprivrede, HPA - <https://hpa.mps.hr/jrdz-izvjestaji/broj-domacih-zivotinja/>

Naselje	ORANICA	STAKLENIK NA ORANICI	LIVADA	PAŠNJAK	KRŠKI PAŠNJAK	VINOGRADI	VOĆNJAK	KULTURE KRATKE OPHODNJE	RASADNIK	MJEŠOVITI VIŠEGODIŠNJI NASADI	OSTALE VRSTE UPORABE ZEMLJIŠTA	PRIVREMENO NEODRŽAVANA PARCELA	UKUPNO
	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)
Jurga	20,43	0	8,12	2,75	0	0	13,80	0	0	0	0	0	45,09
Dunjak	8,27	0	7,80	0	9,11	0	7,46	0	0	0	0	0,09	32,73
Johovo	11,30	0	4,47	0	1,60	0	22,96	0	0	0	0	0	40,33
Klokot	73,60	0	16,21	0	31,23	0	15,15	0	0	0	0	1,36	137,55
Kusaja	49,24	0	24,23	0	16,29	0	9,33	0	0	0	0	0	99,09
Lisine	13,33	0	2,57	0	4,55	0	62,92	0	0	0	0	0	83,37
Vojnić	40,10	0,01	12,15	1,37	0	0	40,15	0	0	0	0	0	93,78
Ključar	43,69	0	7,60	0,65	0	0	20,28	0	0	0	0	0	72,23
Klupica	1,83	0	0,67	0	0	0	3,04	0	0	0	0	0	5,53
Kolarić	32,12	0	28,89	2,85	0	0	15,54	0	0	0	0	0	79,40
Mračelj	32,11	0,01	15,04	0	8,16	0	3,48	0	0	0	0	0	58,81
Radonja	22,40	0	6,04	8,59	0	0	9,27	0	0	0	0	0	46,31
Gejkovac	36,59	0	17,28	0	17,46	0	6,65	0	0	0	0	0,43	78,41
Jagrovac	28,79	0	27,03	0	6,44	0	10,77	0	0	0	0	0	73,04
Gačeša Selo	26,75	0	13,54	0,76	0	0	8,77	0	0	0	0	0	50,94
Mandić Selo	86,57	0	6,96	18,35	0	0	25,57	0	0	0	0	0	137,45
Šakorovića	12,81	0	3,02	0	0	0	0,18	0	0	0	0	0	16,01
Utinja Vrelo	23,70	0	13,93	0	0	0	6,75	0	0	0	0	0	44,39
Brdo Utinjsko	47,25	0	7,25	1,92	0	0	81,55	0	0	0	0	0	137,98
Knežević Kosa	31,21	0	14,74	6,20	0	0	39,19	0	0	0	0	0	91,34
Široka Rijeka	69,39	0	18,04	0	13,50	0	20,86	0	0	0	0	0	121,79
Živković Kosa	29,76	0	22,51	4,33	0	0	48,82	0	0	0	0	0	105,43
Malešević Selo	53,00	0	14,58	1,94	0	0	2,86	0	0	0	0	0	72,37
Donja Brusovača	67,20	0	27,43	0	14,61	0	3,22	0	0	0	0	0	112,46
Petrova Poljana	3,24	0	6,95	0	2,49	0	18,09	0	0	0	0	0	30,77
Gornja Brusovača	11,90	0	7,29	0	0,30	0	0	0	0	0	0	0	19,49
Krivaja Vojnička	6,52	0	5,97	0,83	0	0	14,09	0	0	0	0	0	27,41
Mededak Utinjski	41,56	0	9,18	0,65	0	0	3,66	0	0	0	0	0	55,05
Bukovica Utinjska	49,61	0	11,63	3,65	0	0	47,84	0	0	0	0	0	112,73
Mračaj Krstinski	0	0	0	0	0	0	5,55	0	0	0	0	0	5,55
Lipovac Krstinski	3,59	0	5,84	0	0	0	3,50	0	0	0	0	0	12,93
Svinica Krstinska	62,51	0	20,96	0	19,09	0	4,49	0	0	0	0	0	107,05
Kokirevo	17,85	0	10,02	3,55	0	0	45,52	0	0	0,06	0	0	77,00
Krstinja	8,64	0	11,90	0	3,36	0	0,95	0	0	0	0	0	24,86
Loskunja	17,09	0	8,14	3,95	0	0	13,82	0	0	0	0	1,65	44,66
Podsedlo	64,63	0	13,80	1,36	0	0	1,95	0	0	0	0	0,36	82,11
Prisjeka	10,69	0	4,30	0	7,07	0	6,49	0	0,06	0	0	0	28,61
Kartalije	48,46	0	4,85	4,51	0	0	0,94	0	0	0	0	0	58,77
Miholjsko	34,21	0	2,93	0	11,19	0	27,27	0	0	0	0	0	75,59
Vojničica	76,90	0	65,01	13,55	0	0	40,88	0	0	0	0,05	0,08	196,47
Džaparovac	3,45	0	5,18	0	0	0	0,63	0	0	0	0	0	9,26
Kestenovac	17,76	0	8,47	0	10,57	0	26,15	0	0	0	0	0,28	63,23
Kupljensko	104,13	0	50,28	4,32	9,70	0	77,85	0	0	0	0	0,72	246,99
Radmanovac	7,01	0	1,61	0,52	0	0	5,03	0	0	0	0	0,97	15,14
Rajić Brdo	10,89	0	2,08	0	9,89	0	15,36	0	0	0	0	0	38,22
UKUPNO:	1.462,10	0,02	576,49	86,60	196,61	0,00	838,64	0,00	0,06	0,06	0,05	7,06	3.167,69

Tablica 28. – Prikaz poljoprivrednih površina po naseljima i namjeni zemljišta, stanje na dan 31.12.2020.

Izvor: sistematizacija autora prema Agenciji za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD

1.4.8. LOVSTVO I RIBOLOVNA PODRUČJA

Zakon o lovstvu (NN 99/18, 32/19, 32/20), uređuje se gospodarenje lovištem i divljači, gdje gospodarenje obuhvaća uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Pri tome svi poslovi gospodarenja imaju ne samo gospodarsku, već i turističku i rekreativnu funkciju, kao i funkciju zaštite i očuvanja biološke raznolikosti i ekološke ravnoteže prirodnih staništa, divljači i divlje faune i flore. Ovako definirano gospodarenje lovištem i divljači može imati značajan doprinos ukupnom razvitu nekog područja.

Karlovačka županija raspolaže s dvije vrste lovišta; prema administrativnoj podjeli razlikuju se državna i zajednička županijska lovišta, dok se prema tipskoj podjeli razlikuju nizinska, brdska i brdsko-nizinska lovišta. Od ukupno 75 lovišta s površinom od 363.343 ha, evidentirana prema vrstama lovišta na području Karlovačke županije, njih 22 ubraja se u državna lovišta, dok su ostala lovišta kategorizirana kao zajednička lovišta na površini od 228.179 ha. Državna lovišta određuje Ministarstvo poljoprivrede, nadležno za poslove lovstva, dok su zajednička lovišta ustanovljena od strane županije, uz prethodnu suglasnost Ministarstva. Na teritoriju općine Vojnić, nalazi se jedno državno lovište – „Petrova Gora“ i dva zajednička lovišta. Vrlo mali dijelovi teritorija općine su obuhvaćeni drugim lovištima, odnosno njima gospodare drugi ovlaštenici prava lova. Podatci o lovištima su vidljivi u *Tablici 28*.

Sa svojih 14.010 ha, državno lovište „Petrova Gora“ predstavlja iznimski potencijal za lov i uzgoj divljači. Lovište obuhvaća područje zaštićenog krajolika, a unutar lovišta smješten je i Lovački dom Muljava koji sa svojih 8 soba i 27 ležaja, očuvanim okolišom i gastronomskom ponudom predstavlja značajnu turističku atrakciju. Lovište je predviđeno za lov divlje svinje, srne i šljuke. Svake godine sva tri lovišta bilježe porast broja domaćih i inozemnih posjetitelja što se sve pozitivno odražava na ukupne turističke rezultate koji se ostvaruju u općini Vojnić.

Naziv lovišta	Br. Lovišta	Tip lovišta	Površina (ha)	Ovlaštenik prava lova
Petrova Gora	IV/22	Državno lovište - otvoreno brdsko	14.010	Hrvatske šume d.o.o.
Vojnić	IV/152	otvoreno brdsko	7.761	LD "Šljuka" Lasinja
Kuplensko	IV/150	otvoreno brdsko	5.943	Josip Bedeković d.o.o., Zagreb

Tablica 29 - Popis lovišta na području općine Vojnić

Izvor: Sistematisacija autora prama Središnjoj lovnoj evidenciji aktivnih lovišta Ministarstva poljoprivrede

RIBOLOV I RIBOLOVNA PODRUČJA

Na području Karlovačke županije registrirano je ukupno devet ovlaštenika ribolovnog prava. Većina ovlaštenika (njih sedam) registrirana su kao sportske udruge koje djeluju pod okriljem Športsko ribolovnog saveza Karlovačke županije, dok preostala dva ovlaštenika ribolovnog prava čine: jedna pravna i jedna fizička osoba. Ovlaštenik ribolovnog prava za područje općine Vojnić je Kluba športskih ribolovaca „Korana“ sa sjedištem u Karlovcu i to za područja ribolovnih voda u gradu Karlovcu, te općinama Krnjak i Vojnić. KŠR "Korana", po broju članova i površini voda kojima gospodari, je najveća sportsko-ribolovna udruga na području Karlovačke županije. KŠR "Korana" gospodari s ukupno 928 ha ribolovnih voda, od kojih je 58 ha na području općine Vojnić (*Tablica 29*). U usporedbi s lovstvom, značaj ribolova za općinu Vojnić je neusporedivo manji.

Vrsta i naziv	Opis/dužina i širina	Ukupna površina / ha
Rijeka Glina	Od izvora do granice s općinom Gvozd (lijeva obala) – duljina odsječka iznosi 8 kilometara, prosječne širine 3,5 metara	3 ha
Potoci Velika i Mala Utinja	Cijelim tokom od izvora do ušća u Kupu ukupne duljine 11 kilometara, širine 10-ak metara	50 ha
Radonja	Vrlo hladna i bistra kordunska rječica, koja se niti po ljeti ne zagrije više od 15-16 °C, čitavim tokom pod gospodarenjem KŠR "Korana" – dužine 12 kilometara, prosječne širine oko 4 metra. Poznata je po velikim štukama, i neobično velikoj dubini. Naročito su dobre pozicije za ribolov blizu njenog ušća u Koranu	5 ha
UKUPNO:		58 ha

Tablica 30 - Popis tekućica nad kojima gospodari KRŠ Korana na području općine Vojnić

Izvor: Hrvatsko športsko ribolovni savez <http://ribolovni-savez.hr/kontakti/ovlastenici-ribolovnog-prava/> i KŠR „Korana“
<http://www.ksr-korana.hr/ribolovno-podrucje/ostale-vode/>

1.4.9. TURIZAM

Začetci turizma na području općine Vojnić sežu u šezdesete godine prošlog stoljeća. Izgradnja puta kroz Radonju, preko Muljave za Pernu omogućila je početak rekonstrukcije Centralne partizanske bolnice 1961., što je početak razvoja spomeničkog područja Petrove Gore. Već 1961. osnovano je Turističko društvo u Vojniću, koji je puno učinilo u promociji Petrove Gore kao spomeničkog područja narodnooslobodilačke borbe. Tada je izdan i prvi turistički vodič Petrove Gore i okoline. 1962. godine je u Muljavi, na ruševinama zgrade bivše „Našičko“, sazidan mali prizemni objekat za prihvat posjetitelja i pružanje ugostiteljskih usluga. Nazvan je pretenciozno „motel Muljava“; a nije imao ni struje, ni telefona, niti ležaja za iznajmljivanje. Tako je ustvari započelo otvaranje spomeničkog područja Petrove Gore u turističkom smislu⁶.

Kao dio spomen područja, na vrhu Mali Petrovac (507 m) je 1981. godine otvoren 37 metara visoki „Spomenik ustanku naroda Banije i Korduna“ prema idejnom rješenju autora Vojina Bakića. Spomenik je bio ujedno i vidikovac s velikim unutrašnjim izložbenim, muzejskim i podzemnim prostorom. Cijeli kompleks su činili još veliki prijemni trg, memorijalno stubište sa spomen-kosturnicom te niz drugih ugostiteljskih i pratećih sadržaja. Sve do početka Domovinskog rata spomen području je bilo cilj masovnih posjeta od strane organiziranih školskih i drugih ekskurzija, ali i individualnih posjetitelja i turista. Treba napomenuti, da je spomenički kompleks bio jedina turistička atrakcija u tom periodu, dok su sve ostale, uključujući i ostatke Pavlinskog samostana u neposrednoj blizini spomenika bile jednostavno zanemarene i potpuno zapuštene.

Nakon Domovinskog rata, spomenik i njegova okolica, kao i drugi lokaliteti su više godina prepusteni zebu vremena ili se kao u slučaju samog spomenika polako devastiraju kroz otuđenje njegove vanjske obloge. Tek zadnjih nekoliko godina je učinjen napredak pa se pristupilo organiziranoj obnovi Centralne partizanske bolnice te postavljanjem video nadzora sprječila daljnja devastacija spomenika.

⁶ Izvor: Dragan I. Pajić „Pogled na poslijeratni razvoj područja kotara Vojnić“

Iako zbog Petrove Gore područje općine Vojnić ima niz vlastitih specifičnosti, danas se u smislu turističkog razvoja ne može promatrati sasvim odvojeno od ostatka Krlovačke županije. Područjem protječe četiri rijeke – Korana, Kupa, Mrežnica i Dobra te ovaj kraj čine jedinstvenim i pogodnim za razvoj selektivnih oblika turizma. To su na primjer tranzitni turizam (uz glavne cestovne pravce), aktivni turizam (biciklizam, speleologija, planinarenje, rafting, jahanje, alpinizam), lov i ribolov, kupanje u rijekama i jezerima, kulturni turizam (gradska središta, dvorci, stari gradovi, sakralne građevine idr.), izletnički turizam, ruralni turizam (turizam na seoskim domaćinstvima, vinske ceste), te bogata gastronombska i enološka ponuda (dani piva, dani vina, gljive i dr.). Karlovačka županija ima ogroman potencijal za razvoj cikloturizma, na čemu je zadnjih nekoliko godina zaista puno učinjeno. Donesen je i Operativni plan razvoja cikloturizma Karlovačke županije i uspostavljena mreža županijskih cikloturističkih staza duža od 500 km, od kojih kroz područje općine Vojnić prolazi državna vezna ruta Barilović - Vojnić - Petrova gora - 28 km i dio kružne županijske rute (od Karlovca preko Utinje – Vojnić – Cetingrad).

S ciljem unaprjeđenja turističkih aktivnosti na području općine potrebno je utvrditi dosadašnji stupanj razvijanja turizma iskazan pokazateljem iskorištenosti smještajnih kapaciteta kroz broj dolazaka i noćenja te mogućnostima za njihovo povećanje. Pregled smještajnih kapaciteta na području općine Vojnić prikazan je u Tablici 32, a broj dolazaka i noćenja u Tablici 31:

GODINA	MJESEC	DOLASCI			NOĆENJA		
		Domaći	Strani	UKUPNO	Domaći	Strani	UKUPNO
2019.	01.01.-31.12.	399	658	1.057	1.090	1.758	2.848
2020.	01.01.-31.12.	507	226	733	1.535	379	1.914
2021.	01.01.-30.06.	426	25	451	2.094	47	2.141

Tablica 31 - Ukupan broj dolazaka i noćenja na području općine Vojnić za 2019., 2020. iprva polovina 2021.

Izvor: Turistička zajednica Općine Vojnić i eVisitor - Informacijski sustav za prijavu i odjavu turista

Red. Br.	Naziv objekta	Vrsta objekta	Kategorizacija	Broj ležaja
1.	Lovački dom Muljava, Hrvatske šume d.o.o.	Lovački dom iz skupine „Kampovi i druge vrste objekata za smještaj“	Nema kategorizacije	16
2.	Obrt GORENA, Vojnić, vl. Ivan Dujlović	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj / Soba za iznajmljivanje	2 zvjezdice	18
3.	Imanje Ekodrom, Bukovica Utinjska, PRO EKO d.o.o.,	Tri kuće za odmor "Mandala", "Plant House" i "Sparrow house", iz skupine „Ostali ugostiteljski objekti za smještaj / Kuća za odmor“	3 zvjezdice	20
4.	Kuća za odmor Giovanna, Vojnić vl. Jovanka Novaković	Objekti u domaćinstvu	3 zvjezdice	4
5.	Naša mala koliba, vl. Bjelivuk Dragan, Kusaja	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	3 sunca	4
6.	Apartman Bambi, Vojnić, Autobusni Kolodvor Vojnić d.o.o.	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj / Apartman	3 zvjezdice	5
7.	Kamp "Bogata šuma" permaculture farm and camping	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi) / Objekt za robinzonski smještaj	Nema kategorizacije	40
UKUPNO:				107

Tablica 32 - Popis ugostiteljskih objekata za smještaj na području Općine Vojnić
Izvor: Turistička zajednica Općine Vojnić, eVisitor - Informacijski sustav za prijavu i odjavu turista

Trenutni smještajni kapaciteti se odnose na 9 objekta različitih kategorija među kojima se izdvajaju: Lovački dom Muljava s 16 ležaja, objekt obrta Gorena, vl. Ivan Dujlović s 18 ležaja i Imanje Ekodrom tvrtke PRO EKO d.o.o. s tri kuće za odmor s ukupno 20 ležaja; kao objekti s najvećim brojem ležaja. Također se izdvaja kamp Bogata šuma s mogućnošću prihvata 40 gostiju u kategoriji objekata za robinzonski smještaj. Zadnjih nekoliko godina je otvoreno i nekoliko kuća za odmor, odnosno objekata za smještaj na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, koje sve od reda imaju iznimno pozitivne recenzije na stranicama „booking“ tvrtki od strane domaćih i inozemnih gostiju.

Uzveši u obzir podatke iz prethodnih tablica vidljiv je još uvijek nedostatak smještajnih kapaciteta, ali i napredak u njihovoj različitosti i njihovom ukupnom broju s obzirom na ranije godine. Primjetan je smanjeni broj dolazaka i noćenja u 2020. , što je vjerovatno posljedica pandemije korona virusa, ali isto tako i povećani brojevi za prvih 6 mjeseci 2021. godine.

Slika 8 – Lovački dom Muljava

Izvor: Hrvatske šume - <https://www.hrsume.hr/index.php/hr/turizam/nai-objekti/muljava>

Ukupni razvoj turizma na području općine Vojnić bi se trebao zasnivati na tri pogodnosti koje ovo područje ima:

- prostorni položaj,
- očuvani okoliš i prirodni resursi i
- kulturno-povijesne vrijednosti.

Prostorni položaj

Prostorni položaj općine Vojnić u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije, njena dobra prometna povezanost cestama državnog značaja s većim urbanim središtima (Zagreb, Karlovac), blizina međunarodnog graničnog prijelaza sa Bosnom i Hercegovinom te blizina većih turističkih središta (NP Plitvice, Rastoke, toplice Topusko), čini ovo područje idealnim mjestom za zaustavljanje i boravak turista na putu do ciljnih odredišta. Pored navedenog, ovo područje je idealna oaza mira za sve ljubitelje prirode i aktivnog odmora.

Prirodni resursi

Očuvani okoliš sa svojim karakterističnim brežuljkastim krajolikom, dijelom pokriven šumama bukve, graba i hrasta, s manjim vodotocima i poljoprivrednim površinama pašnjaka, oranica i voćnjaka, predstavlja resurs koji se sve više traži na turističkom tržištu. Uz to, specifična zaštićena područja značajnih krajobraza „Petrova Gora i „Biljeg“ sa svim svojim obilježjima biološke raznolikosti, s jedinstvenim šumskim ekosustavima i staništima različitih biljnih i životinjskih vrsta, kao i kulturno-povijesnim vrijednostima predstavljaju jedinstvena mjesa za aktivni odmor i rekreaciju (više u poglavlju 1.1.3. Prirodna obilježja - Zaštićena područja).

Kulturno-povijesne vrijednosti

Značajni krajobrazi "Petrova gora" i „Biljeg"

Na cijelom području značajnih krajobraza "Petrova gora" i „Biljeg“, a posebno u uskom obuhvatu najvišeg vrha Petrovca, sačuvane su brojne kulturne i povijesne znamenitosti od antičkih vremena pa sve do suvremenog doba. Tu se izdvajaju arheološko nalazište ostataka pavlinskog samostana

sv. Petra i utvrde, obilježje „kraljev grob“ hrvatskog kralja Petra Svačića, Centralna partizanska bolnica i svakako monumentalni spomenik partizanskim i civilnim žrtvama 2. svjetskog rata (više u poglavlju 1.1.4. Kulturno povijesna baština – Zaštićena područja). U neposrednoj blizini LD Muljava postoje dvije poučne staze: „Kraljev put“ i „Rimski put“ koje prate informativne ploče s edukativnim sadržajima.

Sve kulturno-povijesne lokacije značajnog krajobraza Petrova Gora-Bilje povezuje 27 km duga planinarska obilaznica, što svemu daje jedinstvenu cjelinu koju bi se svakako trebala očuvati, urediti i proširiti pa bolje iskoristiti u turističkoj ponudi općine.

Ostatci starih utvrđenih gradova

Osim znamenitosti unutar zaštićenih područja značajnog krajobraza, na području općine nalaze se i ostaci starih gradova Otmić, Klokoč i Krstinja. Iako dugo godina zanemareni, uređenjem okoliša oko njih se polako vraćaju u fokus posjetitelja. U svrhu bolje posjećenosti i olakšanog pristupa osobama smanjene pokretljivosti, potrebno je svakako urediti pristupne puteve.

Stari mlinovi

Obnovom starih mlinova i njihovim stavljanjem u izvornu funkciju ostvarili bi se svi preduvjeti za njihovo korištenje kao idealnih odmorišta koja imaju dodatne edukativne sadržaje prije svih za djecu i mlade. Već obnova jednog takvog mлина u Vojišnici, odmah uz državnu cestu D6 je pokazala o kakvim se turističkim potencijalima tu radi. Kao jedan oblik prepoznatljivosti ovog područja, najmanje što Općina Vojnić može učiniti u narednom periodu je zaštititi takve objekte od daljnog propadanja te u suradnji s njihovim vlasnicima postepeno započeti s njihovom obnovom.

Slika 9 – Obilježje „kraljev grob“ poslednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića i

Slika 10 – Obnovljeni „Škrgića mlin“ u Vojišnici uz državnu cestu D6

Izvor: Turistička zajednica Vojnić - <https://www.tz-vojnic.hr/upoznajte-opcinu-vojnic-destinacije-manifestacije-sto-posjetiti/>

ISKORIŠTENJE TURISTIČKIH POTENCIJALA OPĆINE VOJNIĆ

Geoprometni položaj, prirodni resursi i kulturna baština glavne su odlike područja općine Vojnić na kojima se zasniva razvoj specifičnih oblika turizma. Pri tome se izdvaja Petrova Gora kao lokacija povijesnih zbivanja i mjesto susreta različitih kultura i naroda, koja iz godine u godinu privlači sve veći broj posjetitelja. Iako još nedovoljno iskorištena, svakako je jedan od glavnih simbola prepoznatljivosti općine. Poradi očuvanja tradicije, te izgradnje prepoznatljivog brenda

ove lokacije, pa samim time i cijele općine Vojnić, sve njene atrakcije potrebno je obnoviti i ponovno staviti u funkciju turizma. Usljed zanemarivanja dugi niz godina, prije svega zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, manjka inicijative i nedostatnih finansijskih sredstava za njihovu obnovu, vrlo malo se učinilo na aktiviranju ukupnih potencijala Petrove Gore u turističke svrhe. Ipak, lokacija Petrove Gore dobro je poznata domaćim i stranim lovcima koji iz godine u godinu bilježe sve veći broj posjeta.

Obnovu kulturne baštine moguće je provoditi u dvije faze: 1) revitalizacijom nematerijalnih kulturnih dobara i 2) obnovom kulturnih spomenika, svakako uz sudjelovanje bespovratnih sredstava EU.

Revitalizacija nematerijalnih kulturnih dobara podrazumijeva povećan angažman lokalnog stanovništva i lokalne samouprave uz manji udio finansijskih sredstava. U ovoj fazi potrebno je uključiti seoska obiteljska poljoprivredna gospodarstva, kako bi se kroz njihovo zajedničko djelovanje, obnovom starih drvenih kuća, održavanjem sajmova, te promocijom tradicionalnih običaja i zanata očuvala tradicija ovoga kraja, te istovremeno potaknuo razvoj ruralnog turizma. Poticanje razvoja ovog oblika turizma moguće je kroz obnovu tradicijskih drvenih kuća koje se osim smještaja mogu koristiti i za prezentaciju tradicijskih običaja, načina pripreme domaće hrane, prikaze starih zanata, različite edukativne radionice i drugo. Poticanje stvaranja brenda prepoznatljivosti Petrove Gore kao lokacije novostvorenog turističkog proizvoda moguće je pospješiti uključivanjem ekološki orijentiranih poljoprivrednih gospodarstava koja bi obogatila turističku ponudu domaćim proizvodima i mogućnošću pripreme/kušanja istih u sklopu obnovljenih drvenih kuća i pripadajućih gospodarskih objekata. Pozitivni učinci ove inicijative na lokalnoj razini mogu podići i ukupnu kvalitetu življjenja stanovnika ovog područja, vidljivo ne samo kroz povećanje zaposlenosti i stvaranja većih prihoda, već i kroz poticanje demografske obnove cijelog prostora. Oživljavanje ukupne slike područja općine kroz spomenute aktivnosti, te postignutu gospodarsku i socijalnu revitalizaciju, uvelike olakšava drugu, skuplju, fazu modela obnove kulturne baštine koja uz aktivnu podršku svih lokalnih dionika ima dobre preuvjetne za povlačenje sredstava iz EU fondova.

Sukladno gore navedenom, razvojni potencijal Općine moguće je ostvariti unutar nekoliko specifičnih oblika turizma:

Seoski turizam u funkciji ruralnog turizma se zasniva na seoskim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima unutar kojih je primarna djelatnost poljoprivreda, te unutar kojih posjetitelji mogu okusiti i aktivno sudjelovati u različitim aktivnostima na gospodarstvu. Pri tome je osobito važna mogućnost seoske gastro ponude tradicijskih jela ovog kraja te domaćih proizvoda od mlijeka, mesa i meda. S obzirom na sve veću potražnju za „aktivnom vrstom odmora“ unutar OPG-a je moguće organizirati ostale aktivnosti kako bi odmor u prirodnom okruženju imao predznak aktivnog odmora, sve u skladu sa seoskim načinom života. „Ostale aktivnosti“ odnose se na uključivanje tradicijskih objekata u turističku ponudu i stavljanje u funkciju njihovo namjensko korištenje (pričaz tradicijskog načina života – npr. košnja, žetva, šišanje ovaca i dr., stari zanati – npr. mlin, kovačnica i sl, priprema tradicijskih jela, zimnice i mnogi drugi).

Sportsko-rekreacijski turizam - aktivan je odmor zasnovan na sportsko-rekreativnim aktivnostima poput šetnje, vožnje biciklom, plivanja, jahanja, planinarenja te upražnjavanjem drugih sportova. Ova vrsta turizma usmjerenja je na aktivni i sadržajni odmor unutar kojeg su turisti direktno

uključeni u razne sportske i rekreativne aktivnosti i aktivno sudjeluju u njima. Na sve to se nadovezuju smještajni i ugostiteljski kapaciteti; svakako s ponudom domaćih specijaliteta. Ovdje treba napomenuti planove Općine Vojnić za izgradnjom aqua parka, koji će imati više različitih rekreativnih sadržaja, a za koji je završena dokumentacija, ishođena građevinska dozvola i traže se izvori financiranja.

Tranzitni turizam - podrazumijeva zaustavljanje turista na ruralnim odredištima na putu do mjesta svog duljeg turističkog boravka poradi zadovoljavanja potreba za kratkim odmorom, higijenom, servisnim uslugama i sl. Geoprometni položaj općine Vojnić u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije, uz granicu sa Bosnom i Hercegovinom, dobra prometna povezanost cestama od državnog značaja, čine ju idealnim mjestom za kraći boravak i odmor turista na putu do njihovih krajnjih odredišta (inozemstvo, Jadranska obala, Zagreb, NP Plitvička jezera i druga).

Kulturni turizam - javlja se kao posljedica zadovoljenja potreba za aktivnim obilaskom spomenika kulture; materijalne i nematerijalne kulturne baštine, te povijesnih lokaliteta od posebnog značaja na nekom području. Obzirom da sve veći broj posjetitelja ima potrebu aktivno učestvovati u odmoru, ova vrsta turizma bilježi konstantan rast pa je obnova i revitalizacija kulturnih dobara ne samo na području značajnog krajobraza Petrova Gora – Biljeg od ključne važnosti za gospodarsku i socijalnu revitalizaciju područja općine, kako bi se stvaranjem novog turističkog proizvoda oživio prostor ovog kraja te lokalnom stanovništvu omogućila bolja kvalitetu života.

Lovni turizam - predstavlja značajnu odrednicu turističkog potencijala općine Vojnić, te se javlja kao posljedica lovne tradicije, dugogodišnjeg iskustva u lovnom turizmu i obilja bioraznolikosti ovog područja. Ovdje se nalaze dva lovišta otvorenog tipa (Kuplensko i Vojnić) te jedno državno lovište (lovište Petrova Gora); sva tri poznata kao stanište brojnih životinjskih vrsta, gdje je pored divlje svinje i srne moguće organizirano loviti i sitnu divljač (šljuke, zečeve i fazane). Dodatne pogodnosti lovni turizam ima u većoj izvanpansionskoj potrošnji, te produljenju turističke sezone na cijelu godinu.

Cikloturizam – obzirom da ova vrsta selektivnog turizma bilježi najveći rast u posljednjih nekoliko godina kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj, nezaobilazna je njegova buduća uloga na području općine Vojnić. Kroz područje općine prolazi državna vezna ruta Barilović - Vojnić - Petrova te dio kružne županijske rute (od Karlovca preko Utinje – Vojnić – Cetingrad i dalje). Dodatno su na ovom području značajne cikloturističke rute usko vezane uz značajni krajobraz Petrova Gora-Biljeg kao jedan od najljepše očuvanih krajobraza u Hrvatskoj, koji je posjetiteljima zanimljiv tijekom cijele godine. „*Petrova Gora bike*“ nudi šest zanimljivih biciklističkih ruta (MTB i trekking) koje se razlikuju po duljini, podlozi, pejzažu i stupnju zahtjevnosti, a sve započinju od Lovačkog doma Muljava, gdje je moguće iznajmiti bicikle.

Drugi specifični oblici turizma – u koje svakako spada ribolovni turizam koji ima dosta manji značaj na ovom području od lovnog i zasniva se uglavnom na ribolovu na rijeci Radonji (ribolov na štuku). Tu su i drugi oblici turizma koji idu za turističkim proizvodima više dodane vrijednosti na temelju smještajnih kapaciteta i pratećih sadržaja te omogućavaju specijalizacije u različitim nišama posebnih oblika turizma, a koje mogu biti od značaja za ovo područje, kao na primjer: *gourmet* turizam, eko-turizam, *outdoor* turizam i sl. Neki od ovih oblika su već u začetku na

području općine Vojnić, na primjer u kampu „Bogata šuma“ gdje se smještaj zasniva na robinzonskom tipu, a hrana je dobivena permakulturnim načinom proizvodnje.

1.5. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Društveni razvoj zajednice i s njim povezane društvene djelatnosti su od općeg značaja za razvitak lokalne zajednice, te uveliko utječu na kvalitetu življenja lokalnog stanovništva. Ulaganjem u građenje, rekonstrukciju i opremanje različitih objekata društvene infrastrukture djeluje se na podizanje općeg standarda stanovništva. Unaprjeđenjem kvalitete objekata društvenog sadržaja i razvojem njihove raznolike ponude stvaraju se i preduvjeti za razvoj različitih oblika turizma (npr. kulturni turizam unutar kojeg posjetitelji otkrivaju specifičnosti lokalne kulture – tradicijski običaji domaća gastro ponuda i sl., uz istodobno korištenje lokalne javne infrastrukture. Društvene djelatnosti na području Općine sastoje se od:

- ◆ Lokalna samouprave: Općinsko vijeće Općine Vojnić, Općinski načelnik, Jedinstveni upravni odjel Općine Vojnić;
- ◆ Upravni odjel za opću upravu Karlovačke županije, Matični ured Vojnić;
- ◆ Podružnica Centra za socijalnu skrb Karlovac u Vojniću;
- ◆ Porezna uprava Područni ured Karlovac, Ispostava Ogulin, Samostalni izvršitelji Vojnić;
- ◆ Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Područni ured Karlovac, Ispostava Vojnić;
- ◆ Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Ispostava Vojnić;
- ◆ Državna geodetska uprava Područni ured za katastar Karlovac, Ispostava Vojnić
- ◆ Općinski sud u Karlovcu, Zemljisko knjižni odjel Vojnić;
- ◆ MUP RH, Policijska uprava Karlovačka, Policijska postaja Vojnić,
- ◆ Vjerske zajednice: rimokatolička župa sv. Antun Padovanski sa župnim uredom i crkvom u Vojniću, Srpska pravoslavna crkvena općina i uprava parohije u Kolariću i Džemat islamske zajednice Maljevac;
- ◆ Zdravstvena skrb: Dom zdravlja Vojnić s ambulantama opće medicine, stomatološkom, ginekološkom ambulantom i patronažnom te ljekarna u Vojniću;
- ◆ Odgoj i obrazovanje: Dječji vrtić Vojnić, Osnovna škola Vojnić i školska biblioteka,
- ◆ Kultura: Knjižnica i čitaonica Vojnić, Dom kulture „Kralj Petar Svačić“, kulturno-umjetnička društva: Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Ivan Franjo Jukić“ i SKD „Prosvjeta“
- ◆ Dobrovoljno vatrogasno društvo Vojnić i Općinski stožer Civilne zaštite;
- ◆ Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
- ◆ sportska društva i klubovi;
- ◆ finansijske i druge uslužne djelatnosti koje obavlja poslovnica Financijske agencije FINA u Vojniću,
- ◆ Pošta s automatskom telefonskom centralom i drugim uslugama za građanstvo.
- ◆ Podružnica Centra za rehabilitaciju „Nada“ iz Karlovca u Vojniću koja skrbi o odraslim osobama s invaliditetom-mentalnim i intelektualnim oštećenjima za 175 korisnika.

Planom se predviđaju veće nove površine za športske i rekreacijske sadržaje (Aqua park) zona između današnjih nogometnih terena i zapadne obilaznice, lokacija za novu pravoslavnu crkvu, dok se za ostale društvene djelatnosti ne planiraju se bitna povećanja sadašnjih prostora.

1.5.1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Na području općine djeluje javna ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje djece - Dječji vrtić Vojnić koji djeluje od rujna 2009. godine od kada kroz 9-satni program nudi usluge predškolskog odgoja i obrazovanja, te prehrane i zdravstvene zaštite djece. Vrtić zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva po pitanju broja smještajnih jedinica za djecu vrtićke dobi (22+12 djece u jasličkoj skupini). Kroz financiranje iz EU i nacionalnih izvora, vrtić se stalno obnavlja, proširuje i oprema boljom didaktičkom i drugom opremom; čime su značajno povećani kapaciteti vrtića te ujedno podignuta kvaliteta pružanja usluga predškolskog odgoja i obrazovanja.

U prilog činjenici o demografskoj devastaciji ovog prostora može se istaći da su početkom 20. stoljeća na području današnje općine Vojnić bile dvije matične osnovne škole, u Krstinji i u Vojniću. Matična škola u Krstinji imala je područne škole u Miholjskom, Svinjici i Klupici, a matična škola u Vojniću područne škole u Kuplenskom, Kestenovcu, Bukovici, Utinji i Knežević Kosi. Nijedna od tih područnih škola danas ne radi zbog pomanjkanja djece.

Danas djeluje samo Osnovna škola Vojnić koja u školskoj 2020/2021 ima 207 upisane djece te ima prilično stabilan broj učenika zadnjih nekoliko godina. Za učenike iz udaljenih mjesta je organiziran prijevoz autobusima. Škola ima svoju učeničku zadrugu „Duga“ koja ima sekcije za izradu keramike, veza, održavanje školskog voćnjaka i kamenjara; svoj školski list „Paleta“ koji izlazi već petnaest godina; kao i veliko školsko igralište i knjižnicu.

Općina Vojnić nema srednju školu na svom području pa učenici pohađaju srednje škole u gradu Karlovcu, a manjim dijelom susjednim općinama u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Posebnu ulogu u odgoju i obrazovanju djece, mlađih ali i odraslih, ima Knjižnica i čitaonica Vojnić koja se nalazi u centru Vojnića i djeluje unutar Doma kulture „Kralj Petar Svačić“. Knjižnica ima tri svoja odjela - Odjel za odrasle, Odjel za djecu i mladež i Studijski odjel, a dugi niz godina je inicijator mnogih projekata vezano za kulturu i mlade u općini.

Najveći broj studenata iz općine Vojnić, pohađaju uglavnom Veleučilište u Karlovcu te visokoškolske ustanove u Zagrebu. Iako je broj studenata s područja općine Vojnić koji diplomiraju /završavaju sveučilišni ili stručni studij u jednoj godini relativno visok (16 u 2019. god.), nažalost vrlo mali broj njih nalazi zaposlenje u blizini i ostaje na području općine.

Zadovoljenju obrazovnih potreba odraslih za stjecanje diploma iz različitih obrazovnih programa cjeloživotnog učenja, također se pruža mogućnost u gradovima Karlovac i Duga Resa gdje se nalaze ustanove za obrazovanje odraslih (na primjer Pouka - Pučko otvoreno učilište Karlovac).

1.5.2. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Na području općine Vojnić, primarna zdravstvena zaštita organizirana je putem Doma zdravlja Vojnić, koji u svom sastavu ima tri ordinacije opće medicine, dvije dentalne ordinacije, ginekološku ordinaciju, patronažu i sanitetski prijevoz. Za potrebe sekundarne razine zdravstvene zaštite te preventivne i sanitarne zaštite, stanovnici općine odlaze u grad Karlovac (više u poglavlju 1.2.3. Zdravstveno stanje).

Temeljem Zakona o socijalnoj skrbi i njegovim izmjenama i dopunama (NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20) djelatnost socijalne skrbi obavljaju centri za socijalnu skrb i dr. ustanove socijalne skrbi te upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu sa Zakonom. Na području Karlovačke županije korisnici socijalne skrbi ostvaruju svoja prava unutar četiri centra za socijalnu skrb: Karlovac, Ogulin, Duga Resa i Slunj. Podružnica u Vojniću djeluje pri CZSS Karlovac.

1.5.3. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

Prema dostupnim podacima Ministarstva uprave iz Registra udruga Republike Hrvatske, sa stanjem na dan 15. srpnja 2020., u općini Vojnić djeluje ukupno 31 udruga koje su navedene u *Tablici 33*. Radi se o udrugama koje okupljaju građane djelovanjem u zaštiti kulturne i prirodne baštine, udruge vezane za zdravlje građana, razne sportske udruge, udruge mladih, ženska grupa i sl. Međutim, od svih navedenih udruga najmanje trećina njih nije aktivna u zajednici, a čak 11 udruga nije uskladilo svoje statute sa Zakonom o udrugama (NN 74/14, 70/17 i 98/19), pa im prijeti brisanje iz registra udruga.

Zajedničko djelovanje organizacija civilnog društva te razvijanje stalnog dijaloga s donositeljima odluka na lokalnoj razini, doprinosi boljem društvenom razvitku cijelog područja, stoga se u te svrhe, nameće potreba za: (1) održavanjem oblika edukacija koje bi lokalno stanovništvo i dionike usmjerilo na davanje konstruktivnih prijedloga u domeni rješavanja problema vezanih uz društvenu infrastrukturu i društveni razvoj općine, te (2) suradnjom i umrežavanjem na lokalnoj i nacionalnoj razini doprinijeti boljoj međusektorskoj suradnji. Predstavnici civilnog sektora aktivno su sudjelovali u izradi *Strateškog plana razvoja turizma na području Općine Vojnić*. Kao potencijalni nositelji turističke ponude i razvoja imat će direktni utjecaj na razvoj selektivnih oblika turizma te mogu biti značajan faktor u promociji i marketingu ukupne turističke ponude općine Vojnić.

Povezivanjem lokalnih dionika dolazi do stvaranja lokalnih partnerstva nazvanih imenom *lokalne akcijske grupe* (tzv. LAG) čiji je glavni zadatak okupiti ljudske (predstavnici privatnog, javnog i civilnog sektora, te volonteri) i finansijske resurse te iste udružiti u sudjelovanju u zajedničkim projektima i doprinosima gospodarskoj i ekonomskoj konkurentnosti područja unutar kojeg djeluju. Područje općine Vojnić obuhvaćeno je Lokalnom akcijskom grupom Petrova Gora koja je osnovana 17.03.2010. s ciljem sudjelovanja u poticanju ruralnog i regionalnog razvijanja, te radi provedbe programa i projekata koji doprinose održivom ruralnom razvoju. LAG Petrova Gora koordinator je aktivnosti provedbe projekata koji se sufinanciraju se iz Programa ruralnog razvoja

RH kojima se kroz dodjelu bespovratnih sredstava iz fondova EU utječe na razvoj područja koje pokriva LAG. Osim područja općine Vojnić, LAG-u Petrova Gora pripadaju općine Barilović i Krnjak koje administrativno pripadaju Karlovačkoj županiji te općine Gvozd i Topusko, koje administrativno pripadaju Sisačko-moslavačkoj županiji.

	Naziv udruge	Sjedište	OIB
1.	DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO VOJNIĆ	Starčevičev trg 2, Vojnić	52880129656
2.	UDRUGA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA OPĆINE VOJNIĆ	Kolarić 54 A, Vojnić	13206646145
3.	UDRUGA IZBJEGLIH HRVATA IZ SJEVEROZAPADNE BOSNE U VOJNIĆU	Andrije Hebranga 4, Vojnić	25630741026
4.	UDRUGA MLADIH "PETROVA GORA" VOJNIĆ	Vukovarska 19, Vojnić	93976186503
5.	DIJABETIČKA UDRUGA VOJNIĆ	Karlovačka 7a, Vojnić	11950943539
6.	BOŠNJAČKO KULTURNO-UMJETNIČKO DRUŠTVO "UNA"	Široka Rijeka 9, Vojnić	75419297766
7.	UDRUGA PČELARA "KESTEN VOJNIĆ"	Široka Rijeka 12C, Vojnić	31528710238
8.	KREATIVNA UDRUGA RUKE	Krešimirova 3, Vojnić	61716751366
9.	KARATE KLUB "ZMAJ"	Široka Rijeka 9, Vojnić	24169724508
10.	ŽENSKA GRUPA VOJNIĆ	Radnička 4, Vojnić	90059202840
11.	SPORTSKO DRUŠTVO "PETROVA GORA"	Krešimirova 16c, Vojnić	02861886396
12.	HRVATSKI CRVENI KRIŽ, OPĆINSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA VOJNIĆ	Kralja Petra Krešimira IV 18, Vojnić	08228985638
13.	UDRUGA ANTIFAŠISTA OPĆINE VOJNIĆ	Andrije Hebranga 9, Vojnić	24807702784
14.	NOGOMETNI KLUB "Vojnić 95"	Kralja Zvonimira bb, Vojnić	79761840135
15.	STROJNI PRSTEN BRAZDA	1. Gardijska brigada, Vojnić	15813050287
16.	CENTAR ZA RAZVOJ I OČUVANJE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE "ŽUTI PUT"	A. Hebranga 2, Vojnić	77594226024
17.	KONJIČKI KLUB MULJAVA	Muljava bb, Vojnić	27658793078
18.	STROJNI PRSTEN DUNJAK	Dunjak 10, Vojnić	45844538653
19.	"UDRUGA ZA BOLJE SADA - EKODROM"	Bukovica Utinjska 64, Vojnić	86745604911
20.	UDRUGA UMIROVLJENIKA OPĆINE VOJNIĆ	A. Hebranga 2, Vojnić	31887954838
21.	"UDRUGA OPĆINSKE ORGANIZACIJE UMIROVLJENIKA VOJNIĆ"	Kralja Petra Krešimira IV 3, Vojnić	75586266983
22.	UDRUGA ANTIFAŠISTIČKIH BORACA I ANTIFAŠISTA VOJNIĆ	Kralja Tomislava 17, Vojnić	05612423484
23.	PLANINARSKO DRUŠTVO "PETROVAC 512-VOJNIĆ"	Trg S. Radića 1, Vojnić	71640229923
24.	UDRUGA ANNO 3033	Živković Kosa 11, Vojnić	83614490434
25.	HRVATSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "IVAN FRANJO JUKIĆ"	A. Hebranga 2, Vojnić	67065950297
26.	UDRUGA NASELJENIH HRVATA VOJNIĆ	Karlovačka ulica 7A, Vojnić	78171741753
27.	UDRUGA RADNIKA POV RATNIKA "PETROVA GORA VOJNIĆ"	Vladimira Nazora bb, Vojnić	86405824612
28.	UDRUGA UZGAJIVAČA GOVEDA-VOJNIĆ	Krstinja 5, Vojnić	28364901756
29.	KLUB MLADIH VOJNIĆ	Starčevičev trg 2, Vojnić	18596567259
30.	LOVAČKO DRUŠTVO "SOKO" KRSTINJA	Gornja Brusovača 8, Vojnić	92566315221
31.	HRVATSKO-RUSKO DRUŠTVO PRIJATELJSTVA VOJNIĆ	Ključar 12, Vojnić	12163079184

Tablica 33 Udruge na području Općine Vojnić

Izvor: Sistematizacija autora prema Registru udruga RH, stanje 15.srpnja 2021.

1.5.4. KULTURNE I DRUGE MANIFESTACIJE

Od manifestacija koje se održavaju na području općine najznačajnije su „Zelena noć“ i „Gljivarjada na Muljavi“. Zelena noć je u osnovi sportska manifestacija koju organizira Sportsko

društvo Petrova gora, krajem srpnja/početkom kolovoza. Sportska događanja se odvijaju na nogometnom stadionu, a večernje druženje je u objektima Lovačkog doma „Muljava“, uz kulturno-umjetnički program kojeg organizira SKD Prosvjeta. Tu se promoviraju običaji i tradicijska jela ovog područja Korduna.

Gljivarijada je manifestacija koja se održava svake godine u mjesecu listopadu na području Petrove Gore, a koju organiziraju gljivari s područja Karlovačke županije. Manifestacija je zamišljena kao izložba jestivih i nejestivih gljiva na kojoj se razmjenjuju iskustva i pozitivni učinci gljivarenja; uspostavljaju se kontakti, a sve završava ugodnim druženjem svih ljubitelja gljiva.

Zadnjih nekoliko godina, Općina Vojnić je započela s organiziranjem „Kestenijade“ također na području Petrove Gore. Manifestacija se sastoji od sakupljanje kestena po šumama Petrove Gore, različitih edukacija i predavanja o pitomom kestenu, kao i degustacija jela od pitomog kestena uz kulturno zabavni program.

Sve tri manifestacije predstavljaju dobru osnovu za njihovo proširenje i upotpunjavanje, dodatnu promociju cijelog kraja i svakako, njihovo snažnije uključivanje u ukupnu turističku ponudu općine Vojnić.

2. SWOT ANALIZA

Kako bi se utvrdile razvojne potrebe i ključni potencijali razvoja turizma na području općine Vojnić, te identificirali pojedini problemi i nedostaci, potrebno je izvršiti analizu specifičnih problema, te prepoznati razvojne karakteristike i na osnovu toga identificirati kvalitetni plan razvoja. Zbog situacije s pandemijom virusa Covid 19 nije bilo moguće organizirati veće radionice ili sastanke većeg broja dionika na jednom mjestu pa je SWOT analiza rezultat usmene i elektroničke komunikacije te održavanja pojedinačnih sastanaka izrađivača Strateškog plana i lokalnih dionika razvoja.

SWOT analiza Strateškog plana razvoja turizma na području općine Vojnić je izrađena zajedničkim sudjelovanjem javnog, privatnog i civilnog sektora, koji su uputili svoje komentare i sugestije na predloženu analizu. Navedeni način je rezultirao podlogom koja je korištena prilikom SWOT analize te za definiranje općih i specifičnih ciljeva iz kojih proizlaze mjere i tipovi operacija definirani ovim dokumentom. Prilikom izrade SWOT analize sve potrebne informacije crpljene su iz primarnih izvora od lokalnih dionika, te sekundarnih izvora (prostorno-planski dokumenti, javne publikacije, statistički podatci preuzeti iz DZS, HGK, APPRRR-a, HZMO-a i od drugih).

Analiza je podijeljena na:

- I. Prirodni i kulturno-povijesni resursi i infrastruktura,
- II. Gospodarstvo,
- III. Stanovništvo i ljudski resursi; društvene djelatnosti i
- IV. Turizam

Rezultati prethodnih, ukupnih i sektorskih, SWOT analiza, pregledavani su i ažurirani tijekom izrade ovog strateškog plana, kao i usuglašeni s regionalnim, nacionalnim i europskim razvojnim okvirima.

*Tablica 34 - SWOT analiza – Prirodni i kulturno-povjesni resursi i infrastruktura,
Izvor: sistematizacija autora*

I. PRIRODNI, KULTURNO-POVJESNI RESURSI I INFRASTRUKTURA	
SNAGE (sadašnje povoljne značajke područja općine Vojnić)	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Očuvani prirodni resursi	Područje bez zagađenja zraka, vode i tla, bez zagađenja bukom, očuvana priroda – prirodni krajobrazi, šume i izvori pitke vode; nepostojanje značajnih industrijskih zagađivača, posebnosti zaštićenog krajobraza Petrova Gora - Biljeg - sve to je osnova za održivi gospodarski razvitak cijelog kraja.
Povoljan geoprometni položaj	Povoljan geografski i tranzitni položaj: blizina gradskih i općinskih središta i turističkih destinacija; blizina granice s BiH, omogućava stanovnicima općine korištenje gospodarske i društvene infrastrukture tih gradova. Zbog blizine većih gradova, pogotovo Karlovca, stanovnici se mogu zapošljavati u njima bez potrebe za preseljenjem (dnevna migracija).
Bogata kulturno povijesna baština	Bogata kulturna baština, 7 zaštićenih kulturnih dobara, kulturne posebnosti zaštićenog krajobraza Petrova Gora - Biljeg, mnoštvo drugih povijesnih lokacija (ostaci starih utvrđenih gradova, stari mlinovi i dr.); očuvanje nematerijalne baštine kroz djelovanje KUD-ova i pojedinaca; su sve povoljne značajke koje su skoro ravnomjerno teritorijalno zastupljene i predstavljaju izrazitu snagu cijelog područja općine Vojnić.
Tlo pogodno za ekološku proizvodnju	S obzirom na očuvanost okoliša i tlo nezagađeno pesticidima, snaga ovog područja se očituje u poljoprivrednim površinama na kojima se ostvaruje ili može započeti s ekološkom proizvodnjom koja onda za dobivanje ekološkog certifikata ima manji prijelazni period. Ekološka poljoprivreda i njeni proizvodi omogućuju učinkovito povezivanje s ukupnom turističkom ponudom ovog kraja.
SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke područja općine Vojnić)	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Mreža nerazvrstanih cesta	Nedovoljna izgrađenost sustava nerazvrstanih cesta koje povezuju naselja na području općine (većina ovih cesta je još uvijek bez asfaltnog zastora) nepovoljno utječe na sigurnost i brzinu prometa, kao i na povećana sredstva za njihovo održavanje na godišnjem nivou. Isto također negativno utjeće na gospodarski potencijal područja obzirom da ceste i prometna povezanost naselja, predstavljaju najvažniji faktor u realizaciji svake gospodarske aktivnosti pa tako i za razvoj i raznolikost turističke ponude
Nedovoljno izgrađen sustav odvodnje i vodoopskrbe	Neizgrađenost sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, kao i nedovršenost sustava vodoopskrbe u svim naseljima na području općine,

	potencijalno negativno djeluje na očuvanje okoliša i gospodarski (turistički) potencijal područja.
Gospodarenje otpadom	Iako je zadnjih 5 godina učinjeno zaista puno u smislu gospodarenja otpadom (zatvaranje i sanacija odlagališta Kokirevo, izgradnja reciklažnog dvorišta i dr.), potrebno je učiniti dodatni napor na podizanju razine svijesti lokalnog stanovništva o nužnosti očuvanja okoliša te odlaganja i razdvajanja otpada.
Nedovoljno razvijena društvena, sportska i druga javna infrastruktura	Radi povećanja kvalitete življenja i potrebe zadržavanja stanovništva na ovom prostoru potrebno je nastaviti ulaganja u društvenu infrastrukturu, sportske i rekreacijske sadržaje te javnu turističku infrastrukturu, osobito u dijelovima koji gravitiraju zaštićenim kulturnim spomenicima i povijesnim lokacijama.
Nesređeni imovinsko-pravni odnosi	Nesređeni imovinsko-pravni, odnosno vlasnički odnosi, nepostojeci titulari vlasništva još uvijek u zemljишnim knjigama (npr. društveno vlasništvo i sl.), napuštena imovina bez poznatog vlasnika, prepreka su za razvoj i unaprjeđenje komunalne (osobito nerazvrstane ceste) i društvene infrastrukture te pokretanje novih poslovnih projekata usmjerenih ka turizmu.
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Mogućnost za financiranje razvojnih projekata kroz finansijska sredstva EU u narednom programskom periodu 2021 - 2027.	Iako općina Vojnić prema svim kriterijima spada u ruralno područje te može koristiti sredstva Programa ruralnog razvoja RH za naredni period 2021. - 2027., otvara se i niz drugih mogućnosti za sufinanciranje razvojnih i infrastrukturnih projekata iz drugih fondova EU (Regionalni razvoj, socijalni i kohezijski fondovi i dr). Isto tako se ne smiju zanemariti sredstva iz nacionalnih i regionalnih izvora.
Izgradnja sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	U narednom programskom periodu, potrebno je riješiti pitanje vodoopskrbe i priključenja na javni vodoopskrbni sustav svih naselja koja imaju više od 50 stanovnika te izgraditi kanalizacijsku mrežu i sustav za pročišćavanje otpadnih voda prilagođenu veličini središta Vojnića i susjednih naselja, sve kako bi se utjecalo na porast zaštite okoliša, rast gospodarskih aktivnosti i podizanje ukupnog životnog standarda cijelog područja. S obzirom na to da Općina ima za većinu ovih projekata ishodene građevinske dozvole, to predstavlja priliku da se ti projekti sufinanciraju iz fondova EU u periodu 2021. – 2027.
Korištenje obnovljivih izvora energije	Razvojem i dostupnosti tehnologija za iskorištenje obnovljivih izvora energije, kao i različitim mogućnostima za financiranja projekata otvara se pogodnost za implementiranje takvih tehnologija u skoro svim krajevima općine, kako za privatni, tako i za javni sektor.
Povećani značaj ekološke poljoprivrede i s njom povezanih specifičnih oblika turizma	Povećani značaj ekološke poljoprivrede, bolja valorizacija njenih proizvoda i s time povezanih specifičnih oblika turizma, sukladno trenutnoj situaciji i trendovima na globalnom tržištu predstavlja veliku priliku i jedan od mogućih razvojnih smjerova na cijelom području općine Vojnić.
Tržišno aktiviranje nevaloriziranih kulturno povijesnih potencijala	Na području općine postoji izrazito vrijedna kulturna baština s mnoštvom povijesnih lokaliteta koji nisu afirmirani i još uvijek su nevalorizirani kao turistički potencijali.

Poticanje sustava zaštite prirode, poticanje održivog razvitka i energetske učinkovitosti s ciljem zaštite okoliša	Promicanje zaštite prirode i održivo korištenje prirodnih resursa putem zajedničkih projekata javnog, privatnog i civilnog sektora predstavlja priliku ne samo u sektorima gospodarstva (poljoprivrede, šumarstva, turizma i dr.) i energetske učinkovitosti, već puno više kao jedinstveni "brend" kojim se predstavlja općina Vojnić.
Kapitalno neintenzivna turistička infrastruktura	Ulaganjem u kapitalno neintenzivnu turističku infrastrukturu omogućuje se stvaranje podloge za razvoj različitih specifičnih oblika turizma koji su prikladni za općinu Vojnić. To se može odnositi na: biciklističke staze, poučne pješačke staze, sportsko rekreacijske sadržaje za jednostavne sportove te na druge sadržaje koji ne iziskuju velika finansijska ulaganja.

PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Klimatske promjene i prirodne katastrofe	Sve veći utjecaj klimatskih promjena, i s njima povezane prirodne nepogode će svakako predstavljati izrazitu prijetnju u narednom periodu, osobito na prirodne resurse koje posjeduje općina.
Sve veći pritisak na okoliš, osobito u sektoru upravljanja šumama	Bez suradnje među dionicima i bez dokumentacije koja određuje opći smjer razvoja ovog područja i konkretne razvojne projekte održivog iskorištenja i očuvanja šuma, nije moguće reducirati ovu prijetnju. Obzirom na potencijal razvoja te već postignutu razinu, šume predstavljaju krucijalan faktor razvoja cijelog područja. Neodrživo upravljanje šumama dovodi do ekoloških katastrofa i gospodarske degradacije te dugoročne stagnacije cijelog područja.
Nedovoljno poticanje stvaranja brand-a općine Vojnić	Ukoliko se ne izgradi jedinstvena prepoznatljivost područja općine Vojnić temeljena na prirodnim i kulturnim potencijalima s izraženim specifičnostima koje općina posjeduje izgubit će se najbitniji dio gospodarskog pa samim time i turističkog potencijala cijelog područja.
Ograničeno korištenje dostupnih finansijskih sredstava te spora realizacija projekata	Uz ograničena proračunska sredstava općine i neredovito objavljivanje natječaja na državnom nivou, dodatno administracija može predstavljati "usko grlo" u razvoju, pripremi, aplikaciji te kasnijoj realizaciji razvojnih projekata.

Tablica 35 - SWOT analiza – Gospodarstvo Izvor: sistematizacija autora

II. GOSPODARSTVO	
SNAGE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Dobra resursna osnova za razvoj više vrsta gospodarskih djelatnosti	S obzirom na postojeću resursnu osnovu (očuvana priroda, izvori pitke voda, šume, nezagađeno tlo, kulturno povijesna baština i dr.) moguće je

	s ciljanim djelovanjem svih sektora i usklađivanjem njihovih aktivnosti ostvariti održivi ravnomjeran razvoj cijelog područja općine.
Povoljan geoprometni položaj	Općina Vojnić svojim povoljnim geoprometnim položajem blizina velikih gradova poput Karlovca, Siska i glavnog grada Zagreba, kao i blizina granice s Bosnom i Hercegovinom omogućuje pokretanje novih i intenziviranje postojećih gospodarskih aktivnosti.
Povoljne cijene nekretnina	Povoljne cijene stambenih i poslovnih prostora, građevinskog i osobito poljoprivrednog zemljišta u usporedbi s urbanim središtema u neposrednoj blizini (npr. Karlovac) čini ovo područje atraktivnom lokacijom za sve vrste investicija. Isto tako, niže komunalne naknade, spomenička renta i druga davanja na razini općine u usporedbi s većim sredinama, može biti dodatno ohrabrenje za nove investicije.
Izniman potencijal za ekološku poljoprivrednu proizvodnju s većom dodanom vrijednosti	S obzirom na karakteristike tla, klimatska i druga prirodna obilježja kraja, te zadnjih nekoliko godina, razvijenu osnovu u sektor voćarstva, evidentni su potencijali za daljnji razvoj ekološke proizvodnje uz mogućnosti za dobivanje proizvoda veće dodane vrijednosti. .
Rastuće gospodarske aktivnosti u sektoru šumarstva, prerade drveta i korištenje biomase u proizvodnji energije	Gospodarske aktivnosti u sektoru šumarstva i prerade drva koje se zadnjih nekoliko godina događaju na području općine i susjedstvu ukazuju na porast prometa, prihoda pa i broja zaposlenih u ovom sektoru u narednom periodu.
Značajni potencijali za dobivanje i korištenje energije iz obnovljivih izvora	Obnovljivi izvori energije skoro svih oblika su svakako jedan od značajnijih potencijala koji još skoro da nije niti malo iskorišten na području općine Vojnić (bio masa, solarna i geo-termalna energija i dr.).
Tradicija u obrtništvu	Dugogodišnja tradicija obrtništva i uopće poduzetništva na području općine Vojnić, kao i 41 aktivni obrt je svakako izrazita snaga i generator razvoja gospodarstva i zaposlenosti u narednom periodu.

SLABOSTI

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Nedostatak ulaganja u nove tehnologije	Nedovoljna su ulaganja u nove tehnologije s ciljem unapređenja proizvodnje i razine usluga u skoro svim gospodarskim sektorima koji djeluju na području općine Vojnić.
Nedostatak sustavne podrške poduzetnicima	Nepostojanje sustavne podrške poduzetnicima u svim djelatnostima na lokalnoj i regionalnoj razini, u informiranju, mogućnostima za pristup tržištu, mogućnostima financiranja poslovnih investicija kroz kreditiranje i/ili kroz EU fondove.
Neorganiziranost i usitnjenošć poljoprivredne proizvodnje	Odnosi između gospodarskih subjekata u poljoprivredi ostaju isti i pored značajno promijenjenih vanjskih okolnosti. Nema suradnje, nema zajedničkog korištenja mehanizacije, nema udruživanja niti zajedničkog nastupa na tržištu.
Neiskorišteni turistički resursi	Nisu jasno oblikovane turističke atrakcije koje bi zadržale turiste u tranzitu dok postojeći prirodni resursi i kulturna baština su slabo stavljeni u funkciju turističke ponude. Uz to, proizvodi lokalnih poljoprivrednih i drugih proizvođača su vrlo malo povezani s turističkom ponudom.

Slaba organizacija sustava javnog prijevoza	Slaba povezanost s Karlovcom kao županijskim središtem i s drugim općinskim središtima u susjedstvu, nedostatan broj linija, kao i vrlo slaba povezanost javnim prijevozom naselja na području općine s Vojnićem kao općinskim središte, su sve slabosti koje imaju nepovoljan utjecaj na gospodarske aktivnosti.
---	---

PRILIKE

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Poveljni uvjeti za pokretanje novih poduzetničkih inicijativa u pojedinim sektorima	Poveljni uvjeti za pokretanje novih poduzetničkih inicijativa ogledaju se u dobroj cestovnoj povezanosti, prirodnim obilježjima, očuvanom okolišu, što sve stvara preduvjet za razvoj pojedinih gospodarskih sektora kao što su ekološka poljoprivreda, šumarstvo i proizvodnja složenijih proizvoda od drva, specifični oblici turizma, skrb o starijim osobama, različite uslužne djelatnosti i mnogi drugi.
Razvoj specifičnih oblika turizma	Specifični oblici turizma koji su zadnjih nekoliko godina sve više traženi na tržištu predstavljaju priliku za gospodarske subjekta s područja općine Vojnić. Postoje svi preduvjeti za drugih oblika turizma koji nisu samo vezani za tranzit, kao što su: seoski, kulturni zdravstveni, sportska rekreacija i aktivni turizam, osobito cikloturizam i lovni turizam i mnogi drugi.
Mogućnosti za proizvodnju kvalitetne hrane za lokalno i regionalno tržište	Obzirom na potencijal razvoja ekološke proizvodnje te najnovije trendove i preferencije krajnjih potrošača (zdrava prehrana i zdrav način života) postoje izraziti preduvjeti za učinkovitu proizvodnju i plasman prehrambenih proizvoda s većom dodanom vrijednosti.
Mogućnosti za financiranje različitih gospodarskih i drugih projekata iz narednog finansijskog okvira EU 2021. - 2027.	Niz mjera koje se spominju za financiranje u narednom Programskom periodu 2021 - 2027 kreiran je za razvoj različitih djelatnosti od kojih je velika većina već sada zastupljena na području općine (poljoprivreda, šumarstvo, uslužne djelatnosti idr.) te razvoj komunalne i socijalne infrastrukture malih jedinica lokalne samouprave u ruralnim područjima. Sve navedeno predstavlja izrazit priliku za generiranje gospodarskog razvoja na lokalnoj razini.

PRIJETNJE

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Nedovoljno izgrađena poduzetnička infrastruktura	Problem sporog razvoja mreže širokopojasnog interneta na cijelom području općine se osobito loše odražava na sektor gospodarstva i predstavlja svakako prijetnju za ukupni razvoj gospodarstva u narednom periodu. Nedostatak poduzetničke zone smanjuje mogućnosti za veće privatne investicije.
Klimatske promjene i prirodne katastrofe	Utjecaj klimatskih promjena i s njima povezane prirodne nepogode će svakako predstavljati izrazitu prijetnju u narednom periodu, osobito na pojedine gospodarske sektore kao što su na primjer poljoprivreda, šumarstvo i turizam.
Posljedice pandemije	Već u prošlom programskom periodu je bilo moguće vidjeti snažan utjecaj posljedica pandemijskih bolesti na sve sektore gospodarstva.

	Mjere za sprječavanje posljedica pandemije na gospodarski sektor kao i brzina oporavka gospodarskih subjekata će svakako biti izazov i u narednom periodu.
Spora birokracija i česte promjene zakonodavnog okvira	Usporava se cijeli proces investiranja, iznimno je dugo vrijeme ishodovanja različitih dozvola, česte su promjene zakona i poreznog okvira što sve nepovoljno djeluje na nove poduzetničke ideje i pothvate.

*Tablica 36 - SWOT analiza – Stanovništvo i ljudski resursi; društvene djelatnosti,
Izvor: sistematizacija autora*

III. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI; DRUŠTVENE DJELATNOSTI	
SNAGE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Opća kvaliteta životnih uvjeta	Kvaliteta života lokalnog stanovništva očituje se prije svega u očuvanom okolišu i smirenom životnom tempu koji predstavlja u zadnje vrijeme globalno poželjnu alternativu užurbanom urbanom životu.
Dostupnost većine socijalnih usluga u središtu općine	Za razliku od mnogih manjih jedinica lokalne samouprave, velika većina osnovnih usluga je još uvijek prisutna u općinskom središtu (dječji vrtić i osnovna škola, svi oblici primarne zdravstvene zaštite, pošta, FINA, katastar, gruntovnica, ispostave porezne uprave, centra za socijalnu skrb, zavoda za mirovinsko i zdravstveno osiguranje i mnoge druge). Kao jedan od preduvjeta za demografsku obnovu, sve ove usluge trebaju se svakako zadržati u narednom periodu.
Vojnić kao izrazito multietnička sredina	Suživot pripadnika tri etničke skupine na području općine Vojnić - Srba, Hrvata i Bošnjaka, predstavlja bogatstvo različitosti kakve ne posjeduju velika većina drugih JLS u Republici Hrvatskoj te ujedno otvara niz mogućnosti za razvoj gospodarstva i demografsku obnovu.
Tradicija udruživanja građana	Na području općine Vojnić postoji dugogodišnja tradicija udruživanja građana. Na području općine je registrirana 31 udruga koje okupljaju građane u kulturno-umjetnička društva, udruge za zaštitu kulturne i prirodne baštine, udruge vezane za zdravlje građana, razne sportske udruge, udruge mladih, ženska grupa i sl. Međutim, od svih registriranih udruga najmanje trećina njih stalno aktivna u zajednici, a čak 11 udruga nije uskladilo svoje statute sa Zakonom o udrugama pa im prijeti brisanje iz registra.
SLABOSTI	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Negativan prirodan prirast stanovništva	Na području općine izražen je negativan prirodni prirast stanovništva (kao razlika između broja umrlih i živorodjene djece), što je svakako odraz svih faktora koji na to utječu: prosječna starost stanovništva, indeks starenja,

	odseljavanje mlađih obitelji i dr.). Negativni prirast stanovništva iznosi prosječno -48,44 stanovnika godišnje.
Odseljavanje	Na području općine izražen je trend odseljavanja stanovništva u druge sredine u RH i inozemstvo, gdje zadnjih deset godina, razlika između doseljenog i odseljenog stanovništva prosječno iznosi -55,89 stanovnika godišnje. Na žalost, radi se uglavnom o mlađim obiteljima i mlađim pojedincima.
Izražen trend starenja stanovništva	Trend starenja stanovništva prisutan je na području općine kao i na području cijele Karlovačke županije, te se javlja kao rezultat većeg omjera stanovništva starije životne dobi u odnosu na mlađe stanovništvo.
Nizak udio visokoobrazovanog stanovništva	Fakultetski obrazovano stanovništvo čini manje od 2 % ukupne populacije stanovništva, što je svakako ograničavajući faktor. Uz to, uslijed nedostatka mogućnosti za zaposlenje na području općine velika većina mlađih koji završavaju visokoškolske ustanove se ne vraća na područje općine.
Slaba organizacija sustava javnog prijevoza	Slaba povezanost s Karlovcom kao i s drugim općinskim središtema u susjedstvu, nedostatan broj linija i vrlo slaba povezanost javnim prijevozom udaljenijih naselja s općinskim središtem – Vojnićem je slabost koja ima direktni utjecaj na ukupno loše demografsko stanje na području općine.
PRIЛИKE	
ELEMENT	OBRAZЛОЖЕЊЕ
Razvoj i unaprjeđenje sustava cjeloživotnog obrazovanja	Na prostoru općine potrebno je uvesti dodatna osposobljavanja za različita zanimanja i usavršavanja (posebice u sektoru poljoprivrede) kako bi se ne samo mlađim ljudima otvorile nove mogućnosti te stvorili dodatni uvjeti izbora na tržištu rada. Potrebno je unaprijediti programe cjeloživotnog obrazovanja (npr. poticanjem stipendiranja) kako bi se lokalnim stanovnicima dali novi modeli u pogledu usavršavanja i lakšeg pristupa tržištu rada.
Podrška razvoju civilnog društva	Na području Općine aktivno djeluju brojne udruge koje pokrivaju različita područja društvenog djelovanja. Uslijed toga otvara se mogućnost nastupa izvan općine, te promicanja tradicijskih vrijednosti izvan područja lokalnog djelovanja. Uz to, doseljeno stanovništvo održava redovite kontakte s krajevima iz kojih su došli pa je to prilika za dublje povezivanje sa sličnim udrugama iz tih krajeva u smislu zajedničkog promicanja kulturnih i tradicijskih vrijednosti pa i zajedničkog unaprjeđenja turističke ponude.
Provedba demografskih mjera	Korištenje mjera nacionalne politike demografske obnove i programa na državnoj i regionalnoj razini za poticanje rasta nataliteta, zadržavanje stanovništva i privlačenje novog stanovništva (naseljavanje) u ruralna područja.
PRIJETNJE	
ELEMENT	OBРАЗЛОЖЕЊЕ

Negativni demografski trendovi u drugim ruralnim područjima RH	Negativni demografski trendovi kretanja stanovništva odraz su nepostojanja prirodnog rasta na području skoro cijele Karlovačke županije te u skoro svim ruralnim područjima RH.
Siva ekonomija i rad na crno	Siva ekonomija i rad na crno stvaraju nelojalnu konkurenčiju i smanjuju porezne prihode. Neprecizna je i zakonske regulativa, a kontrole na terenu su rijetke i neučinkovite.
Posljedice pandemije	Posljedice pandemijske bolesti COVID 19 i njihov odraz na stanovništvo nije moguće sa sigurnošću točno predvidjeti, ali je već sada jasno da će ih biti, ne samo zbog povećane smrtnosti i direktnog utjecaja na gospodarstvo već i uslijed psiholoških utjecaja provedbe različitih mjera na stanovništvo.
Migracije	Područje općine Vojnić se nalazi na glavnom putu kojim se migranti sa Srednjeg i Bliskog istoka nastoje domaći razvijenih zemalja Europske Unije. Za staračka domaćinstva i stanovnike u naseljima općine Vojnić uz granicu s BiH, stalno prisustvo migranata predstavlja izrazitu sigurnosnu prijetnju.

Uslijed specifičnosti ovog dokumenta i njegovog ukupnog usmjerjenja potrebno je provesti zasebnu SWOT analizu turizma kao grane gospodarstva, što je prikazano u sljedećoj tablici:

Tablica 37 - SWOT analiza – Turizam, Izvor: sistematizacija autora

IV. TURIZAM	
SNAGE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Povoljan geoprometni položaj	Povoljan geografski i prometni položaj, dobra povezanost s cestama od državnog značaja, blizina gradskih i općinskih središta i poznatijih turističkih destinacija (NP Plitvice, Rastoke, Toplice Topusko i dr.), kao i blizina granice s BIH, omogućava ostvarivanje niza prednosti za stanovnike općine Vojnić, ali isto tako osigurava važne preduvjete za razvoj turizma.
Očuvani prirodni resursi	Područje bez zagađenja zraka, vode i tla, bez zagađenja bukom, očuvana priroda – prirodni krajobraz, šume i izvori pitke vode; nepostojanje značajnih industrijskih zagađivača, posebnosti zaštićenog značajnog krajobraza Petrova Gora - Biljeg - sve to je osnova za održivi razvitak specifičnih oblika turizma na čitavom području općine.
Bogati lovni resursi	Lovišta Petrova Gora, Kuplensko i Vojnić su idealna mjesta za lovce s bogatstvom različite divljači: divlje svinje, srne, šljuke i drugih vrsta, koja iz godine u godinu privlače sve veći broj domaćih i stranih lovaca. Unutar lovišta Petrova Gora smješten je Lovački dom „Muljava“ koji predstavlja značajni turistički potencijal koji posjetiteljima pruža bogatu gastronomsku i izletničku ponudu.

Bogata kulturno povijesna baština	Bogata kulturna baština područja općine Vojnić, zaštićena kulturna dobra, kulturne i povijesne posebnosti zaštićenog krajobraza Petra Gora – Biljeg (od antičkih vremena do perioda 2. svjetskog rata), mnoštvo drugih povijesnih lokacija (ostaci utvrđenih gradova, stari mlinovi i dr.); bogata nematerijalna baština (tradicionalni običaji, stari занати); su iznimno povoljne značajke koje predstavljaju izrazitu snagu za razvoj različitih oblika turizma.
Kulturne manifestacije i drugi društveni sadržaji	Na ovom području postoji dugogodišnja tradicija organiziranja različitih manifestacija s kulturnim, sportskim i drugim sadržajima koji privlače posjetitelje iz drugih krajeva zemlje i inozemstva (gljivarijada, kestenijada, „Zelena noć“ i dr.). Nastavak održavanja ovih i sličnih manifestacija, uz povezivanje s drugim sadržajima (npr. stari занати, tradicionalni običaji i sl.) može značajno doprinijeti promoviranju ukupne turističke ponude općine Vojnić.
SLABOSTI	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Nedovoljna prepoznatljivost područja	Ukoliko se ne izgradi jedinstvena prepoznatljivost područja općine Vojnić tzv. „brend“, temeljena na ukupnim prirodnim, kulturnim i društvenim resursima, jer posjeduje mnoštvo specifičnosti jedinstvenih za ovaj kraj; izgubiti će se bitan dio turističkog potencijala ovog područja.
Spora prilagodba globalnim trendovima u turizmu	Sporoj prilagodbi globalnim trendovima najviše doprinosi starenje stanovništva i odlazak mladih s područja općine, te niska razina informatičke pismenosti i osobito slabo razvijena mreža širokopojasnog interneta.
Slaba povezanost subjekata koji se bave turističkim djelatnostima	Iako je zadnjih nekoliko godina Turistička zajednica općine Vojnić napravila značajan iskorak u objedinjavanju i predstavljanju ponude, još uvek je slaba povezanost među subjektima koji se bave turističkim djelatnostima i u velikoj većini radi svako samo za sebe. Bez zajedničke promocije, objedinjavanja ponude, osnovne standardizacije (npr. jednak način obilježavanja smještajnih jedinica i turističkih odrednica), ne može se uopće govoriti o stvaranju „brenda“ ovog područja.
Dostupnost pojedinih kulturnih znamenitosti i drugih turističkih potencijala.	Slaba dostupnost pojedinih kulturnih znamenitosti za širi krug posjetitelja, (ogleda se na primjer u nedostatku putokaza, u lošim cestama do ostataka utvrđenih gradova i slično) i predstavlja ograničavajući faktor daljem razvoju turističke ponude područja općine Vojnić, a jednim dijelom doprinosi njihovom dalnjem propadanju.
PRILIKE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Promjena preferencija turista	Globalni turistički trendovi se drastično mijenjaju u zadnjih nekoliko godina i sve više kao glavne turističke atrakcije se izdvajaju posebnosti pojedinih područja koja nisu nužno vezana za obalu i masovni turizam. Općina Vojnić, svojim položajem podno Petrove Gore, očuvanim okolišem i bogatom kulturnom baštinom, može omogućiti posjetiteljima iskustvo

	suživota s prirodom uz druge raznolike sadržaje kakvi se ne mogu naći na relativno malom prostoru kakav je općina Vojnić
Razvoj specifičnih oblika turizma	Razvoj turizma ovog područja treba staviti naglasak na one oblike turizma za koje postoji potencijal i prednosti u odnosu na okolna područja. Trenutno na području Općine postoje svi osnovni preduvjeti za razvoj čitavog niza specifičnih oblika turizma kao na primjer: seoski turizam, kulturni turizam, cikloturizam, sportsko-rekreacijski, aktivni, turizam, lovni turizam i dr.
Tržišno aktiviranje nevaloriziranih kulturno povijesne baštine	Na području općine Vojnić postoji kulturno povijesna baština neprocjenjive vrijednosti, ne samo unutar značajnog krajobraza Petra Gora – Biljeg, već i u drugim dijelovima općine, a koju je moguće na održiv način tržišno valorizirati uz njenu istovremenu obnovu.
Kapitalno neintenzivna turistička infrastruktura	Ulaganjem u kapitalno neintenzivnu turističku infrastrukturu omogućuje se stvaranje podloge za razvoj različitih oblika turizma koji su prikladni za ovo područje. Navedeno se može odnositi na: biciklističke staze, poučne pješačke staze, sportsko rekreacijske sadržaje za jednostavne sportove te na druge specifične javne sadržaje koji ne iziskuju velika finansijska ulaganja.
Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u funkciji turizma	Specifični oblici turizma kao dodatne djelatnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava su svakako prilika za ovo područje koja se može ostvariti kroz sufinanciranje ulaganja sredstvima EU i svakako kroz bolju suradnju i komunikaciju između javnog i privatnog sektora u smislu objedinjavanja, standardizacije i promoviranja ponude OPG-va.

PRIJETNJE

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Sve veći pritisci na okoliš i klimatske promjene	Bez dokumentacije koja određuje opći smjer razvoja ovog područja, napravljene uz sudjelovanje svih dionika, i koja određuje razvoj šireg prostora nije moguće reducirati ovu prijetnju.
Posljedice pandemije	Posljedice pandemije bolesti COVID 19 na turizam nije moguće sa sigurnošću točno predvidjeti, najviše zbog psiholoških utjecaja provedbe različitih mjera na stanovništvo pojedinih zemalja iz kojih dolaze gosti. Ipak, može se pretpostaviti da će se dalje mijenjati trendovi među turistima te da će se u narednim godinama puno više tražiti izdvojene, bolje opremljene, smještajne jedinice za manji broj gostiju.
Migracije	Područje općine Vojnić se nalazi na glavnom putu kojim se migranti sa Srednjeg i Bliskog istoka nastoje domaći razvijenih zemalja Europske Unije. Pojava većih migrantskih valova, prisustvo policije i tehničkih sredstava (dronovi i helikopteri) mogu predstavljati i osnovni razlog za nedolazak posjetitelja na ovo područje.

3. RAZVOJNA VIZIJA

Vizija turističkog razvoja sažeta je i jasna zamisao o željenom i ostvarivom postignuću u turističkom razvoju područja općine Vojnić. Zasniva se na rezultatima osnovne analize, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem smislu, najnovijim trendovima u turizmu, kao i idejama lokalnih dionika o budućnosti područja, i glasi:

„Općina Vojnić je područje koje svoje prirodne resurse te kulturno i povijesno nasljeđe koristi za održivi turistički razvoj ostvarujući pri tome pozitivan učinak na lokalno stanovništvo i druge gospodarske grane.“

4. CILJEVI I PRIORITETI

Ostvarenju vizije turističkog razvoja općine Vojnić, pridonose ciljevi, prioriteti i mјere, a njih je moguće ostvariti putem gospodarskih, socijalnih i drugih aktivnosti i pripadajućih projektnih alata.

U sklopu ovog Strateškog dokumenta definirano je nekoliko prioritetnih, glavnih razvojnih tema odnosno općih ciljeva Strategije, a to su prvenstveno:

- ◆ Pokretanje i razvoj konkurenckih sposobnosti unutar djelatnosti koje se mogu ukomponirati s turističkom ponudom;
- ◆ Pokretanje novih i razvoj postojećih područja djelovanja s višom dodanom vrijednosti temeljene na održivom korištenju kulturno-povijesne, tradicijske i prirodne baštine;
- ◆ Poboljšanje uvjeta života lokalnog stanovništva.

Očekivani učinci općih ciljeva su prvenstveno: kvantitativni i kvalitativni razvoj lokalnog gospodarstva uz održivo korištenje resursa, doprinos općem povećanju kvalitete života, poboljšanje uvjeta poslovanja u lokalnom okruženju te podizanje razine svijesti lokalnog stanovništva i razvojnih dionika o njihovom mogućem doprinosu općem održivom razvoju cijelog područja općine Vojnić.

Opći ciljevi Strategije ostvaruju se putem specifičnih ciljeva odnosno strateških ciljeva razvoja turizma na području općine do 2025. godine:

1. Unaprjeđenje javne infrastrukture i drugih sadržaja potrebnih za ukupni održivi turistički razvoj;
2. Razvoj specifičnih oblika turizma;
3. Pokretanje, razvoj i unaprjeđenje različitih usluga usmjerenih na turizam;
4. Razvoj ljudskih potencijala i drugih aktivnosti usmjerenih na promociju, objedinjavanje i osnovnu standardizaciju turističke ponude područja općine.

Vodeći se svim navedenim, metodom odozdo prema gore, definirane su prioritetne mjere čijom se realizacijom dolazi do ostvarivanja strateških (specifičnih) ciljeva.

Tablica 38 - Strateški ciljevi i pripadajuće prioritetne mjere;

Izvor: sistematizacija autora

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJEVI	PRIORITETNE MJERE
1. CILJ: Unaprjeđenje javne infrastrukture i drugih sadržaja potrebnih za ukupni održivi turistički razvoj	<i>M.1.1. Razvoj javne infrastrukture potrebne za razvoj turizma</i> <i>M.1.2. Kvalitativni i kvantitativni razvoj javnih usluga i sadržaja usmjerenih na podršku turističkom razvoju</i> <i>M.1.3. Pokretanje novih i razvijanje postojećih javnih događaja / manifestacija</i>
2. CILJ: Razvoj specifičnih oblika turizma	<i>M.2.1. Razvoj specifičnih oblika turizma pretežito temeljenih na prirodnim obilježjima</i> <i>M.2.2. Razvoj specifičnih oblika turizma zasnovanih na posebno pripremljenim resursima</i>
3. CILJ: Pokretanje, razvoj i unaprjeđenje različitih usluga usmjerenih na turizam	<i>M.3.1. Razvoj i unapređenje postojećih i stvaranje novih kapaciteta za smještaj te usluživanje hrane i pića</i> <i>M.3.2. Razvoj i unapređenje postojećih i stvaranje novih usluga usmjerenih na turizam</i>
4. CILJ: Razvoj ljudskih potencijala i drugih aktivnosti usmjerenih na promociju, objedinjavanje i osnovnu standardizaciju turističke ponude područja općine.	<i>M.4.1. Razvoj ljudskih potencijala</i> <i>M.4.2. Pokretanje razvoja marketinške aktivnosti u turizmu</i>

Tablica 39 - Obrazloženje strateških razvojnih ciljeva; Izvor: sistematizacija autora

Br.	NAZIV I OPIS / OBRAZLOŽENJE STRATEŠKOG RAZVOJNOG CIJA
1.	<p style="text-align: center;">UNAPRJEĐENJE JAVNE INFRASTRUKTURE I DRUGIH SADRŽAJA POTREBNIH ZA UKUPNI ODRŽIVI TURISTIČKI RAZVOJ</p> <p>Ovaj cilj je predviđen za realizaciju od strane Općine Vojnić i Turističke zajednice Općine Vojnić. Cilj je usmjeren na formiranje sadržaja koji olakšavaju pokretanje, razvoj i opstanak svih poslovnih subjekata koji se bave ili namjeravaju baviti turističkom djelatnosti na području općine Vojnić. Kako bi se stvorili preduvjeti za razvoj turizma na području općine potrebno je realizirati aktivnosti izgradnje komunalne infrastrukture pomoću koje gospodarski subjekti i svi zainteresirani pojedinci mogu lakše i učinkovitije razvijati svoje djelovanje unutar turističkog sektora. Pored infrastrukture, unutar ovog cilja je predviđeno uređivanje javnih sadržaja i razvoj specifičnih usluga koji mogu služiti kao katalizator u procesu povećanja atraktivnosti cijelog područja za dolazaka turista. Javni sadržaji na koje je usmjeren ovaj cilj se odnose na turistički informativni centar i centralnu info točku (uz uključivanje modernog pristupa korištenjem digitalnih tehnologija), uređenje centralnog trga i parka, javnih parkirališnih prostora, dječjih igrališta, sportskih građevina, biciklističkih i pješačkih staza i sl.</p> <p>Cilj u sebi sadrži i komponentu koja je usmjerena na uspostavu novih i unapređenje postojećih javnih događaja/ manifestacija koje će doprinijeti povećanju broja posjetitelja području općine Vojnić i postati sastavni dio turističke ponude. Sve investicije i zahvati unutar ovog cilja, kao i svih drugih ciljeva strategije podrazumijeva usklađenost s Prostornim planom Općine Vojnić.</p>
2.	<p style="text-align: center;">RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA</p> <p>Analiza stanja područja općine Vojnić ukazuje da područje obiluje s prirodnim i kulturnim resursima koji su nedovoljno tržišno valorizirani. Zbog trenutnih globalnih turističkih trendova koji ukazuju na porast potražnje za specifičnim oblicima turizma zajedno s različitim oblicima smještaja gostiju te s obzirom na podatke iz SWOT analize i analize područja, vidljiv je veliki potencijal za razvijanje upravo takvih oblika turizma. Stoga ovaj cilj predstavlja podlogu za kontrolirani, planski i održiv razvoj turističke gospodarske grane na području općine Vojnić.</p> <p>Razvijanje specifičnih oblika turizma istovremeno znači da se potencijalni posjetitelji / turisti moraju motivirati za dolazak i to određenim dominantnim motivom, a na ovom području prirodna i kulturna baština posjeduje potencijal da upravo to postanu. Specifični oblici turizma koji su temeljem podataka iz SWOT analize, analize područja i prijedloga i sugestija dionika ostvarivi na području općine Vojnić su: tranzitni turizam, ruralni/ seoski turizam, kulturni turizam i sportsko-rekreacijski turizam s naglaskom na lovni turizam cikloturizam.</p> <p>Svaki od navedenih specifičnih oblika turizma ima barem jedan dominantan turistički motiv u obliku kulturne i prirodne baštine, a koji se dalnjim ulaganjem i razrađenim planom investiranja može vrlo profitabilno tržišno pozicionirati. Tržišna valorizacija u kontekstu ovog cilja obvezno podrazumijeva komponentu održivosti, stoga svi zahvati i investicije koje su komplementarne sa ovim ciljem podrazumijevaju održivo korištenje prirodnih, kulturnih i drugih resursa.</p>

<p>3.</p> <p>POKRETANJE, RAZVOJ I UNAPRJEĐENJE RAZLIČITIH USLUGA USMJERENIH NA TURIZAM</p>	<p>Smještajni kapaciteti te usluga posluživanja hrane i pića su bitan segment turističke ponude svakog područja. Zbog činjenice da još uvijek postoji nedovoljno razvijena razina usluga smještaja te posluživanja hrane i pića, ovaj cilj je odabran kao jedan od prioritetnih. Cilj je potrebno ostvariti i zbog činjenice da se ovo područje nalazi u ranoj fazi razvoja turističke djelatnosti i turističke ponude, a pružanje usluge kvalitetnog smještaja te raznovrsne ponude u segmentu posluživanja hrana i piće uvelike djeluju na kvalitetu ponude te doživljaj čitavog područja općine Vojnić.</p> <p>Na temelju podataka iz osnovne analize područja koji ukazuju na postojanje gospodarske aktivnosti kroz mali broj gospodarskih subjekata i fizičkih osoba - iznajmljivača sa uslugama pružanja smještaja, ugostiteljstva i posluživanja hrane i pića, ovaj cilj je direktno usmjeren na fizičke i pravne subjekte koji djeluju unutar navedenih djelatnosti. Razvoj i unapređenje te nadopuna trenutne ponude usluga kroz usmjeravanje na financiranje dostupnim bespovratnim potporama je način na koji cilj direktno djeluje na pojedinačnu konkurentnost nositelja ulaganja ali i konkurentnost cijelog područja općine u turističkom smislu. Jedan od fokusa ovog cilja je također na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koji obzirom na moguće povoljne izvore financiranja ulaganja, mogu biti nositelji projekata za razvoj i unapređenje ovih usluga u kombinaciji s proizvodima svojih gospodarstava. Ulaganja u okviru ovog cilja se mogu sufinancirati bespovratnim potporama, ali i različitim oblicima kreditiranja uz poticajne kamatne stope. Cilj potiče na ulaganja u dodatna sadržaje uz objekte smještaja (npr. bazeni, sportski sadržaji, digitalizacija ponude i sl.) kako bi se pokrenuo turistički razvoj te ojačala konkurentnost i atraktivnost turističke ponude. Uz to, realizacijom ovog cilja se postiže doprinos razvoju i obogaćivanju ukupne turističke ponude na području općine, kroz poticanje postojećih i stvaranje novih usluga usmjerenih na turizam, onih koje nisu nužno vezane za smještaj i posluživanje hrane i pića, kao što su na primjer: organizacija izleta, posjeta i „team building -a“, najam vozila i sportsko-rekreacijske opreme (npr. bicikli), turistički i lovni vodiči, najam konja za jahanje, najam sportskih terena i mnogi drugi.</p>
<p>4.</p> <p>RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA I DRUGIH AKTIVNOSTI USMJERENIH NA PROMOCIJU, OBJEDINJAVANJE I OSNOVNU STANDARDIZACIJU TURISTIČKE PONUDE PODRUČJA OPĆINE</p>	<p>Cilj je fokusiran na efektivan i efikasan plasman informacija o sadržajima turističke ponude općine Vojnić. Ovaj razvojni cilj prati provedbu cilja koji se odnosi na razvijanje specifičnih oblika turizma i cilja razvoja i unaprjeđenja različitih usluga usmjerenih na turizam. Cilj je također usmjeren prema formiraju udrženog marketinškog nastupa turističkih gospodarskih entiteta s područja Općine Vojnić što podrazumijeva zajedničko definiranje ciljanih tržišnih segmenata i odabir načina promoviranja uz obvezno korištenje marketinga putem elektroničkih medija, interneta i društvenih mreža. Svrha ovog cilja, uz navedeno, je i izgradnja kapaciteta nositelja turističkih djelatnosti, za što kvalitetniju provedbu radnih procesa unutar usluga koje se pružaju u sklopu turističke ponude područja općine. Razvijanje ljudskih potencijala podrazumijeva održavanje formalnih i neformalnih edukacija i informativnih radionica, vezanih uz turizam i poduzetništvo u turizmu; poželjno uz vanjske partnere iz turistički bolje razvijenih kontinentalnih sredina.</p>

4.1. RAZVOJNI CILJEVI, PRIORITETI, MJERE, OČEKIVANI REZULTATI I INDIKATORI

Tablica 40 - Razvojni cilj 1; izvor: sistematizacija autora

RAZVOJNI CILJ 1.	UNAPRJEĐENJE JAVNE INFRASTRUKTURE I DRUGIH SADRŽAJA POTREBNIH ZA UKUPNI ODRŽIVI TURISTIČKI RAZVOJ	
PRIORITETNE MJERE ZA POSTIZANJE CILJA 1.		
M.1.1. Razvoj javne infrastrukture potrebne za razvoj turizma	M.1.2. Kvalitativni i kvantitativni razvoj javnih usluga i sadržaja usmjerenih na podršku turističkom razvoju	M.1.3. Pokretanje novih i razvijanje postojećih javnih događaja/ manifestacija
OČEKIVANI REZULTATI		
- adekvatno razvijena komunalna infrastruktura (proširena mreža nerazvrstanih cesta s afaltnim zastorom, adekvatno razvijena sekundarna mreža vodoopskrbe i odvodnje, i sustava za pročišćavanje otpadnih voda).	- uređen i adekvatno opremljen prostor u funkciji Turističkog informativnog centra	- podignuta atraktivnost postojećih javnih događaja/ manifestacija
- povećana ulaganja u kapitalno neintenzivnu turističku infrastrukturu (npr. biciklističke staze, poučne pješačke staze, sportsko rekreacijske sadržaji idr.),	- uređeni javni sadržaji u općinskom središtu – naselju Vojnić (npr. trg, park, javni parking prostori, dječja igrališta i dr.).	- organizirani novi javni događaji/ manifestacije koji promoviraju prirodne i/ili kulturne vrijednosti općine Vojnić
- uspostavljena smeđa signalizacija na cijelom području općine.	- uspostavljena centralna informativna točka o sveobuhvatnoj turističkoj ponudi cijelog područja općine u općinskom središtu – naselju Vojnić (uključujući kartu s oznakama turističkih atrakcija i mjesta za smještaj u plakatnom i digitalnom obliku).	
INDIKATORI MJERENJA POSTIZANJA REZULTATA		
- obnovljena i izgrađena mreža vodoopskrbe i odvodnje (km); obnovljene i izgrađene nerazvrstane ceste (km), izgrađen sustav za pročišćavanje otpadnih voda za Vojnić i susjedna naselja.	- vrijednost ulaganja u Turistički informativni centar	- rast sredstava dostupnih za organiziranje postojećih manifestacija: "Gljivarijada" i „Kestenijada“ i "Zelena noć" na godišnjoj razini

- vrijednost ulaganja u kapitalno neintenzivnu turističku infrastrukturu (biciklističke staze, poučne pješačke staze, sportske građevine, sportsko rekreacijska područja, i sl.)	- vrijednost ulaganja u uređenje javnih sadržaja u središtu općine i drugim naseljima (centralni trg, park, javni parking prostori, dječja igrališta).	- broj novih sadržaja uključenih u postojeće događaje/ manifestacije (npr. enogastronomskih, povijesnih, tradicijskih, sportskih te kulturnih sadržaja i dr.)
- vrijednost ulaganja u smeđu signalizaciju, broj oznaka smeđe signalizacije postavljenih na konkretnе lokacije	- vrijednost ulaganja u centralnu informativnu točku o sveobuhvatnoj turističkoj ponudi općine Vojnić	- procijenjeni broj posjetitelja pojedinačnim događajima/ manifestacijama
NOSITELJI PROVEDBE		
Općina Vojnić	Općina Vojnić, Turistička zajednica Općine Vojnić	Općina Vojnić, Turistička zajednica Općine Vojnić, fizički i poslovni subjekti koji se bave turističkim djelatnostima ustanove u kulturi i KUD-ovi druge organizacije civilnog društva
PREDLOŽENI IZVORI FINANCIRANJA		
Proračunska sredstva Općine Vojnić, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2021. – 2027., Nacionalna sredstva resornih Ministarstava RH i dr	Proračunska sredstva Općine Vojnić, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2021. – 2027., Nacionalne potpore pojedinih Ministarstva RH, HTZ - Potpora turističkim zajednicama na turistički nerazvijenim područjima i Potpore projektima turističkih inicijativa i proizvoda na turistički nerazvijenim područjima	Proračunska sredstva Općine Vojnić, HTZ - Potpore događajima, Participacija lokalnih fizičkih i poslovnih subjekata koji se bave turističkim djelatnostima

Tablica 41 - Mjera 1.1, 1.2. i 1.3.; Izvor: sistematizacija autora

MJERA 1.1	RAZVOJ JAVNE INFRASTRUKTURE POTREBNE ZA LAKŠI TURISTIČKI RAZVOJ
Razlog za intervenciju	<p>Radi povećanja atraktivnosti područja i bolje prometne povezanosti, a samim time i povećanja sigurnosti prometa nužan je nastavak modernizacije nerazvrstanih cesta na području općine (rekonstrukcija i/ili izgradnja novih). Ulaganjem u daljnje uređenje sustava nerazvrstanih cesta unaprjeđuje se kvaliteta življenja lokalnog stanovništva, te doprinosi osnaživanju turističkih aktivnosti (bolji pristup pojedinim naseljima, te lakša dostupnost sadržaja i usluga unutar turističke ponude i dr.).</p> <p>Obzirom na izrazito nisku pokrivenost sustavom odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, kao i problema u vodoopskrbi za sva naselja i sve stanovnike, potencijalna opasnost za lokalno stanovništvo, ali i turistički razvoj cijelog područja, javlja se u obliku mogućeg zagađenja okoliša i prepreka za formiranje kvalitetnog smještaja za posjetitelje. Rješenje problema u sustavima vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja je krucijalan čimbenik za neometani planirani turistički razvoj Općine Vojnić.</p>

	Nedostatak smeđe signalizacije i nedovoljno ulaganje u kapitalno neintenzivnu turističku infrastrukturu (npr. biciklističke staze, poučne pješačke staze, sportsko rekreacijske sadržaji i dr.) prethodnih dvadesetak godina je postalo prepreka za prepoznatljivost područja kao turističkog odredišta i osobito kao prepreka u formiraju „brenda“ općine Vojnić u turističkom smislu.
Svrha/cilj	Ulaganjem u sustav nerazvrstanih cesta te sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja, smeđu signalizaciju, kao i u neintenzivnu turističku infrastrukturu, stvoriti okvire za neometani planiran turistički razvoj općine Vojnić.
Aktivnosti	Izrada nedostajuće projektno-tehničke dokumentacije za planirana ulaganja unutar ove Mjere
	Pronalazak vanjskih izvora financiranja za planirane investicije
	Izvedba planiranih radova sukladno projektno tehničkoj dokumentaciji uz ishođenje uporabnih dozvola.
MJERA 1.2	KVALITATIVNI I KVANTITATIVNI RAZVOJ JAVNIH SADRŽAJA I USLUGA
Razlog za intervenciju	Prioritetna investicija unutar ove Mjere je ulaganje u objekt i opremu u funkciji Turističkog informativnog centra koji će služiti kao mjesto na kojem je moguće dobiti kompletne informacije o sveobuhvatnoj turističkoj ponudi na području općine Vojnić. Ne nužno unutar turističkog info centra, možda prije na centralnom parking prostoru u središtu naselja Vojnić, predviđeno je ulaganje u centralnu informativnu točku koja daje sve informacije o turističkoj ponudi cijelog područja općine. Točka bi uključivala i kartu s oznakama svih turističkih atrakcija i mjesta za smještaj u plakatnom i digitalnom obliku; prilagođenu za korištenje svim kategorijama posjetitelja. Ulaganja u uređenje i opremanje javnih sadržaja u općinskom središtu – naselju Vojnić i drugim većim naseljima, u svrhu razvoja sadržaja za lokalno stanovništvo i posjetitelje nužna su za poticanje općeg standarda življenja, ali i turističkog razvoja općine Vojnić. Mjera direktno djeluje na poboljšanje ukupne gospodarsko-socijalne slike cijelog područja, te pokretanje pozitivnih trendova unutar cjelovite turističke ponude te doprinosi stvaranju „brenda“ Vojnića kao poželjnog turističkog odredišta. Javni sadržaji na koje je usmjeren ovaj cilj se odnose na centralni trg i park, javne parkirališne prostore, dječja igrališta, sportske građevine, biciklističke i pješačke staze, sadržaje budućeg Aquaparka i sl.
Svrha/cilj	Razvoj kvalitete i dostupnosti javnih usluga potrebnih za nesmetan razvoj turizma na području Općine Vojnić
Aktivnosti	Izrada projektno-tehničke dokumentacije za planirana ulaganja unutar ove Mjere
	Pronalazak vanjskih izvora financiranja za planirana ulaganja
	Izvedba planiranih radova sukladno izrađenoj projektno tehničkoj dokumentaciji
MJERA 1.3	POKRETANJE NOVIH I RAZVIJANJE TRENUTNIH JAVNIH DOGAĐAJA/ MANIFESTACIJA
Razlog za intervenciju	U svrhu podizanja atraktivnosti područja općine Vojnić u turističkom smislu planirano je povećanje sredstava za postojeće manifestacije/ događanja kao što su („Glijivarijada“, „Kestenijada“ i „Zelena noć“). Planira se u postojeće manifestacije uključiti i druge sadržaje koje bi bili interesantni za posjetitelje (npr. lokalni tradicijski običaji, stari zanati spravljanje lokalnih jela i pića i sl). Također, ovom mjerom je predviđeno osmišljavanje i organiziranje novih javnih događaja / manifestacija koji se temelje na povijesnim, tradicijskim, kulturnim, gastronomskim, i drugim vrijednostima ovog područja.

	Manifestacije, odnosno javni događaji su predviđeni za privlačenje većeg broja turista i posjetitelja, ukazivanje na specifičnosti područja ali i za promociju sadržaja ukupne turističke ponude općine Vojnić.
Svrha/cilj	Organiziranjem javnih događaja/ manifestacija stvoriti atrakcije zbog kojih turisti/ posjetitelji dolaze na područje Općine Vojnić
Aktivnosti	Izrada programa manifestacija/ javnih događaja i realnih troškovnika za organiziranje navedenih događaja manifestacija
	Pronalažak lokalnih i vanjskih izvora finansiranja za planirane manifestacije/ javne događaje
	Uspješna provedba financiranih manifestacija/ javnih događaja

Tablica 42 - Razvojni cilj 2; izvor: sistematizacija autora

RAZVOJNI CILJ 2		RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA	
PRIORITETNE MJERE ZA POSTIZANJE CILJA 2			
M 2.1. RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA PRETEŽITO TEMELJENIH NA PRIRODNIM OBILJEŽJIMA		M 2.2. RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA ZASNOVANIH NA POSEBNO PRIPREMLJENIM RESURSIMA	
OČEKIVANI REZULTATI			
razvijen ruralni/ seoski turizam		razvijen cikloturizam	
razvijen tranzitni turizam		razvijen kulturni turizam	
razvijen lovni turizam		razvijen sportsko-rekreacijski turizam	
INDIKATORI MJERENJA POSTIZANJA REZULTATA			
broj projekata/investicija usmjerenih na ruralni/ seoski turizam		broj projekata/investicija usmjerenih na cikloturizam	
broj projekata/investicija usmjerenih na tranzitni turizam		broj projekata/investicija usmjerenih na kulturni turizam	
broj projekata/investicija usmjerenih na lovni turizam		broj projekata/investicija usmjerenih na sportsko-rekreacijski turizam	
NOSITELJI PROVEDBE			
subjekti mikro i malog gospodarstva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja pružaju ugostiteljske i/ili turističke usluge, fizičke osobe - privatni iznajmljivači, poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.		subjekti mikro i malog gospodarstva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja pružaju ugostiteljske i/ili turističke usluge, fizičke osobe - privatni iznajmljivači, poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.	

PREDLOŽENI IZVORI FINANCIRANJA	
Kreditne linije banke HBOR, Kreditne linije pri agenciji HAMAG BICRO, HTZ - Potpore projektima turističkih inicijativa i proizvoda na turistički nerazvijenim područjima, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2021. – 2027., Program konkurentnosti turističkog gospodarstva	Kreditne linije banke HBOR, Kreditne linije pri agenciji HAMAG BICRO, HTZ - Potpore projektima turističkih inicijativa i proizvoda na turistički nerazvijenim područjima, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2021. – 2027., Program konkurentnosti turističkog gospodarstva

Tablica 43 - Mjera 2.1. i 2.2.; izvor: sistematizacija autora

MJERA 2.1	RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA PRETEŽITO TEMELJENIH NA PRIRODNIM OBILJEŽJIMA
Razlog za intervenciju	Obzirom na potencijale područja općine koji se odnose na sadržaje prirodnog i lokacijskog karaktera unutar predmetnog područja stvaraju se uvjeti za razvoj nekoliko oblika specifičnih oblika turizma. Od specifičnih vrsta turizma temeljenih na geografsko prirodnim obilježjima, postoji mogućnost razvijanja: ruralnog/seoskog, tranzitnog i lovnog turizma. Za svaki od tih oblika turizma postoji određeno prirodno ili geoprometno obilježje ili skup obilježja koji omogućuju učinkovito i održivo razvijanje poslovanja i formiranja odgovarajuće turističke ponude. Za ruralni/seoski turizam osnovu razvoja čini očuvano prirodno okružje i sama tradicija bavljenja poljoprivredom. Tranzitni turizam svoje temelje na ovom području, nalazi u dobroj prometnoj povezanosti cestama državnog značaja s većim gradovima i puno poznatijim turističkim odredištima (npr. Plitvičkim jezerima) kao i s granicom s BiH. Također, temelj tranzitnog turizma je pravac od smjera autoceste A1 Popovače pa prema jugu RH koji koriste u ljetnom periodu Mađari, Česi, Slovaci i drugi turisti iz sjevernih dijelova RH, jednostavno da zaobiđu gužvu prema jadranskoj obali. Ulaganjem u izgradnju i opremanje jednostavnih odmorišta na glavnim putnim pravcima, koja nude različite sadržaje, moguće je dio turista zadržati na neko vrijeme i usmjeriti ih ka drugim atrakcijama na području općine. Značajnu karakteristiku turističkog potencijala čini bogatstvo divljači u tri lovišta na području općine, što uz postojanje dugogodišnje tradicije organiziranog lova, predstavlja osnovu za razvoj lovnog turizma. Ovo nisu jedine mogućnosti za razvoj specifičnih oblika turizma vezanih uz prirodne resurse jer na području općine Vojnić postoje i drugi resursi koji se mogu višestruko povoljno iskoristiti. To se odnosi osobito na prirodne karakteristike i bioraznolikost značajnog krajobraza Petra Gora – Biljeg, koji nudi različite pogodnosti, od rekreacije poput šetnje, planinarenja i bicikliranja (<i>outdoor turizam</i>); zatim njegove jedinstvene kulturne baštine (kulturni turizam), pa sve do mogućnosti za razvijanja ponude tradicijskih jela i pića (<i>gourmet turizam</i>).
Svrha/cilj	Održivo korištenje dostupnih prirodnih resursa i karakteristika geoprometnog položaja u svrhu razvoja turističke djelatnosti
Aktivnosti	Usmjeravanje gospodarskih entiteta u turizmu na specijalizaciju u određenom područje specifičnih oblika turizma Izrada projektno tehničke dokumentacije te troškovnika za predviđena ulaganja

	Uspješna prijava i provedba ulaganja prijavljenih u sklopu projektnih prijava na vanjske izvore financiranja
MJERA 2.2	RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA ZASNOVANIH NA POSEBNO PIPREMLJENIM RESURSIMA
Razlog za intervenciju	<p>Obzirom na razvojne potencijale koji se odnose na kombinaciju sadržaja prirodnog i lokacijskog karaktera dodatno su ostvarivi uvjeti za razvoj nekoliko vrsta specifičnih oblika turizma koji se zasnavaju na posebno pripremljenim resursima.</p> <p>Od specifičnih oblika turizma temeljenih na posebno pripremljenim podlogama, a obzirom na analizu trenutnog stanja te identificirane turističke projekte dionika turističkog razvoja općine Vojnić, postoji mogućnost razvijanja: cikloturizma, kulturnog turizma i sportsko-rekreacijskog turizma. Za svaki od nabrojenih oblika postoji određena kombinacija posebno pripremljenog resursa te prirodnih i kulturnih karakteristika područja koji omogavaju učinkovito razvijanje poslovanja i specifične turističke ponude.</p> <p>Za razvoj cikloturizama na ovom području je definiranjem glavnih i sporednih ruta zadnjih nekoliko godina već puno učinjeno. Obzirom da ova vrsta selektivnog turizma bilježi najveći rast u Hrvatskoj, ali i globalno, nezaobilazna je njegova buduća uloga na području općine Vojnić. Dodatno povezivanje glavnih biciklističkih ruta sa područjem značajnog krajobraza Petrova Gora - Biljeg, kao i opremanjem tih pravaca s odmorištima i servisnim stanicama, stvara osnovu za potpuno iskorištenje svih potencijala koje sa sobom nosi ova specifična vrsta turizma.</p> <p>Ranije provedene analize su jasno pokazale da za razvoj specifičnih oblika sportsko-rekreacijskog i kulturnog turizma postoje raznoliki resursi koje je relativno jednostavno iskoristiti. Razvoj ovih oblika povlači za sobom intenzivan razvoj i plasman pratećih djelatnosti (proizvodnja i plasman eko hrane, umrežavanje smještajnih kapaciteta u ponudu i dr.) te predstavlja iznimno poželjan smjer razvoja turizma općine Vojnić. Različitost kulturno - povijesne baštine ovog kraja (od antike do perioda 2. svjetskog rata), prikazane u osnovnoj analizi, predstavlja također jedinstven resurs, koji je moguće održivo valorizirati u turističkom smislu.</p>
Svrha/cilj	Kombinacijom dostupnih prirodnih i kulturnih resursa s posebnom oblikovanim sadržajima, stvoriti podlogu za održivu i finansijski isplativu turističku ponudu cijelog kraja
Aktivnosti	<p>Usmjeravanje gospodarskih entiteta u turizmu na specijalizaciju u određenom području specifičnih oblika turizma</p> <p>Izrada projektne tehničke dokumentacije i troškovnika za predviđena ulaganja</p> <p>Uspješna prijava i provedba ulaganja prijavljenih u sklopu projektnih prijava na vanjske izvore financiranja</p>

Tablica 44 - Razvojni cilj 3; izvor: sistematizacija autora

RAZVOJNI CILJ 3	POKRETANJE, RAZVOJ I UNAPREĐENJE RAZLIČITIH USLUGA USMJERENIH NA TURIZAM	
PRIORITETNE MJERE ZA POSTIZANJE CILJA 3		
M 3.1. RAZVOJ I UNAPREĐENJE POSTOJEĆIH I STVARANJE NOVIH KAPACITETA ZA SMJEŠTAJ TE USLUŽIVANJE HRANE I PIĆA		M 3.2. RAZVOJ I UNAPREĐENJE POSTOJEĆIH I STVARANJE NOVIH USLUGA USMJERENIH NA TURIZAM
OČEKIVANI REZULTATI		
porast broja smještajnih jedinica i razvoj kvalitete smještajnih kapaciteta entiteta koji pružaju usluge smještaja	porast broja OPG-ova i drugih poslovnih subjekata koji se bave sa drugim uslugama u turizmu koje se ne odnose na smještaj i posluživanje hrane i pića	
porast kapaciteta i kvalitete ponude subjekata za obavljanje usluga posluživanja hrane i pića	doprinos razvoju i obogaćivanju ukupne turističke ponude na području općine Vojnić	
razvijeni dodatni sadržaji uz ponudu smještaja i ponudu usluge posluživanja hrane i pića		
razvijena distribucija lokalno proizvedenih proizvoda kroz djelatnost pružanja smještaja i posluživanja hrane i pića		
INDIKATORI MJERENJA POSTIZANJA REZULTATA		
izgrađeni dodatni smještajni kapaciteti, dodatni sadržaji uz smještajne kapacitete (npr. bazeni, sportski tereni, rekreativni i drugi tematski sadržaji) koji pridonose većoj konkurentnosti unutar pružanja usluga smještaja te usluge posluživanja hrane i pića	broj novih usluga usmjerenih na turizam na području općine Vojnić kao što su na primjer: organizacija jednodnevnih izleta, posjeta i „team building-a“, najam vozila i sportsko-rekreacijske opreme (npr. bicikli), turistički vodiči, najam konja za jahanje, najam sportskih terena i drugo.	
vrijednost ulaganja u objekte i opremu od strane gospodarskih subjekata koji se bave sa djelatnostima pružanja usluga smještaja te posluživanja hrane i pića	broj uspješno realiziranih projektnih prijava lokalnih OPG-ova na podmјere 6.2. i 6.4. iz Programa ruralnog razvoja RH 2021. - 2027.	
vrijednost ulaganja u dodatne sadržaje koji se vežu na djelatnost pružanja usluga smještaja i usluga posluživanja hrane i pića	vrijednost ulaganja u objekte i opremu za ponudu usluga usmjerenih ka obogaćivanju ukupne turističke ponude općine	
porast prodaje lokalno proizvedenih proizvoda		
NOSITELJI PROVEDBE		
subjekti malog gospodarstva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja pružaju ugostiteljske i/ili turističke usluge, fizičke osobe - privatni iznajmljivači	subjekti malog gospodarstva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja pružaju različite usluge vezane uz turizam, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.	

PREDLOŽENI IZVORI FINANCIRANJA

Kreditne linije komercijalnih banaka, HBOR, Kreditne linije pri agenciji HAMAG BICRO, Programi Ministarstva turizma i sporta RH, HTZ - Potpore projektima turističkih inicijativa i proizvoda na turistički nerazvijenim područjima, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2021. – 2027., i dr.	Kreditne linije komercijalnih banaka, HBOR, Kreditne linije pri agenciji HAMAG BICRO, Programi Ministarstva turizma i sporta RH, HTZ - Potpore projektima turističkih inicijativa i proizvoda na turistički nerazvijenim područjima, Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2021. – 2027., i dr.
--	--

Tablica 45 - Mjera 3.1 i 3.2.; izvor: sistematizacija autora

MJERA 3.1	RAZVOJ I UNAPREĐENJE POSTOJEĆIH I STVARANJE NOVIH KAPACITETA ZA SMJEŠTAJ TE USLUŽIVANJE HRANE I PIĆA
Razlog za intervenciju	<p>Turistički razvoj područja općine Vojnić podrazumijeva porast broja i kvalitete smještajnih kapaciteta koji je neizbjegan ukoliko se želi da cijelo područje općine konkurira na tržištu. Obzirom na prikazano trenutno stanje i ukupne turističke potencijale područja općine Vojnić, dalji razvoj turizma treba se između ostalog temeljiti i na kvalitetnoj usluzi pružanja smještaja te posluživanja hrane i pića koje čine najznačajniji dio jedne turističke ponude. U svrhu što kvalitetnijeg ukupnog turističkog razvoja planirano je podizanje kvalitete usluga postojećih subjekata koji se bave s navedenim djelatnostima te također planiran je kvantitativni razvoj smještajnih kapaciteta novih gospodarskih entiteta. Ovom mjerom se postojeći gospodarski subjekti usmjeravaju na izgradnju dodatnih smještajnih kapaciteta, ali isto tako se ohrabruju novi, za ulaganja u smještajne kapacitete i proširenje ponude posluživanja hrane i pića.</p> <p>Ova mjera je također direktno usmjerena na nadopunu i zadovoljavanje tehničkih uvjeta i standarda te podizanje ukupne razine kvalitete za djelatnost pružanja smještaja i posluživanja hrane i pića. U cilju pružanja što kvalitetnijih usluga, mjeru potiče na ulaganja u dodatne sadržaje poput bazena, saune, sportskih terena, kušaonice hrane i pića, prostorija za masažu, ukrasnih vrtova, multimedijalne sadržaje i sl. Isto tako, provedbom ove mjeru se poboljšava distribucija lokalno proizvedenih proizvoda direktno kroz djelatnost pružanja smještaja i posluživanja hrane i pića.</p>
Svrha/cilj	Ostvariti kvalitativni i kvantitativni razvoj unutar djelatnosti pružanja smještaja te usluživanja hrane i pića na području općine Vojnić
Aktivnosti	<p>Trenutnim gospodarskim entitetima u djelatnostima smještaja te usluživanja hrane i pića pružiti uvid u mogućnost vanjskog financiranja investicija</p> <p>Izrada projektno tehničke dokumentacije te troškovnika za namjeravane investicije</p> <p>Uspješna prijava i provedba investicija prijavljenih u sklopu projektnih prijava na vanjske izvore financiranja</p>
MJERA 3.2	RAZVOJ I UNAPREĐENJE POSTOJEĆIH I STVARANJE NOVIH USLUGA USMJERENIH NA TURIZAM
Razlog za intervenciju	Planirani turistički razvoj područja općine Vojnić podrazumijeva ne samo porast smještajnih kapaciteta i porast kvalitete usluge posluživanja hrane i pića, već i razvoj i unapređenje postojećih, ali i stvaranje drugih usluga usmjerenih na turizam. Takve usluge su neizbjegne ukoliko se ukupna turistička ponuda želi obogatiti i s time konkurirati na tržištu. To se može odnositi na čitav niz drugih usluga kao što su na primjer: organizacija jednodnevnih izleta i posjeta, „team building“;

	najam vozila i druge sportsko-rekreacijske opreme (npr. bicikli), najam konja za jahanje, najam sportskih terena, djelatnost turističkih vodiča i mnogi drugi. Budući da sve veći broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava više ne mogu ekonomski održivo poslovati samo od primarne poljoprivredne proizvodnje, jedan od ciljeva ove mјере je stvoriti alternativu za nedovoljno iskorištene resurse gospodarstva i s time ostvariti dodatni prihod. Navedeni način omogućuje i lakši plasman lokalnih poljoprivrednih proizvoda te povezivanje poljoprivredne djelatnosti s turističkom ponudom. Ova mјера također podrazumijeva naglasak na kvalitetu u pružanju usluga te nadopunu minimalnih tehničkih standarda. Zbog potrebe pružanja što kvalitetnijih usluga ova mјera potiče ulaganja u dodatne sadržaje poput bazena, saune, sportskih terena, kušaonice hrane i pića, prostorija za masažu, multimedijalne sadržaje i sl. sve u cilju da se s tim dodatnim sadržajima, uz poboljšane smještajne kapacitete, podigne razina turističke ponude i poveća atraktivnost cijelog područja.
Svrha/cilj	Porast kvalitete i broja smještajnih kapaciteta i gospodarskih subjekata unutar djelatnosti smještaja te usluživanje hrane i pića
Aktivnosti	<p>Svim zainteresiranim gospodarskim subjektima i pojedincima pružiti uvid u mogućnost vanjskog financiranja ulaganja u djelatnostima smještaja te posluživanja hrane i pića</p> <p>Izrada projektne tehničke dokumentacije te projektantskih troškovnika za namjeravana ulaganja.</p> <p>Uspješna prijava i realizacija ulaganja prijavljenih u sklopu projektnih prijava na vanjske izvore financiranja</p>

Tablica 46 - Razvojni cilj 4.; izvor: sistematizacija autora

RAZVOJNI CILJ 4 RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA I DRUGIH AKTIVNOSTI USMJERENIH NA PROMOCIJU, OBJEDINJAVANJE I OSNOVNU STANDARDIZACIJU TURISTIČKE PONUDE PODRUČJA OPĆINE	
PRIORITETNE MJERE ZA POSTIZANJE CILJA 4	
M 4.1. RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	M 4.2. POKRETANJE RAZVOJA MARKETINŠKE AKTIVNOSTI U TURIZMU
OČEKIVANI REZULTATI	
Ijudski potencijal pozitivno utječe na podizanje kvalitete pojedinačne i ukupne turističke ponude	učinkovit plasman informacija o turističkoj ponudi općine Vojnić na regionalnoj, državnoj i međunarodnoj razini
INDIKATORI MJERENJA POSTIZANJA REZULTATA	
broj provedenih edukacija i informativnih radionica vezanih uz turizam	vrijednost ulaganja u marketinške aktivnosti
broj polaznika edukacija i informativnih radionica vezanih uz turizam	broj zajedničkih predstavljanja gospodarskih subjekata u turizmu na domaćem i inozemnom tržištu

	broj aktivnih predstavljanja gospodarskih subjekata u turizmu putem internetskih stranica, društvenih mreža i drugih internetskih alata
NOSITELJI PROVEDBE	
Turistička zajednica Općine Vojnić, Općina Vojnić, trgovачka društva i drugi subjekti koji se bave pružanjem usluga u turizmu, organizacije civilnog društva	Turistička zajednica Općine Vojnić, subjekti malog gospodarstva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja pružaju ugostiteljske i/ili druge turističke usluge, fizičke osobe - privatni iznajmljivači, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.
PREDLOŽENI IZVORI FINANCIRANJA	
Županijski proračun, Proračun Općine Vojnić, Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali	Županijski proračun, Proračun Općine Vojnić Programi poticanja konkurentnosti turističkog gospodarstva

Tablica 47 - Mjera 4.1.i 4.2.; izvor: sistematizacija autora

MJERA 4.1	RAZVOJ LIUDSKIH POTENCIJALA	
Razlog za intervenciju	Kako bi trenutna radna snaga, koja je analizirana unutar osnovne analize, mogla biti učinkovito korištena u cilju postizanja željenog turističkog razvoja potrebno je izvršiti dodatno educiranje i usavršavanje ljudskog potencijala. Obzirom da znanja i vještine moraju biti stalno uslađivani s potrebama i novim globalnim trendovima u očekivanjima potencijalnih turista, ova mjera predstavlja bitan faktor u formiranju „brenda“ i uspjehu turističkog razvoja općine Vojnić.	
Svrha/cilj	Izvedba edukacija koje rezultiraju porastom znanja i vještina osoba koje će pružati različite turističke usluge	
Aktivnosti	Formiranje partnerstva i pronalazak vanjskih izora financiranja u svrhu organiziranja edukacija i informativnih radionica Detektiranja potreba subjekata koji se bave turizmom i drugih zainteresiranih, kao i definiranje tema za edukacije i radionice te formiranje programa u svrhu usavršavanja ljudskih potencijala Provjeda planiranog programa edukacija	
MJERA 4.2		
POKRETANJE RAZVOJA MARKETINŠKE AKTIVNOSTI U TURIZMU		
Razlog za intervenciju	Djelovanje na udruživanje gospodarskih entiteta povezanih s turizmom ima za cilj porast konkurenčnosti svih udruženih entiteta. Glavni razlog za udruživanje je smanjenje troškova u segmentima upravljanja i marketinga. Međusobna povezivanja kroz zajedničku promidžbu na najvažnijim turističkim tržištima svih poslovnih entiteta koji se bave turističkom djelatnosti na ovom području, samo je jedan od mogućih načina pristupa širem tržištu. Uz to, ova mjera ima dodatnu svrhu u objedinjavanju pojedinačnih ponuda i postizanju osnovne standardizacije turističke ponude područja općine Vojnić. Održivo korištenje prirodnih i kulturnih resursa i geoprometnog položaja u svrhu razvoja turističke djelatnosti	

	Formirati udruživanje turističkih ponuditelja na području Općine Vojnić
	Izrada marketinškog plana udruženih turističkih gospodarskih entiteta
	Uspješna realizacija izrađenog marketinškog plana

4. 2. HORIZONTALNI CILJEVI

Osim razvojnih ciljeva definiranih Strateškim planom iznimno su važni su i tzv. horizontalni ciljevi, odnosno ciljevi koji bi se trebali promicati u svim programima i projektima provedbe Strateškog plana, posebno u projektima financiranim iz fondova Europske unije . Horizontalni ciljevi uključuju:

- *promociju ravnopravnosti i jednakih mogućnosti*

(odnosi se na nacionalnu ravnopravnost i ravnopravnost spolova, socijalnu pravdu, jednakost i poštovanje prava čovjeka, odnosno sve javne politike i prioriteti provoditi će se s ciljem uspostavljanja ravnopravnosti i promicanja jednakih mogućnosti. U Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030 jasno stoji: „...Hrvatska će u narednom desetljeću biti društvo u kojem nema diskriminacije na temelju rasne ili etničke pripadnosti, vjere, spola, spolne orientacije, nacionalnog ili društvenog podrijetla i invaliditeta, u kojem su svi hrvatski građani jednakopravni na svim područjima javnog i privatnog života, imaju jednak status, jednakе mogućnosti za ostvarivanje svojih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata...“

Ovdje je potrebno istaći da se promocija ravopopravnosti i jednakih mogućnosti odnosi ne samo na socijalnu pravdu, ravnopravnost žena i muškaraca i ravnopravnost načonalnih manjina već i na stvaranje okruženja poticajnog za razvoj civilnoga društva koje je od neposrednog interesa za opće dobro i jedno je od temeljnih obilježja dobrog upravljanja i suvremene države koja služi svojim građanima.

Promocija ravopopravnosti i jednakih mogućnosti, također se odnosi na osobe s invaliditetom kao ravnopravne članove društva koji zaslužuju jednakе mogućnosti kakve imaju i drugi građani; s posebnim naglaskom na osiguranje jednakog pristupa obrazovanju, zaposlenju i svim javnim uslugama. Na to posebno treba obratiti pozornost kod oblikovanja projekata koji uključuju izgradnju ili rekonstrukciju komunalne i društvene infrastrukture te isto tako ugrađivanju načela pristupačnosti u sve digitalne sadržaje za sve građane.

- *održivi razvoj, upravljanje okolišem i smanjenje utjecaja klimatskih promjena*

Održivi razvoj podrazumijeva uravnotežen razvoj koji uzima u obzir moguće okolišne, društvene i ekonomski učinke pri planiranju i provedbi projekata i aktivnosti. Za definiranje ovih horizontalnih načela, najbolje je usvojiti definicije i objašnjenja iz uputa za prijavitelje u okviru ranije objavljenih programa i natječaja.

Održivi razvoj podrazumijeva uravnotežen razvoj koji uzima u obzir moguće okolišne, društvene i ekonomski učinke pri planiranju i provedbi aktivnosti. Iako je očuvanje okoliša

samo jedna od tri dimenzije održivog razvoja (uz ekonomsku i društvenu), najveći naglasak pri procjeni doprinosa održivom razvoju se treba dati na okolišnu dimenziju jer ostale dvije dimenzije predstavljaju temeljni sadržaj Strateškog plana i odražavaju se u svim njegovim prioritetima i ciljevima. Pri tome se za projekte koji uključuju izgradnju ili rekonstrukciju komunalne i društvene infrastrukture relativno lako i jednostvano može obrazložiti njihov utjecaj na održivi razvoj i okoliš.

Međutim, ukoliko se radi o drugačijim projektima koji nemaju direktni utjecaj na okoliš, postoje druge mogućnosti promoviranja održivog razvoja kao što su na primjer: podizanje razine javne svijesti kroz edukacijske programe i medijske kampanje o važnosti brige za okoliš, ali i brige za zdravlje i kvalitetu života ljudi; nabavljanje lokalnih proizvoda i usluga kroz suradnju s ekološkim proizvođačima; promicanje solidarnosti, socijalne kohezije i pravednosti i dr. Prijavitelji mogu pružiti dokaze o internim pravilima organizacije o učinkovitom korištenju prirodnih resursa (energije, vode i sl.), izbjegavanju korištenja jednokratnih proizvoda, recikliraju, upotrebi zelenih tehnoloških rješenja i tako dokazati kako su njihovi zaposlenici upoznati s načelima održivog razvoja te ih sami primjenjuju i potiču njihovu primjenu kod partnera i korisnika projekta.⁷

Kao druga ilustracija, za oblikovanje horizontalnog načela održivog razvoja za projekte koji nisu nužno vezani za infrastrukturu, može se osloniti na Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća kojom se uređuje primjena ESI fondova, gdje je održivi razvoj opisan kao - „posebne akcije koje uzimaju u obzir zahtjeve zaštite okoliša, učinkovitosti resursa, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu na njih, spremnost na katastrofe i prevenciju rizika i upravljanja njima“.⁸

Isto tako, za potrebe provedbe ranijeg Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (OPKK) izrađene su Upute za prijavitelje i korisnike o provedbi horizontalnih načela, koje navode da se u fazi pripreme projekata treba voditi računa o klimatskim izazovima i razmatrati jačanje otpornosti na klimatske promjene. Dodatno se kroz postupak procjene utjecaja na okoliš za sve zahvate/projekte, koji podliježu proceduri procjene utjecaja na okoliš (PUO) treba procijeniti na koji način planirani zahvat utječe na klimatske promjene, odnosno kako klimatske promjene mogu utjecati na planirani zahvat.⁹

- ***poštivanje načela dobrog upravljanja uz razvoj partnerstva i sudioničke demokracije***

Prilikom oblikovanja projekta, formiranja partnerstva i kasnijeg izvještavanja prilikom provedbe projekta, potrebno je obrazložiti kako projekt doprinosi promicanju načela dobrog upravljanja te da li se kroz provedbu projekta ostvaruje značajna suradnja s organizacijama civilnog društva i pripadnicima drugih sektora.

⁷ Upute za prijavitelje i korisnike operativnog programa učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. o provedbi horizontalnih načela

⁸ Uredba EU br. 1303/2013, čl. 8

⁹ Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu

5. USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA OPĆINE S CILJEVIMA EU, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM RAZVOJnim CILJEVIMA

Strateški plan razvoja turizma na području Općine Vojnić za razdoblje 2017.-2025. je razvojni dokument koji se pripremao dijelom i kao podloga za korištenje dostupnih nacionalnih izvora financiranja i fondova Europske unije. Tijekom pripreme dokumenta posebna pozornost je posvećena usklađenosti s ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030., kao i drugim strateškim dokumentima nacionalne razine (Nacionalni plana oporavaka i otpornosti 2021. – 2023., Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu i dr); te isto tako s Planom razvoja općine Vojnić 2021.-2027, koji je usvojen ranije.

Već iz vizije Hrvatske 2030. godine je vidljivo da oba dokumenta imaju uključene iste elemente – očuvane prirodne i kulturne resurse i učinak na poboljšanje životnih uvjeta lokalnog stanovništva:

Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve.¹⁰

U Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. godine detaljno su opisani i objašnjeni različiti aspekti razvojnih potencijala, koji su podjeljeni u dvije velike kategorije: „Globalni i europski koncept“ te „Razvojni izazovi i potencijali Hrvatske u idućem desetljeću“.

Razvojni potencijali iz kategorije „Globalni i europski koncept“ su:

- Tehnološke promjene i rastuća uloga umjetne inteligencije,
- Starenje stanovništva i nepovoljni demografski trendovi u Europi,
- Klimatske promjene i održivo korištenje resursa,
- Rastuća urbanizacija i očuvanje kvalitete života,
- Sigurnosni izazovi.

Druga kategorija Razvojni izazovi i potencijali Hrvatske u idućem desetljeću osvrće se na činjenicu kako u nadolazećem desetljeću Hrvatska mora savladati posljedice krize uzrokovane pandemijom i teškim posljedicama oporavka od potresa koji su pogodili Zagreb i Banovinu u 2020. godini. te nastaviti raditi na konvergenciji s drugim državama članicama Europske unije.

U Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. godine u okviru četiri razvojna smjera definirani su strateški ciljevi koji će pridonijeti ostvarenju vizije Hrvatske 2030. godine:

Razvojnom smjeru „**Održivo gospodarstvo i društvo**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
2. Obrazovani i zaposleni ljudi
3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

¹⁰ Nacionalna razvojna strategija RH do 2030. godine

4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske.

Razvojnom smjeru „**Jačanje otpornosti na krize**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji

7. Sigurnost za stabilan razvoj.

Razvojnom smjeru „**Zelena i digitalna tranzicija**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva

10. Održiva mobilnost

11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva.

Razvojnom smjeru „**Ravnomjeran regionalni razvoj**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima

13. Jačanje regionalne konkurentnosti.¹¹

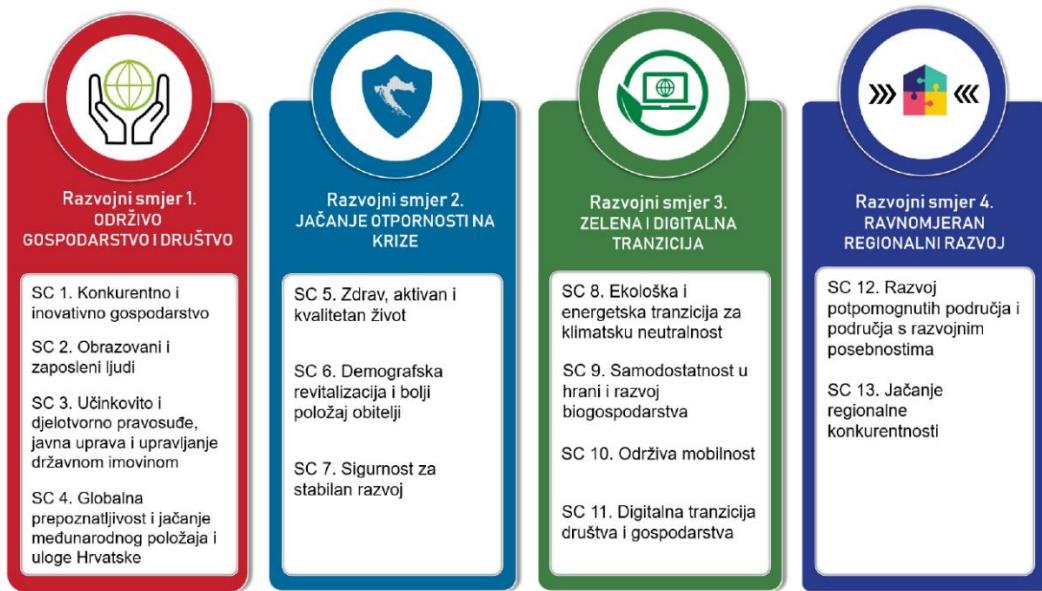
Na slikama 11, 12 i 13 prikazana su: *Ključna strateška odrednica razvoja i razvojni smjerovi Hrvatske do 2030., Razvojni smjerovi i strateški ciljevi NRS-a 2030. i Prioritetna područja javnih politika za strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“.*

Slika 11 – Ključna strateška odrednica razvoja i razvojni smjerovi Hrvatske do 2030.

Izvor: Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

¹¹ Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

Slika 12 – Prikaz razvojnih smjerova i strateških ciljeva NRS-a 2030

Izvor: Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

Slika 13 – Prioritetna područja javnih politika za strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“

Izvor: Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

U prioritetnom strateškom cilju 1. jasno je kao jedno od prioritetnih područja istaknut „**Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma**“ (prioritetno područje 4.). U sklopu tog prioritetnog područja se izdvajaju sljedeći elementi:

- ◆ poticanje ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma;
- ◆ povećanje multiplikacijskih učinaka turizma na područja poljoprivrede, digitalizacije, prometa, energije i okoliša te sporta i kreativnih industrija;
- ◆ razvoj funkcionalnih i održivih turističkih regija radi cijelovitog turističkog doživljaja i produljenja sezone kroz ulaganja u javnu turističku infrastrukturu i promociju;
- ◆ integralno upravljanje destinacijama radi pronalaženja odgovarajućih specijalizacija, ponude dodatnih sadržaja i produljenja sezone; turistička valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine, gastronomске i enološke ponude;

- ◆ prijelaz prema nišama više dodane vrijednosti, uz naglasak na rast kvalitete ponude, digitalizaciju, inovacije i povećanje ponude smještajnih kapaciteta visoke kvalitete;
- ◆ otklanjanje administrativnih prepreka i poboljšanje dostupnosti javne infrastrukture za realizaciju investicija u turizmu;
- ◆ pozicioniranje prema novim i velikim, brzorastućim globalnim emitivnim tržištima;
- ◆ promoviranje Hrvatske kao sigurne i zdrave destinacije koja nudi visokokvalitetnu i raznovrsnu turističku uslugu

U prioritnom području „*Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma*“ izrijekom su spomenuti skoro svi specifični oblici turizma na čiji razvoj je usmjeren i Strateški plan razvoja turizma na području općine Vojnić 2021. – 2025.:

„Razvojem funkcionalnih i održivih turističkih regija radi ponude cjelovitog turističkog doživljaja, uz produljenje sezone i pomak k turističkim proizvodima više dodane vrijednosti na temelju kvalitetnijih smještajnih kapaciteta i pratećih sadržaja, omogućiti će se pametne mikro-regionalne specijalizacije u različitim nišama posebnih oblika turizma. To su, primjerice, zdravstveni, ruralni, gourmet turizam, eko-turizam, outdoor turizam, nautički, kulturni i vjerski turizam, sportski turizam itd.“.¹²

Prilikom izrade Strateškog plana je uzeta u obzir sve veća važnost klimatskih promjena koje sve više utječu na sve razvojne sektore. Klimatske promjene su važan segment na koji treba obratiti pozornost ne samo prilikom izrade razvojnih dokumenata već puno više kasnije, prilikom oblikovanja projekata i njihovo provedbi.

Na temelju općih načela za definiranje mjera, analize postojećeg stanja i procjene stupnja ranjivosti i mogućih odgovora na izazove prilagodbe klimatskim promjenama za svaki od sektora je utvrđen skup mjera koji ima za cilj na učinkovit način definirati sustav prilagodbe klimatskim promjenama. Tako su u Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070., definirane mjere prilagodbe klimatskim promjenama po sektorima, gdje se u sektoru turizma izdvajaju:

- Integriranje klimatskih promjena u strategiju razvoja turizma;
- Osvješćivanje stručnjaka uključenih u turistički sektor o utjecaju, rizicima i mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama;
- Poticanje edukacije učenika srednjih škola i studenata o klimatskim promjenama;
- Jačanje otpornosti turističke infrastrukture na različite vremenske ekstreme i
- Jačanje otpornosti lokalnih zajednica u sektoru turizma.

Osim gore navedenih sektorskih mjera za turizam, u Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama je definiran i skup horizontalnih mjera, odnosno međusektorskih mjera kao što su prostorno planiranje i uređenje te upravljanje rizicima od katastrofa.¹³

Iz svega gore navedenog je vidljivo da je Strateški plan razvoja turizma na području općine Vojnić 2021. – 2025. u potpunosti usklađen s prioritetnim područjima Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine kao i Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za

¹² Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

¹³ Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070.

razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. Dodatno, Strateški plan je usklađen s prioritetima razvoja općine Vojnić, odnosno sa Planom razvoja područja općine Vojnić 2021.-2027. Nakon usvajanja razvojnog strateškog dokumenta za naredno programsko razdoblje za područje Karlovačke županije, Strateški plan razvoja turizma će biti dodatno usklađen.

6. PROVEDBENI MEHANIZMI

Strateški plan razvoja turizma općine Vojnić sastoji se od razrađene hijerarhije - od vizije, preko strateških ciljeva, do mjera te projekata/aktivnosti za njihovu provedbu. I dok konačna uspješnost i vrijednost strategije uvelike ovisi o tome koliko su dobro „pogođeni“, osnovni sastavni dijelovi, odnosno koliko dobro ciljevi strateški usmjeravaju razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predložene aktivnosti i projekti doista pridonose ostvarivanju određenih prioriteta i mjera. Uspješnost provedbe Strategije znatno zavisi od kvalitete provedbe i upravljanja projektima, jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh ako izostane njihova kvalitetna provedba.

Stoga je potrebno odrediti određene mehanizme provedbe Strateškog plana. Pri tome se prvenstveno misli na definiranje pokazatelja provedbe koji moraju biti jasni i kvantitativno određeni, te povezani s tijelima/institucijama koje su zadužene za razvoj, odnosno imaju utjecaj na provedbu mjera i aktivnosti, poštujući pri tome obvezno načelo transparentnosti. Drugim riječima, potrebno je odrediti odgovornost za provedbu, način vrednovanja kroz definirane pokazatelje, kao i tijelo koje prati i izvješćuje o provedbi. Također, jedan od izrazito važnih mehanizama predstavlja informiranje i sudjelovanje javnosti/građana u provedbenom procesu. Obzirom da se provedba temelji na projektima i programima, iznimno je važno utvrditi kriterije prema kojima će oni biti usvojeni te odrediti prioritete u realizaciji.

Uspješna provedba znači učinkovito upravljanje koje treba biti zasnovano na dobro osmišljenom, detaljnem, realnom i provedivom planu provedbe. Plan obvezno sadrži podjelu odgovornosti, strategiju financiranja i finansijske alokacije, vremenski plan te konkretnе aktivnosti, kako za provedbu, tako i za njeno praćenje i vrednovanje. Strateški plan će pridonijeti i uspješnjem privlačenju i natjecanju za finansijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora financiranja i to od regionalnih i nacionalnih programa i institucija Republike Hrvatske pa do onih iz EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih izvora, pa sve do privatnih ulagača. Strateški plan je ustvari podloga za utvrđivanje i određivanje prioritetnih razvojnih projekata u turizmu te isto tako za njihovo primjereni predstavljanje i kandidiranje za financiranje.

Strateški plan razvoja turizma je podložna i promjenama nakon određenog razdoblja (odnosno kad god to okolnosti nalažu), a koji se trebaju zasnivati na vrednovanju njene provedbe te usuglašavanju s nacionalnim i regionalnim prioritetima. Ovako revidiran dokument ponovno usvaja Općinsko vijeće.

Provedbu Plana može se podijeliti u dvije osnovne faze:

U prvoj fazi, gdje najveću odgovornost ima sama Općina Vojnić i Turistička zajednica Općine Vojnić, potrebno je pripremiti sve dionike za provedbu, kreirati partnerstva i uvesti praksu zajedničkog donošenja odluka. Jačanje partnerstva i izgradnja konsenzusa je potrebna iz više razloga. Sve ciljeve Plana nije moguće, niti je planirano, ostvariti isključivo lokalnim, odnosno općinskim sredstvima. Provedba treba uključiti i sve druge izvore sufinanciranja projekata. Strateški plan je multisektorske naravi, što nameće potrebu ujednačenog i zajedničkog djelovanja većeg broja dionika koji nemaju nužno iste interese. Ovu aktivnost treba potaknuti općinska administracija uključujući aktivnosti izgradnje mehanizama suradnje između različitih razina uprave (unutarnja, horizontalna i vertikalna koordinacija), te između javne uprave, civilnog i privatnog sektora (vanjska koordinacija). Jednako je važno posvetiti pozornost informiranju i promociji ciljeva Strateškog plana, kako bi se dodatno senzibilizirala javnost. Stalna komunikacija sa širom javnosti je od iznimne važnosti.

Uz jačanje partnerstva potrebno je, u prvoj fazi provedbe, izgraditi kapacitete i provesti organizacijske prilagodbe koje će Strateški plan učiniti operativnom. To uključuje stalno osposobljavanje službenika za upravljanje projektnim ciklusom, komunikaciju na stranim jezicima, unaprjeđenje informacijsko-komunikacijske vještina, natječajne procedure i potrebnu dokumentaciju i sl. Organizacijska prilagodba odnosi se na kanale komunikacije i koordinacije koje je potrebno unaprijediti, te s tim u svezi, osnovati i održavati jedinstvenu bazu projekata sukladno metodologiji i modelu primjenjenom na razini Županije, LAG-a i Općine. Obzirom da se pokreću i realiziraju mnoge ideje, inicijative i projekti, i to s različitim razvojnim učincima, s različitim prioritetima, sadržajima, finansijskim vrijednostima i dr., s različitim predlagateljima tih ideja i projekata, i u isto vrijeme mnogo je raznovrsnih natječaja za njihovo financiranje – baza projekata je osnovni alat za praćenja učinaka provedbe Strategije. Drugim riječima, svaki projekt za koji se traži, bilo suglasnost, potpora ili sufinanciranje, mora biti uveden u Bazu projekata.

Druga faza provedbe Strategije odnosi se na samu provedbu konkretnih projekata i aktivnosti u razvoju turizma na području općine te njihovo praćenje i vrednovanje.

6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU

Općina Vojnić

Ključnu ulogu u provedbi Strategije ima Jedinica lokalne samouprave, odnosno Općina Vojnić i njezina upravna tijela. Općinsko vijeće Općine Vojnić usvaja Strategiju, te nakon usvajanja, redovito, razmatrajući godišnja i druga izvješća, prati njenu provedbu. Drugim planskim dokumentima koje Općinsko vijeće donosi, osigurava se provedba Strategije te poduzimaju mjere iz svoje nadležnosti usmjerenе poboljšanju provedbe. Načelnik Općine Vojnić usklađuje aktivnosti svih općinskih tijela i drugih dionika provedbe Strategije donošenjem provedbenih akata, predlaganjem mjera provedbe, nadzorom nad provedbom tih mjera, sudjelovanjem u postupku odabira razvojnih projekata te izvješćivanjem Općinskog vijeća o provedbi i rezultatima provedbe. U okviru svog djelokruga, upravna tijela Općine prate provedbu, pripremaju i provode

razvojne projekte te obavljaju druge poslove od važnosti za provedbu Strategije koji su im propisima ili aktima povjereni, i to putem koordinatora provedbe kojeg imenuje Načelnik.

TZ Općine Vojnić

Turistička zajednica Općine Vojnić unutar Strategije i njene provedbe, ima ulogu razmatrati godišnja i druga izvješća, pratiti njenu provedbu; inicirati, pripremati i provoditi razvojne turističke projekte te obavljati i druge poslove od važnosti za provedbu Strategije.

Lokalna akcijska grupa (LAG) Petrova Gora

LAG Petrova Gora koordinator je aktivnosti provedbe projekata i sustava praćenja provedbe Strategije u dijelu provedbe projekata na područjima naselja općine Vojnić, a koji se sufinanciraju iz Programa ruralnog razvoja 2021-2027 (EPFRR¹⁴). LAG je zadužen je za potporu i praćenje projekata koji se realiziraju iz Programa ruralnog razvoja putem svih provedbenih mjera, a posebno putem podmjere 19.2 odnosno realizaciju Lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2021.-2027.

Razvojna agencija Karlovačke županije

Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije je regionalni koordinator razvoja, zadužena za koordiniranje gospodarskog razvoja i promoviranja Karlovačke županije kao regije iznimnog geostrateškog položaja u Republici Hrvatskoj. Njena misija je da objedini prioritete i mjere sa područja gospodarstva, prirodnih i kulturnih potencijala, poljoprivrede i zaštite okoliša, ljudskog potencijala, kvalitete života, međunarodne i prekogranične suradnje, usmjerene su na potrebe županije, jedinica lokalne samouprave, javnih institucija, javnopravnih tijela i tijela s javnim ovlastima. Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije je koordinator projekata za područje županije, s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja. Osim koordiniranja pripreme i izrade županijskih planova razvoja, agencija obavlja sljedeće poslove: praćenje provedbe, poticanje zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te kroz međuregionalnu i prekograničnu suradnju; sudjeluje u izradi razvojnih projekata. Uz srodne aktivnosti povezane sa Strategijom, agencija obavlja i niz drugih aktivnosti u području promicanja ulaganja i podrške razvoju poduzetništva na području općine Vojnić.

Javni sektor

Javni sektor, u ovom kontekstu, uključuje institucije i organizacije iz javnog sektora s područja općine Vojnić i Karlovačke županije. Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata iz područja svog djelovanja. Jačanje i uloga javnog sektora ključni su u narednom programskom razdoblju 2021.-2027

¹⁴ EPFRR (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj)

Civilno društvo

Organizacije civilnog društva (OCD) pokazale su se kao značajan sudionik u izradi strategije zbog iskustva koje imaju u radu unutar okruženja koje se temelji na pripremi i provedbi projekata. OCD imaju posebno značajnu ulogu u područjima očuvanja okoliša, zaštite prirodne i kulturne baštine i razvoju ljudskih potencijala. OCD mogu aktivno utjecati na dotok dodatnih sredstava iz nacionalnih i EU fondova za financiranje razvojnih inicijativa koje ne pokrivaju ostali dionici. Aktivna uloga OCD-a u razvoju participativnih procesa u donošenju odluka, kreiranju partnerskih odnosa s javnim i gospodarskim sektorom, jedna su od ključnih razvojnih smjernica za naredno razdoblje.

Privatni sektor

Privatni, gospodarski, sektor je glavni pokretač gospodarstva, stvaranja boljih uvjeta življenja i kreiranja radnih mesta. Svrha Strategije je, između ostalog, stvoriti preduvjete za što kvalitetnije olakšavanje djelovanja privatnog sektora. Ona će se, prije svega, ostvarivati razvojem suradnje i dijaloga gospodarskog i javnog sektora (obrazovnog sustava, sustava tržišta rada, podršku kroz razne programe edukacije, programe potpora, izgradnju i održavanja potrebne infrastrukture itd.). Iz tog razloga, sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi Strategije razvoja turizma, od izrazite je važnosti. Na taj način, djelovanje javnog sektora kontinuirano se uskladjuje s potrebama privatnog sektora, naravno, vodeći računa o poštivanju načela održivog razvoja.

6.2. FINANCIRANJE

Da bi se osigurala provedba Strateškog plan razvoja turizma na području općine Vojnić za razdoblje 2021.-2025. potrebno je privući sredstava potrebna za provedbu svih mjera. Financijski plan za realizaciju prioritetnih strateških projekata Općine sadrži prikaz potrebnih sredstava, razrađen po mjerama i izvorima financiranja. Okvirni financijski plan (za prioritetne strateške projekte) treba se izraditi temeljem podataka akcijskog plana i iz proračuna Općine te procjeni mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine, odnosno na temelju procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz Strukturnih i investicijskih, drugih fondova EU te drugih izvora financiranja (kao mogućnosti financiranja treba uzeti u obzir i druge domaće i međunarodne izvore te privatni sektor). Akcijski plan treba obuhvatiti projekciju potreba iz definiranih izvora za svaku godinu realizacije, počevši s 2021., nakon objave definiranih operativnih programa i njihovih mjera te sukladno nacionalnom strateškom razvojnom okviru. Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava, kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja, važan su aspekt provedbe Strateškog plana. Obzirom da se radi o planovima do 2025., umjesto ukupnog financijskog okvira, na godišnjoj razini će se kroz proračun, definirati godišnje potrebna (indikativna) financijska sredstva.

Provedba Strategije financirati će se iz sljedećih izvora:

- ◆ Proračun Općine Vojnić - planiran za kapitalna ulaganja, poticanje održivog gospodarskog razvoja, projekte u obrazovanju, programe zapošljavanja, društvenu i komunalnu

infrastrukturu, za programe javnih potreba u kulturi, sportu i razvoju civilnog društva, zaštitu prirode i gospodarenje otpadom, razvoj turizma i dr. Iz proračuna su, u manjem dijelu planirana i sredstva za provedbu ostalih mjeru, ali i za kandidiranje projekata za financiranje iz EU fondova.

- ◆ Proračun Karlovačke županije - udio županijskog proračuna u provedbi općinskog plana razvoja predviđen za provedbu zajedničkih projekata tj. planiran je za zajedničke projekte od regionalnog značaja.
- ◆ Sredstva državnog proračuna tj. proračuna resornih Ministarstava pojavljuju se u obliku decentraliziranih sredstava i planirana su u proračunu Općine Vojnić, ali su procijenjena i temeljem planiranih ili projekata koji su odobreni, ili se već nalaze u provedbi. S obzirom na niži indeks razvijenosti općine Vojnić, dostupna sredstva su veća u poređenju s drugim JLS s većim indeksom, i tu činjenicu svakako treba iskoristiti. Važno je napomenuti da se za ova sredstva po pojedinim Natječajima i Javnim pozivima mogu javljati i drugi civilni ili privatni subjekti koji djeluju na području općine Vojnić.
- ◆ Fondovi Europske unije – kao izvor značajnih sredstava za provedbu projekata planirani su i fondovi EU, kako (ESI) - Strukturnih i Investicijskih fondova (EFRR/EFRD, ESF, EPFRR/EAFRD, EFPR/EMFF) tako i drugih programa iz proračuna EU , a koje mogu koristiti različiti sektorski korisnici u Republici Hrvatskoj, odnosno u kojima su prihvatljivi prijavitelji i korisnici iz Hrvatske. Osim EU fondova, moguće je financiranje i iz drugih međunarodnih izvora (Svjetska banka, EIB, EBRD, Zaklade i Fondacije i sl.)
- ◆ Od ostalih izvora predviđaju se i privatni (izvori koji uključuju tvrtke, ali i fizičke osobe kao financijere i donatore) te isto tako, u vrlo malom obimu, i ostali izvori sredstava (nevladine, lokalne organizacije i sl.).

7. PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Kako bi se osigurala operativnost provedbe strategije iznimno je važno pratiti i vrednovati njenu provedbu. To, također predstavlja osnovu za izradu godišnjih izvješća, a osnovni preuvjet je da su utvrđeni pokazatelji/indikatori ostvarenja pojedinih ciljeva, prioriteta i mjeru, koji će dodatno biti usklađeni nakon objave županijske razvojne strategije za razdoblje do 2027.

Uspostavom sustava praćenja i vrednovanja ove strategije, omogućuje se efikasna i transparentna provedba. Glavni cilj ovakvog sustava je mogućnost provjere postoji li potreba za određenim programom i stvaranje sigurnosti da su dostupni resursi optimalno iskorišteni. Uz to, praćenje i vrednovanje Strategije daje razinu odgovornosti koja potvrđuje do koje mjeru su ciljevi određenog programa ostvareni te se povećava razumijevanje o tome što funkcioniра i kako poboljšati učinke različitih mjera i programa. Općenito, pratiti će se sljedeće skupine pokazatelja:

- ◆ stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjeru,
- ◆ ostvarene rezultate i učinke na razvoj turizma,
- ◆ učinkovitost i uspješnost u korištenju finansijskih sredstava.

Za učinkovito praćenje i vrednovanje i korištenje rezultata vrednovanja potrebno je organizirati primjereno informatički sustav upravljanja i pohrane relevantnih podataka. Takav sustav treba osigurati pravodobne informacije o različitim projektima, njihovim sudionicima i rezultatima. Osnovu sustava činila bi baza podataka koja bi minimalno trebala sadržavati:

- ◆ Osnovne podatke o svakom projektu (nositelji, vrijeme trajanja, iznos financiranja, ciljevi projekt i dr.);
- ◆ Dodatne podatke o sadržaju projekta (mjera i prioritet unutar kojih se projekt realizira, sažetak projekta);
- ◆ Ključne pokazatelje rezultata svakog projekta.

Podaci potrebni za vrednovanje prikupljaju se na projektnoj razini koja omogućuje individualno praćenje svakog projekta. S druge strane, agregirani podaci za sve projekte trebaju pružiti mogućnost transparentnog praćenja provedbe strateških prioriteta i ciljeva. Temeljem tih podataka izrađuje se izvješće o provedbi, na godišnjoj razini koje se prezentira Općinskom vijeću i široj javnosti. Praćenje napretka i vrednovanje utjecaja osigurat će potrebne informacije u svrhu javne debate, reprogramiranja i ažuriranje strateškog dokumenta, kad je to potrebno.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja od kojih je, za socio-ekonomske projekte najkorisnija ona koja se sastoji od: ulaznih i izlaznih pokazatelja, pokazatelja rezultata i dugoročnih učinaka. Ulazni pokazatelji pružaju informacije o finansijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu projekta (na primjer ukupan proračun za provedbu projekta, broj organizacija uključenih u provedbu projekta, itd.). Izlazni pokazatelji odnose se na izravne rezultate projektnih aktivnosti (npr. kilometri izgrađenih cesta, broj usavršenih polaznika tečaja itd.).

Pokazatelji rezultata izravno su povezani s ciljevima projekta. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike projekta, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati omogućuju i utvrđivanje učinkovitosti svakog pojedinog projekta. Npr. ciljevi projekta izgradnje i/ili rekonstrukcije vodoopskrbnog sustava mogu biti: a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje vremena redukcije, smanjenje broja kvarova, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom i sl. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta: povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom vode ili povećanom pokrivenošću područja.

Pokazatelji dugoročnih učinaka ukazuju na posljedice koje će projekti imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na stanovništvo i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja i dr.). Dugoročni učinci su povezani sa svrhom projekata, tj. s krajnjom namjenom pokretanja projekata. Svaki od tih učinaka može se kategorizirati prema ciljanim skupinama korisnika projekta koje se u pravilu dijele na: lokalno stanovništvo, lokalno gospodarstvo i lokalne, nevladine i druge, organizacije. Cilj takve podjele je procijeniti učinke projekata na ključne nositelje razvoja, a to su upravo stanovništvo, poduzetnici, jedinicu lokalne samouprave te lokalne nevladine i druge organizacije.

Kvaliteti vrednovanja pridonosi veći broj izvora iz kojih se prikupljaju podatci. Tako se smanjuje rizik gubitka na kvaliteti podataka kao posljedica postojanja jednog izvora podataka. Zbog toga je poželjno, za svaki projekt zasebno, razmotriti različite mogućnosti za prikupljanje podataka.

Moguće metode prikupljanja podataka uključuju podatke iz zahtjeva za dodjelu sredstava, izvješća o završetku projekta, provedenih anketa, osobnih intervjuja, službenih statistika, fokus-grupe koje okupljaju relevantne sudionike projekta itd. Po završetku i prihvaćanju vrednovanja razvojnih učinaka strategije potrebno je s glavnim rezultatima, neposredno ili posredno, preko medija, ili njihovom kombinacijom, upoznati ključne lokalne i regionalne dionike, a obavezno Karlovačku županiju i LAG. Pri tome je posebno važno rezultate vrednovanja iskazati na razumljiv, i što objektivniji, način.

Tijekom provedbe strategije razvoja nužno je osigurati potpunu informiranost svih dionika te promidžbu rezultata strategije jer je to preduvjet učinkovitosti i optimalnosti. S tim ciljem, dobro je izraditi Komunikacijski plan čiji ciljevi su:

- ◆ Informirati širu javnost o ulozi Strateškog plana razvoja turizma na području općine Vojnić u ostvarivanju ciljeva ravnomjernog lokalnog razvoja (pri tome obvezno koridititi web stranice Općine i Turističke zajednice te društvene mreže);
- ◆ Informirati širu javnost o ciljevima, prioritetima i mjerama Strateškog plana razvoja turizma na području općine Vojnić za razdoblje 2021.-2027 (pri tome obvezno koridititi web stranice Općine i Turističke zajednice te društvene mreže);
- ◆ Informirati dionike i potencijalne korisnike, na lokalnoj razini, o dostupnim mogućnostima sufinanciranja razvojnih projekata;
- ◆ Osigurati transparentnost provedbe;
- ◆ Osigurati pozitivno medijsko pokrivanje aktivnosti koje se provode kroz aktivan i direktni pristup predstavnicima medija.

Strateški plan razvoja odnosi se na razdoblje do 2025. godine. Tijekom razdoblja trajanja, predviđena je minimalno 1 revizija dokumenta, negdje u sredini provedbe, i to radi promjena koje mogu biti nastupiti u nacionalnim i regionalnim programskim dokumentima.

Vanjsko vrednovanje pokazatelja provedbe i samog dokumenta (*Ex ante evaluacija*) iznimno je važno i trebalo bi biti provedeno nakon izrade oba nacrta ažuriranog Strateškog plana. Vanjsko vrednovanje jedan je od glavnih alata efikasnog upravljanja¹⁵. Njegova osnovna svrha je poboljšanje operativnosti Strateškog plan razvoja turizma na području općine Vojnić, a time i cjelokupnog procesa programiranja. Cilj vanjskog vrednovanja je i optimizacija izdvojenih sredstava te poboljšanje kvalitete razvojnog programiranja.

Vanjsko vrednovanje uključuje procjenu: postojećih i dugoročnih potreba; ciljeva koje treba postići; kvalitetu indikatora i očekivanih rezultata; ciljeva, u smislu utjecaja, u odnosu na osnovu analizu stanja; dodanu vrijednost lokalnoj zajednici, odnosno, usklađenost prioriteta zajednice i sektora s planiranim prioritetima i mjerama, te analizu prethodnih iskustava iz programiranja s preporukama za poboljšanja. Uloga vanjskog procjenitelja je nezavisna procjena i preporuke za izmjene tehničke provedbe ili politika vezanih uz postupak izrade strategije, u smislu poboljšanja i jačanja njezine kvalitete. Vanjsko vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti Strategije s općinskim i županijskim planovima razvoja, te njene usklađenosti s drugim, nadređenim, nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i onima na razini Europske unije.

¹⁵ EU Commission's Communication, SEC 2001, 1197/6&7

8. IDENTIFICIRANI PROJEKTI TURISTIČKOG KARAKTERA

Red. br.	Naziv	Iznos u kunama	Status projekta	Opis projekta
1	Poučna staza Vojnić	621.150,00	Kandidirano na Mjera M08 TO 8.5.2 - Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture Programa ruralnog razvoja RH	Projektom se predviđa uređenje postojeće staze duljine oko 700 m, te širine oko 150 cm. Predviđeni radovi su uklanjanje i obrezivanje stabala i raslinja na trasi staze, iskop podloge za izvedbu pošljunčane staze i pratećih sadržaja, iskop temelja info panoa duž staze, izvedba rubnjaka, nasipavanje staze prirodnim šljunkom, betoniranje postolja za klupe i stolove, betoniranje temelja za info paneo i vidikovac, postava drvenih vidikovaca te klupa i stolova na odmaralištima. Lokacija: k.č. br. 3093/1, k.o. Radonja
2	Tenisko igralište Vojnić	756.515,63	Kandidirano na Mjeru 19.2. 7.4.1. LAG-a Petrova gora	Planirana je izgradnja teniskog igrališta, površine 261 m2. Koristit će se boja visokoelastičnog sustava na bazi akrilnih smola ukupne debljine do 4 mm, na koju će se ocrati oznake terena te postaviti sudačka stolica. Također, uz promociju tenisa kao sporta naglasak će biti i na poticanje osnivanja udruge koja se bavi tenisom te suradnja s osnovnom školu po pitanju održavanja satova tjelesnog odgoja (neposredna blizina škole, oko 240 učenika). Lokacija: k.č. 4683 k.o. Vojnić
3	Izgradnja sportskog igrališta fitness/street workout parka u Vojniću	409.487,50	Kandidirano na Ministarstvo turizma i sporta Natječaj za sufinanciranje izgradnje, građevinskog zahvata i opremanja sportskih građevina u 2021. godini	Cilj projekta je izgradnja sportskog igrališta / street workout parka površine 517 m2 čime će se omogućiti lokacija za vježbanje na otvorenom svim mještanim i posjetiteljima Vojnića. Projektirano vježbalište imati će sljedeće sprave: dvostruki ski, zračna hodalica, horizontalne ljestve, eliptična hodalica (3x), istezanje nogu, bočna njihalica, veslarica, dvostruka kosa klupa, paralelne prečke na stupcu, trokut vratilo i završnu podnu gumenu oblogu. Prije samog postavljanja sprava potrebno je obraditi podlogu, učvrstiti sprave betonskom konstrukcijom, postaviti klupe. Lokacija: Trg Stjepana Radića k.č. 4697/1 k.o. Vojnić
4	Uređenje multinacionalnog kulturnog centra - Rekonstrukcija i dogradnja Doma kulture Vojnić	3.930.000,00	Planirano podnošenje na Natječaj za Mjeru 7, TO 7.4.1. "Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu"	Projekt se temelji na uređenju prostora u kojem bi sva tri entiteta koja žive na poruču općine mogla promicati svoj rad i kulturno djelovanje. Proširenjem postojećeg Doma kulture dobio bi se funkcionalan prostor za djelovanje udruga (31 udruga na području općine) i osobito Vijeća nacionalnih manjina. Trenutno se u Domu nalaze prostorije Knjižnice i čitaonice, sala za sastanke Tehničko-drvenoga centra, ured Turističke zajednice i kino dvorana te je potreba za povećanjem prostora od izrazite važnosti. Centar će doprinijeti i obrazovanju jer će u dvoranama za prezentaciju biti postavljeni i audiovizualna oprema gdje bi se organizirao Interpretacijski centar kralja Petra Svačića. U tijeku je izrada Glavnog projekta i ishodjenje dozvola. Lokacija: Dom kulture, A. Hebranga 2, Vojnić k.č. 4694/1 k.o. Vojnić
5	Turistički info centar	2.100.000,00	Projekt u pripremi	Rekonstrukcija zgrade "Voćara" u turistički info centar i promocija turističkih sadržaja na području općine Vojnić koji uključuje i bendiranje i prepoznatljivost Petrove gore kroz prirodne ljepote i gastronomiju. Ovim projektom, se stvaraju uvjeti i institucionalna podrška u promociji običaja, kulture, tradicije i gastronomije ovog kraja. Info centar nudit će svojim posjetiteljima prikaz turističke ponude cijele općine kao i sve potrebne infomacije o turističkim lokacijama. Fokus ovog projekta je na proizvodima dobivenim iz prirode, poput meda, kestena, mesa divljači i ostavštine ovog područja (ratnih spomenika, starih gradova, planinarskih i biciklističkih staza). Stanovnici općine će moći dostaviti svoju turističku ponudu, promovirati svoje gastronomski i tradicijske proizvode interesantne turistima, povećati smještajne kapacitete i sl. Lokacija: Centar Vojnić
6	Aquapark u općini Vojnić	29.042.625,00	Projekt u pripremi, Izrađena tehnička dokumentacija i ishodena građevinska dozvola	U skladu s Europskim prioriterom „zelena Europa“, planirana je izgradnja kogeneracijskog postrojenja na biomasu snage 1 MW čime će se riješiti problem samoopskrbe električnom energijom za javnu infrastrukturu područja općine i zamjeniti postojeći sustavi grijanja na lož ulje u svim javnim ustanovama u Vojniću. Višak tople vode u ljetnjem periodu bi se koristio za zagrijavanje vode u planiranom Aquaparku što bi značajno doprinijelo održivosti cijelog projekta tijekom duljeg perioda godine. Sadržaji kojima će se Aquapark opremiti biti će namijenjeni za sve uzraste, čime će se direktno poboljšati turistička ponuda općine Vojnić kao i doprinijeti stvaranje novih radnih mjeseta. Kao direktni rezultat projekta očekuje se zapošljavanje najmanje 5 stalnih i 20 sezonskih radnika; povećanje prihoda od najmanje 50 % u postojećim te otvaranje još najmanje 10 novih gospodarskih subjekata. Osim toga projektom bi se ostvarilo umrežavanje poljoprivrednika i ugostitelja s ovog područja te osigurao plasman lokalnih proizvoda u sadržajima parka. Lokacija: Poslovna zona Vojnić Napomena: prikazani iznos se odnosi samo na Aquapark
7	Umrežavanje Centralne partizanske bolnice "Petrova gora" sa partizanskim bolnicama u regiji prekograničnom suradnjom	600.000,00	Projekt u pripremi	Centralna bolnica je izuzetan primjerak povijesne ostavštine ovog kraja s velikim naglasnom na razvoj turizma. Umrežavanjem sa ostalim sličnim objektima u regiji pridonijeti će se promicanju kulturne baštine i doprinijeti proširenju turističke ponude ovog kraja. Lokacija: k.č. 3085 k.o. Radonja
8	Rekonstrukcija i prenamjena "Omladinskog doma" u planinarski dom	3.600.000,00	Projektna ideja	Prirodne vrijednosti i mogućnost uspostave planinarskih staza pogodno je za razvoj planirarenja na ovom području. Planinarsko društvo koje djeluje na ovom području uključilo bi se u promicanje planiranja i zdravog načina života kroz prenamjenu objekta koji se nalazi na idelnoj lokaciji. Na području Petroe gore nalaze se ostatci Omladinskog doma koji je bio namijenjen planinarima, mladima za druženje u prirodi. Dom je trenutno ruševina koja ima potencijal da postane Planinarski dom namijenjen planirarima i drugim gostima, turistima i posjetiteljima. Lokacija: k.č. 3085 k.o. Radonja

9	Adaptacija starih mlinova	2.000.000,00	Projektna ideja	Adaptacija mlinova na području općine i promicanje starog načina mljevenja žita uz mogućnost izgradnje mini elektrana. Na području Općine Vojnić postoji 11 ostataka mlinova. Velika većina njih nije u funkciji, zarašla je i nema investicija kojima bi se oni privele svrsi. Općina Vojnić ih planira sanirati u svrhu povećanja lokacija za turističke aktivnosti, promociju starog načina života i uključivanje lokalnog stanovništva u turističku ponudu.. Prenamjena mlinova u elektrane bi omogućila proizvodnju manjih količina električne energije. Lokacija: k.č. 485 k.o. Radonja, k.č. 375 k.o. Radonja
10	Izgradnja dvorane	850.000,00	Projektna ideja	Izgradnja dvorane za rekreaciju u svrhu proširenja turističke ponude imanja Ekodrom; Za Pro eko d.o.o. Marko Rukavina
11	Izgradnja vanjskog bazena	400.000,00	Projektna ideja	Izgradnja vanjskog bazena u svrhu proširenja turističke ponude i produljenja sezone imanja Ekodrom; Za Pro eko d.o.o. Marko Rukavina
12	Rekonstrukcija smještajnih objekata	6.000.000,00	Projektna ideja	Rekonstrukcija objekata na adresi Bukovica utinjska 52 i Bukovica Utinjska 64 u svrhu proširenja smještajnog kapaciteta imanja Ekodrom; Za Pro eko d.o.o. Marko Rukavina
13	Zajedno u šumi - Together into the forest	3.000.000,00	Prijavitelj Hrvatske šume d.o.o. Natječaj Interreg - IPA CBC Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna gora	Projekt sadržava formiranje grupa koja će kroz višednevni boravak u šumskom okružju i kroz provedeno vrijeme razmijeniti različita znanja i stечi nova znanja i vještine, upoznati običaje stanovnika različitih sredina. Polaznici su djeca osnovnoškolske dobi s fokusom na djecu s posebnim potrebama i djecu marginaliziranih skupina.Očekivani rezultati Projekta: bolja educiranost o šumama, adekvatno vrednovanje šumskih proizvoda i usluga; širi krug korisnika direktnih i indirektnih koristi od šume; povratak tradicijskim znanjima vezanim uz uzgajanje i iskorištanje šuma, obradu drva i sakupljanje i preradu šumskih proizvoda; doprinos programima izvaninstitucijskog odgoja i obrazovanja; povezan civilni, javni i poduzetnički sektor; učvršćene veze susjednih zemalja kroz razmjenu tradicije, iskustava i znanja te zajedničkom kreiranju novih oblika edukacije i pristupa šumarskoj struci. Lokacija: Petrova Gora, LD Muljava
14	Šumski voćnjak - Forest orchard	5.250.000,00	Prijavitelj Hrvatske šume d.o.o. Natječaj Interreg - IPA CBC Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna gora	Cilj projekta je obuhvatiti istraživanja i selektiraju prikladnih biljnih vrsta; njihov uzgoj i sadnju na odabранe mikrolokacije. Također, cilj projekta je proširenje edukacije o šumarstvu za različite skupine građana, sa temom važnosti biološke raznolikosti u šumama regije i održivom korištenju sporednih šumskih proizvoda. Lokacija: Petrova gora
15	Centar za doživljaj šume za područje Petrove gore Sušrovoj gori	750.000,00	Prijavitelj Hrvatske šume d.o.o. zajedno s partnerima Natječaj Interreg - IPA CBC Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna gora	Glavni ciljevi Projekta su: oformiti centar za promociju šumarstva koji će modernim tehnologijama i dizajnom privlačiti posjetitelje iz različitih dijelova Hrvatske, ali i šire; stvoriti poligon za edukaciju koju će voditi stručnjaci šumske struke kojima će se stvoriti temelji za korištenje sekundarnih funkcija šuma i odmak od pretežnog korištenja drvene mase kao izvora financiranja Hrvatskih šuma i šumoposjednika; razviti postopeči djeplatnosti; pozitivno djelovanje na percepciju šume kao ugroženog sustava; podizanje kvalitete provođenja nastave u prirodi, povećan broj posjetitelja i njihovo duže zadražavanje zbog raznolikih sadržaja. Lokacija: KO Radonja, k.č. br. 3097/1, k.č. 3097/3, k.č. 3093/1, k.č. 3093/14, k.č. 3093/16, k.č. 3093/17

*Tablica - 48 Projekti i projektne ideje na području općine Vojnić
(izvor: prijedlozi pojedinih subjekata i sistematizacija autora)*

U Tablici 48 su prikazani projekti dostupni u vrijeme izrade Strategije, iskazani od javnog sektora i privatnih subjekata. To svakako nisu jedini projekti i projektne ideje usmjereni na razvoj turizma na području općine Vojnić. Lista bi svakako trebala biti transparentna (na primjer prikazana na stranicama Turističke zajednice) i otvorenog tipa kako bi se mogla dopunjavati i drugim projektima i projektnim idejama od subjekata koji u vrijeme izrade strategije nisu bili dostupni.

POPIS KORIŠTENIH VIZUALIJA

Popis tablica:

Tablica 1 Osnovni statistički podaci o Općini Vojnić Izvor: sistematizacija autora prema podacima iz: ARKOD-a, DZS-a, Popisa stanovništva 2011.....	5
Tablica 2 Cestovna udaljenost naselja Vojnić od značajnijih gradskih i općinskih središta u okruženju Izvor: www.udaljenosti.com pristupljeno: 10.06.2021.....	6
Tablica 3 - Kulturna baština na području Općine Vojnić; Izvor: Ministarstva kulture i medija RH	14
Tablica 4 - Utrđeni stari gradovi na području Općine Vojnić Izvor: sistematizacija autora prema dostupnim podacima Ministarstva kulture i medija RH	14
Tablica 5 - Demografska obilježja Općine Vojnić, popisi stanovništva 1961. – 2011. Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku	18
Tablica 6 - Prikaz broja stanovnika općine Vojnić po naseljima Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku, popis 2011.	19
Tablica 7 - Prikaz procjene stanovništva općine Vojnić prema spolu u periodu 2011. - 2019. Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH	19
Tablica 8 - Doseljeno i odseljeno stanovništvo Karlovačke županije i općine Vojnić u 2019. godini Izvor: Sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH.....	20
Tablica 9. – Doseljeni i odseljeni stanovnici općine Vojnić u periodu 2011. – 2019. Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH.....	20
Tablica 10. – Umrli i živorođeni u općini Vojnić u periodu 2011. – 2019. godine Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH.....	20
Tablica 11 – Broj djece u predškolskim programima u Karlovačkoj županiji Izvor: Državni zavod za statistiku RH	21
Tablica 12 – Broj djece u OŠ u Karlovačkoj županiji Izvor: Državni zavod za statistiku RH	21
Tablica 13 – Broj učenika u SŠ u Karlovačkoj županiji Izvor: Državni zavod za statistiku RH	22
Tablica 14 - Broj studenata iz Karlovačke županije Izvor: Državni zavod za statistiku RH	22
Tablica 15. – Kretanje broja nezaposlenih u gradovima i općinama Karlovačke županije 2011. – 2021. (za 2021. prosjek u periodu 01.01. – 30.06.) Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje	24
Tablica 16 - Kretanje broja nezaposlenih u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić u 2021	25
Tablica 17 - Razina obrazovanja nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, prosjek u periodu 01.01. – 30.06.2021. Izvor: sistematizacija prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje	25
Tablica 18 - Dobna struktura nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, stanje: prosjek u periodu 01.01. – 30.06.2021. Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje..	25
Tablica 19 Broj tvrtki registriranih u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima, stanje na dan 30.06.2021. Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora	26
Tablica 20 - Broj zaposlenih u tvrtkama registriranim u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima, stanje na dan 30.06.2021. Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora	27
Tablica 21 Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), Izračun za općinu Vojnić (Izvor: Sistematizacija autora prema https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740 pristupljeno: 11.06.2021.).....	35
Tablica 22 - Ukupni prihodi i dobit tvrtki u općini Vojnić, prema GFI 2020. Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora	36
Tablica 23 Popis obrta na području Općine Vojnić (Izvor: sistematizacija autora prema podacima Hrvatske obrtničke komore)	39

Tablica 24 Prikaz broja subjekata koji se bave poljoprivredom na području općine Vojnić, stanje na dan 31.12.2019. (Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju).....	42
Tablica 25 Prikaz brojnog stanja domaćih životinja na području općine Vojnić, stanje na dan 31.12.2019. (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, HPA - https://hpa.mps.hr/jrdz-izvjestaji/broj-domachih-zivotinja/)....	42
Tablica 26 popis državnih lovišta na području Općine Vojnić (Izvor: Strategija razvoja lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine)	
Tablica 27 Popis lovišta na području Općine Vojnić (Izvor: Strategija razvoja lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine).....	44
Tablica 28 Popis tekućica nad kojima gospodari KRŠ Korana na području Općine Vojnić (Izvor: Strategija razvoja lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine).....	45
Tablica 29 Popis ugostiteljskih objekata za smještaj na području Općine Vojnić (Izvor: Turistička zajednica Općine Vojnić).....	47
Tablica 30 Osnovni podaci poslovanja poduzetnika u Općini Vojnić u 2016. godini (Izvor: FINA)	
Tablica 31 Udruge na području Općine Vojnić (Izvor: Sistematizacija autora prema Registru udruga RH, stanje 02. rujna 2020.).....	55
Tablica 32 Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), Izračun za općinu Vojnić (Izvor: Sistematizacija autora prema https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740 pristupljeno: 11.06.2021.).....	
Tablica 33 SWOT analiza – Prirodni i kulturno- povjesni resursi te infrastruktura, izvor: sistematizacija autora	56
Tablica 34 SWOT analiza – Gospodarstvo (poduzetništvo); izvor: sistematizacija autora.....	59
Tablica 35 SWOT analiza – Ljudski resursi-jačanje zajednice i društveni život; izvor: sistematizacija autora	62
Tablica 36 SWOT analiza – Turizam; izvor: sistematizacija autora.....	64
Tablica 37 Prioritetna područja javnih politika i njihovi elementi za svih 13 strateških ciljeva ; izvor: sistematizacija autora prema Nacionalnoj razvojnoj strategiji do 2030. godine.....	

Popis slika:

Slika 1 - Karlovačka županija i općina Vojnić Izvor: https://proleksis.lzmk.hr/30248/ , pristupljeno 10.06.2021.....	4
Slika 2 - Geografski položaj Općine Vojnić (Izvor: obrađeno prema Google maps 10.06.2021.)	5
Slika 3. – Panorama Vojnića Izvor: https://www.tz-vojnic.hr/wp-content/uploads/2019/02/sv9.jpg , pristupljeno 11.06.2021.	8
Slika 4. – Zaštićena područja općine Vojnić / Položaj značajnih krajobrazova Biljeg i Petrova Gora Izvor: Interaktivna web karta zaštićenih područja RH http://www.bioportal.hr/gis/ , pristupljeno 12.06.2021. 9	
Slika 5 – Centralna partizanska bolnica i zračni snimak spomenika na Petrovoj Gori Izvor: Turistička zajednica Vojnić i https://www.sumari.hr/biblio/pdf/14059full.pdf	15
Slika 6 - Planinarska obilaznica Petrova gora - karta i kontrolne točke Izvor: PD "Šumar", Zagreb i https://www.dinarskogorje.com/petrova-gora.html	17
Slika 7 - Državne, županijske i lokalne ceste na području općine Vojnić (Izvor: Hrvatske ceste d.o.o., izdvojeno s karte Razvrstane javne ceste u RH)	29
Slika 8 – Lovački dom Muljava Izvor: Hrvatske šume - https://www.hrsume.hr/index.php/hr/turizam/naj-objekti/muljava	48

<i>Slika 9 – Obilježje „kraljev grob“ poslednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića i Slika 10 – Obnovljeni “Škrgića mlin” u Vojnići uz državnu cestu D6</i>	Izvor: Turistička zajedica Vojnić - https://www.tz-vojnic.hr/upoznajte-opcinu-vojnic-destinacije-manifestacije-sto-posjetiti/	49
<i>Slika 11 – Ključna strateška odrednica razvoja i razvojni smjerovi Hrvatske do 2030.</i>	84
<i>Slika 12 – Prikaz razvojnih smjerova i strateških ciljeva NRS-a 2030</i>	85
<i>Slika 13 – Prioritetna područja javnih politika za strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“</i>	85

AUTORI STUDIJE

Za izradu ovog Strateškog plana razvoja turizma, tvrtka Klinac e-grad j.d.o.o. Petrinja (OIB: 11422747463), je okupila stručni tim kvalificiranih članova koji posjeduju dovoljnu razinu znanja, kompetencija i iskustva te su odgovorni za kvalitetu završenog rada i poštivanje ugovorenog roka.

POPIS IZVORA I LITERATURE

Literatura koja je korištena pri izradi Strateškog plana razvoja turizma na području općine Vojnić, kao i svi korišteni izvori, naznačeni su u tekstu kao fusnote ili se nalaze ispod slika i tablica.